

URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU

OCHRONA ŚRODOWISKA

w województwie opolskim w 2008 r.

Opracowanie publikacji: pracownicy Wydziału Statystyki Gospodarczej
Urzędu Statystycznego w Opolu

pod przewodnictwem Ewy Szkie-Czech

Redakcja merytoryczna: Małgorzata Bożek, Urszula Glados, Danuta Michoń,
Gabriela Susczyk, Teresa Waldera

pod kierownictwem Janiny Kuźmickiej

**Grafika, skład komputerowy
i projekt okładki:** Łukasz Nowosielski

Przy publikowaniu danych US – prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna również na CD-ROM

Druk: Urząd Statystyczny we Wrocławiu
Wydział Poligrafii w Legnicy
Nakład: 60 egz.
Format: A4

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu drugą edycję publikacji o tematyce ekologicznej pt. „Ochrona środowiska w województwie opolskim w 2008 r.”.

Niniejsze opracowanie, dostępne również na płycie CD, zawiera dane charakteryzujące kompleksowo ochronę i kształtowanie środowiska naturalnego w województwie opolskim. Dla zilustrowania skali, tendencji i dynamiki zmian ekologicznych wybrane informacje porównano z danymi za lata 2005 i 2007. Charakterystykę zjawisk w ujęciu przestrzennym przedstawiono dla obszaru województwa opolskiego, a niektóre dane także według podregionów, powiatów i gmin.

Publikacja składa się z tablic statystycznych, ilustracji graficznych oraz uwag metodycznych, w których omówiono ważniejsze pojęcia, źródła i metody grupowania danych.

Szczegółową charakterystykę wieloaspektowej problematyki ekologicznej przedstawiono w ośmiu działach obejmujących: warunki naturalne; wykorzystanie i ochronę gleby; zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenia i ochronę wód; zanieczyszczenia i ochronę powietrza; ochronę przyrody i różnorodności biologicznej; odpady; działalność inspekcyjno-kontrolną; ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.

Pozostaję z nadzieją spełnienia oczekiwań użytkowników informacji statystycznej niniejszą publikacją, zwłaszcza praktyków zajmujących się stanem zagrożenia i aspektami ochrony środowiska na Opolszczyźnie. Jednocześnie zapraszam do składania wszelkich propozycji uwag i sugestii na adres SekretariatUSopl@stat.gov.pl, które mogłyby wzbogacić kolejne edycje opracowania.

*Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu*

*Ewa Szelek-Czech —
dr Ewa Szelek-Czech*

Opole, listopad 2009 r.

PREFACE

The Statistical Office in Opole hereby presents the second edition of the publication entitled „Protection of the environment in the Opolskie Voivodship in 2008”.

This study, also available on CD, contains data characterizing comprehensively the protection and the formation of the natural environment in the voivodship. To illustrate the scale, the tendency and the dynamics of ecological changes, selected information parts have been compared with analogous ones for the years 2005 and 2007. The phenomena characteristics in the spatial breakdown have been presented for the voivodship area and partly also by subregions, powiats and gminas.

The publication consists of statistical tables, graphical illustrations and methodological remarks in which more important terms, sources and methods of data classifying have been raised.

The detailed characterization in the multiaspectual ecological issues has been presented in eight chapters which cover as follows: natural conditions; soil utilization and protection; resources, using, pollution and protection of water; air pollution and protection; nature and biological diversity protection; waste; inspection and monitoring activities as well as economic aspects of environment protection.

I would remain with the hope to fulfill the expectations of statistical information users by the present publication, especially practitioners dealing with the state of hazards and with aspects of protection of the environment in the Opole region. At the same time I would invite to submit any proposals, comments and suggestions to the e-mail address SekretariatUSopl@stat.gov.pl, which would enrich successive editions of this study.

*Director
of the Statistical Office in Opole*

Ewa Szkić-Czech —
Ewa Szkić-Czech Ph.D.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	art.	=	artykuł
mln	=	milion	cd.	=	ciąg dalszy
zł	=	złoty	dok.	=	dokończenie
szt	=	sztuka	itp.	=	i tym podobne
kg	=	kilogram	Lp.	=	liczba porządkowa
t	=	tona	m.in.	=	między innymi
mm	=	milimetr	np.	=	na przykład
m	=	metr	nr (Nr)	=	numer
km	=	kilometr	poz.	=	pozycja
ha	=	hektar	str.	=	strona
km ²	=	kilometr kwadratowy	tabl.	=	tablica
m ³	=	metr sześcienny	tj.	=	to jest
dam ³	=	dekametr sześcienny	tzn.	=	to znaczy
hm ³	=	hektometr sześcienny	tzw.	=	tak zwany
°C	=	stopień Celsjusza	ust.	=	ustęp
s	=	sekunda	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
h	=	godzina	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności
d	=	doba	EUROSTAT	=	Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich
r.	=	rok	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych
t/r	=	ton rocznie	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Tabl. Table	Str. Page
Przedmowa <i>Preface</i>	x	3
Uwagi ogólne <i>General notes</i>	x	11
Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska w województwie opolskim <i>Major data on condition, hazard and protection of the environment in Opolskie Voivodship</i>	I	13
Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska w województwie opolskim na tle innych województw w 2008 r. <i>Major data on condition, hazard and protection of the environment in Opolskie Voivodship on the background of the other voivodships in 2008</i>	II	18

TABLICE

LIST OF TABLES

DZIAŁ I. WARUNKI NATURALNE

CHAPTER I. NATURAL CONDITIONS

Uwagi metodyczne <i>Methodological notes</i>	x	20
Położenie geograficzne województwa w 2008 r. <i>Geographical location of voivodship in 2008</i>	1	20
Powierzchnia i granice w 2008 r. <i>Area and borders in 2008</i>	2	20
Układ pionowy powierzchni <i>Relief of the earth surface</i>	3	21
Dane meteorologiczne <i>Meteorological data</i>	4	21
Dane meteorologiczne według miesięcy <i>Meteorological data by months</i>	5	21
Większe rzeki <i>Larger rivers</i>	6	22
Większe sztuczne zbiorniki wodne <i>Largest water reservoirs and dams</i>	7	22

DZIAŁ II. WYKORZYSTANIE I OCHRONA POWIERZCHNI GLEBY

CHAPTER II. USE AND PROTECTION OF SOIL

Uwagi metodyczne <i>Methodological notes</i>	x	23
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa <i>Geodetic state, directions and changes in land use of voivodship</i>	1(8)	27
Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa według podregionów i powiatów <i>Geodetic state and directions in land use of voivodship by subregions and powiats</i>	2(9)	28
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne <i>Agricultural and forest land excluded for non-agricultural and non-forest purposes</i>	3(10)	29
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane <i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management, reclaimed and managed lands</i>	4(11)	29
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według podregionów i powiatów <i>Devastated and degraded land requiring reclamation by subregions and powiats</i>	5(12)	30
Zagrożenie gruntów rolnych i leśnych oraz gleb użytkowanych rolniczo niekorzystnym oddziaływaniem czynników przyrodniczych w 2008 r. <i>Agricultural and forest land threatened of adverse effects of natural factors in 2008</i>	6(13)	30

	Tabl. Table	Str. Page
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik)	7(14)	31
<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers (in terms of pure ingredient)</i>		
Pożary upraw rolnych, łąk, rżysk i nieużytków	8(15)	31
<i>Fires of agricultural cultivations, meadows, rye fields and abandoned fields</i>		
DZIAŁ III. ZASOBY, WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD		
<i>CHAPTER III. RESOURCES, USE, POLLUTION AND PROTECTION OF WATERS</i>		
Uwagi metodyczne	x	32
<i>Methodological notes</i>		
Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych	1(16)	35
<i>Exploitation resources of groundwaters</i>		
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	2(17)	35
<i>Water withdrawal for national economy needs and population</i>		
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według podregionów i powiatów	3(18)	36
<i>Water withdrawal for national economy needs and population by subregions and powiats</i>		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	4(19)	36
<i>Water consumption for national economy needs and population</i>		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według podregionów i powiatów	5(20)	37
<i>Water consumption for national economy needs and population by subregions and powiats</i>		
Bilans gospodarowania wodą w przemyśle	6(21)	37
<i>Balance of water management in industry</i>		
Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według podregionów i powiatów	7(22)	38
<i>Water management in industry by subregions and powiats</i>		
Nawadniane użytki rolne i grunty leśne oraz napełniane stawy rybne	8(23)	38
<i>Irrigated agricultural and forest land and water-filled fish-ponds</i>		
Melioracje podstawowe	9(24)	39
<i>Basic reclamation</i>		
Melioracje podstawowe wymagające odbudowy lub modernizacji	10(25)	39
<i>Devices of basic reclamation required rebuilding or modernization</i>		
Eksploatacja sieci wodociągowej	11(26)	39
<i>Exploitation of water-line system</i>		
Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	12(27)	39
<i>Water-line system and sewerage system</i>		
Miasta o decydującym zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r.	13(28)	40
<i>Towns of devices water consumption for national economy needs and population in 2008</i>		
Wodociągi i kanalizacja według podregionów, powiatów i gmin w 2008 r.	14(29)	41
<i>Water-line system and sewerage system by subregions, powiats and gminas in 2008</i>		
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	15(30)	43
<i>Industrial and municipal waste water discharged to water or ground</i>		
Oczyszczalnie ścieków	16(31)	44
<i>Waste water treatment plants</i>		
Miasta o dużej skali zagrożenia ściekami w 2008 r.	17(32)	44
<i>Towns of large waste water hazard scale in 2008</i>		
Ścieki przemysłowe oczyszczane i nieoczyszczane	18(33)	45
<i>Purified and non-purified industrial waste water</i>		
Ścieki przemysłowe według podregionów, powiatów i gmin w 2008 r.	19(34)	45
<i>Industrial waste water by subregions, powiats and gminas in 2008</i>		
Ścieki komunalne oczyszczane i nieoczyszczane	20(35)	48
<i>Purified and non-purified municipal waste water</i>		
Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną według podregionów, powiatów i gmin w 2008 r.	21(36)	49
<i>Municipal waste water discharged through sewerage system by subregions, powiats and gminas in 2008</i>		
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według podregionów, powiatów i gmin	22(37)	51
<i>Population using waste water treatment plants by subregions, powiats and gminas</i>		
Komunalne oczyszczalnie ścieków według podregionów i powiatów	23(38)	54
<i>Municipal waste water treatment plants by subregions and powiats</i>		

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IV. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA POWIETRZA		
<i>CHAPTER IV. POLLUTION AND PROTECTION OF AIR</i>		
Uwagi metodyczne	x	55
<i>Methodological notes</i>		
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń	1(39)	57
<i>Enterprises especially noxious to air purity by size of emission of air pollutants</i>		
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według podregionów i powiatów	2(40)	58
<i>Enterprises especially noxious to air purity by subregions and powiats</i>		
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	3(41)	58
<i>Emission of air pollutants from enterprises specially noxious to air purity</i>		
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według rodzaju substancji	4(42)	59
<i>Emission of air pollutants from enterprises specially noxious to air purity by kind of substances</i>		
Emisja metali ciężkich z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	5(43)	60
<i>Emission of heavy metals from enterprises especially noxious to air purity</i>		
Zmiany emisji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	6(44)	60
<i>Changes in air pollutants emissions from enterprises especially noxious to air purity</i>		
Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji	7(45)	60
<i>Emitters in the area of enterprises especially noxious to air purity by emission quantity</i>		
Wyposażenie zakładów w podstawowe urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza	8(46)	61
<i>Equipment of enterprises with a basic installation to reduction of air pollutants</i>		
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń	9(47)	61
<i>Enterprises especially noxious to air purity by reduction degree of generated pollutants</i>		
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza według podregionów i powiatów w 2008 r.	10(48)	62
<i>Emission and reduction of air pollutants by subregions and powiats in 2008</i>		
DZIAŁ V. OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ		
<i>CHAPTER V. NATURE AND BIODIVERSITY PROTECTION</i>		
Uwagi metodyczne	x	63
<i>Methodological notes</i>		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	1(49)	67
<i>Area of special nature value protected by law</i>		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według podregionów i powiatów w 2008 r.	2(50)	67
<i>Area of special nature value protected by law by subregions and powiats in 2008</i>		
Rezerwy przyrody	3(51)	68
<i>Nature reserves</i>		
Rezerwy przyrody w 2008 r.	4(52)	68
<i>Nature reserves in 2008</i>		
Parki krajobrazowe w 2008 r.	5(53)	70
<i>Landscape parks in 2008</i>		
Parki krajobrazowe według kategorii gruntów	6(54)	71
<i>Landscape parks by land categories</i>		
Obszary chronionego krajobrazu w 2008 r.	7(55)	71
<i>Landscape protected in 2008</i>		
Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów	8(56)	72
<i>Landscape protected by land categories</i>		
Powierzchnia gruntów leśnych według podregionów i powiatów	9(57)	72
<i>Area of forest land by subregions and powiats</i>		
Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia	10(58)	73
<i>Area of forest land and designated for afforestation</i>		
Powierzchnia państwowego gospodarstwa leśnego – Lasy Państwowe	11(59)	73
<i>Area of the State Forests National Forest Holding</i>		

	Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia lasów oraz zasoby drzewne na pniu w zarządzie Lasów Państwowych według wieku i składu gatunkowego drzewostanów w 2008 r. <i>Area of forest and forest stand in the State Forests National Forest Holding by age and species composition in 2008</i>	12(60)	74
Wybrane dane o powierzchni gruntów leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa według podregionów, powiatów i gmin <i>Selected data on area of forests land non owned by the State Treasury by subregions, powiats and gminas</i>	13(61)	75
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane <i>Renewals, afforestations and other forest breeding work</i>	14(62)	78
Grunty nieleśne zalesione i przeznaczone do zalesienia według podregionów i powiatów <i>Non-forest land afforested and designated for afforestation by subregions and powiats</i>	15(63)	78
Pozyskanie drewna <i>Wood harvest</i>	16(64)	79
Powierzchnia lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych według kategorii ochronności <i>Area of protective forests in the board of the State Forests National Forest Holding by protective categories</i>	17(65)	79
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych <i>Shot of the main beasts of the chase</i>	18(66)	80
Požary lasów <i>Fires of forests</i>	19(67)	80
DZIAŁ VI. ODPADY <i>CHAPTER VI. WASTES</i>		
Uwagi metodyczne <i>Methodological notes</i>	x	81
Odpady wytworzone i nagromadzone oraz tereny ich składowania <i>Waste generated and accumulated so far and their disposal sites</i>	1(68)	83
Odpady według rodzajów w 2008 r. <i>Waste by types</i>	2(69)	83
Odpady wytworzone i nagromadzone według podregionów i powiatów w 2008 r. <i>Waste generated and accumulated so far by subregions and powiats in 2008</i>	3(70)	84
Odpady komunalne i nieczystości ciekłe <i>Municipal waste and liquid waste</i>	4(71)	84
Składowiska odpadów komunalnych <i>Landfill of municipal waste</i>	5(72)	85
Odpady i składowiska (wysypiska) komunalne według podregionów i powiatów <i>Waste and landfill of municipal waste by subregions and powiats</i>	6(73)	85
DZIAŁ VII. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA <i>CHAPTER VII. INSPECTIVE ACTIVITY</i>		
Uwagi metodyczne <i>Methodological notes</i>	x	86
Jakość wody dostarczanej ludności do spożycia z wodociągów <i>Quality of water delivered for population consumption from waterworks</i>	1(74)	88
Ocena sanitarna ujęć wód powierzchniowych i kąpielisk <i>Sanitary evaluation of surface water intakes and bathing</i>	2(75)	88
Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu <i>Control activity of the Voivodship Inspectorate for Environmental Protection in Opole</i>	3(76)	89
Stan sanitarny obiektów produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością według oceny Państwowej Inspekcji Sanitarnej <i>Sanitary state of plants of production and turnover of food and food contract materials objects by evaluation of the State Sanitary Inspectorate services</i>	4(77)	90
Obiekty produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością według oceny Państwowej Inspekcji Sanitarnej <i>Plants of production and turnover of food and food contract materials objects by evaluation of the State Sanitary Inspectorate services</i>	5(78)	91
Działalność laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością <i>Laboratory activity of the State Sanitary Inspectorate services in the score of the hygiene of food, feeding and food contact materials</i>	6(79)	91

	Tabl. Table	Str. Page
Ocena sanitarna niektórych krajowych środków spożywczych przez Państwową Inspekcję Sanitarną <i>Sanitary evaluation of some domestic foodstuffs by the State Sanitary Inspectorate services</i>	7(80)	92
Niektóre wskaźniki demograficzne <i>Selected demographic indicators</i>	8(81)	92
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia <i>Falling ill with selected infectious diseases and poisonings</i>	9(82)	92
Zachorowania na choroby zawodowe <i>Falling ill with occupational diseases</i>	10(83)	93
Zgony według przyczyn <i>Deaths by reasons</i>	11(84)	93
DZIAŁ VIII. EKONOMICZNE ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA <i>CHAPTER VIII. ECONOMIC ASPECTS OF ENVIRONMENT PROTECTION</i>		
Uwagi metodyczne <i>Methodological notes</i>	x	94
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection and water management (current prices)</i>	1(85)	99
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania, podregionów i powiatów (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection and water management by sources of financing, subregions and powiats (current prices)</i>	2(86)	100
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz podregionów, powiatów i gmin (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection by some directions of investing and subregions, powiats and gminas (current prices)</i>	3(87)	102
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection by groups of investors (current prices)</i>	4(88)	109
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzaju inwestycji (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection by kinds of investments (current prices)</i>	5(89)	109
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji PKD w 2008 r. (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets expenditures allocated for environmental protection and water management by PKD sections in 2008 (current prices)</i>	6(90)	109
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania w 2008 r. (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on water management by directions of investing and sources of financing in 2008 (current prices)</i>	7(91)	110
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz podregionów i powiatów w 2008 r. (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on water management by directions of investing and subregions and powiats in 2008 (current prices)</i>	8(92)	110
Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej według podregionów i powiatów <i>Trangible effects on environment protection and water management by subregions and powiats</i>	9(93)	111
Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej <i>Funds of Environment Protection and Water Management</i>	10(94)	112
Inwestycje ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi <i>Investment on environment protection and water management in rural areas</i>	11(95)	113
Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych <i>Agricultural Land Protection Fund</i>	12(96)	113
Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ich redystrybucja <i>Fees for use of the environment and other contributions to the Funds of Environment Protection and Water Management and their redistribution</i>	13(97)	114
Wpływy na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej z tytułu kar oraz ich redystrybucja <i>Contribution to the Funds of Environment Protection and Water Management in the form of penalties and their redistribution</i>	14(98)	114

WYKRESY
LIST OF GRAPHS

	Str. Page
Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2009 r. <i>Use of voivodship land in 2009</i>	62-63
Powierzchnia gruntów ugorowanych na gruntach ornych w latach 2000-2008 <i>Area of fallow land on arable land in period 2000-2008</i>	62-63
Zużycie nawozów sztucznych w kg na 1 ha użytków rolnych <i>Use of mineral fertilizers in kilogrammes per 1 hectares of agricultural</i>	62-63
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi <i>Loads of pollutants in industrial waste water discharged to surface waters or ground</i>	62-63
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r. <i>Water abstraction for the needs of national economy and population in 2008</i>	62-63
Nieoczyszczane ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Non-purified industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into surface waters or ground</i>	62-63
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w 2008 r. <i>Industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into surface water or ground in 2008</i>	62-63
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2008 r. <i>Emission of gaseous pollutants from enterprises especially noxious to air purity in 2008</i>	62-63
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2008 r. <i>Emission of particulates pollutants from enterprises especially noxious to air purity in 2008</i>	62-63
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2008 r. <i>Emission of air pollutants from enterprises especially noxious to air purity by powiats in 2008</i>	62-63
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2008 r.	114
<i>Area of special nature values protected by law in 2008</i>	
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2008 r.	114
<i>Structure of area of special nature values protected by law in 2008</i>	
Lesistość w 2008 r.	114
<i>Forestry in 2008</i>	
Wykonanie zalesień w latach 2000-2008 <i>Execution of afforestation in period 2000-2008</i>	114
Odpady wytworzone w latach 2000-2008 <i>Waste generated in period 2000-2008</i>	114
Odpady wytworzone w 2008 r. <i>Waste generated in 2008</i>	114
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2008 r. (ceny bieżące) <i>Outlays on fixed assets on environment protection by directions of investing in 2008 (current prices)</i>	114
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca w 2008 r. (ceny bieżące)	114
<i>Outlays on fixed assets on environment protection per capita in 2008 (current prices)</i>	
Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania (ceny bieżące) <i>Structure of outlays on fixed assets on environment protection by sources of financing (current prices)</i>	114

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści.
In English version: preface and contents.

UWAGI OGÓLNE

1. Publikacja zawiera statystyczną charakterystykę ilościowo-jakościową zasobów naturalnych, ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz warunków demograficznych i zdrowotnych w województwie opolskim. Zakres prezentowanych danych odpowiada obowiązującemu stanowi prawnemu w tej dziedzinie, a w szczególności regulacji wynikającej z ustaw:

- o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 VII 1991 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2007, Nr 44, poz. 287);
- o lasach z dnia 28 IX 1991 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2005, Nr 45, poz. 435);
- o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 II 1995 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2004, Nr 121, poz. 1266);
- prawo łowieckie z dnia 13 X 1995 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2005, Nr 127, poz. 1086);
- prawo ochrony środowiska z dnia 27 IV 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008, Nr 25, poz. 150 z późn. zmianami);
- o odpadach z dnia 27 IV 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2007, Nr 39, poz. 251);
- o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 VIII 2006 r. (Dz. U. 2006, Nr 171, poz. 1225);
- o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 VI 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2006, Nr 123, poz. 858);
- prawo wodne z dnia 18 VII 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2005, Nr 239, poz. 2019 z późn. zmianami);
- o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zmianami).

Podstawowym źródłem danych są badania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego oparte na sprawozdawczości rocznej. Materiał uzupełniający stanowią informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego, które opatrzone odpowiednimi notami.

2. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

Informacje o **województwie, podregionach, powiatach i gminach** oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” – pozostałe terytorium województwa.

3. Dane prezentowane dla województwa, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomowi 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r. z późn. zm.).

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

4. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2004)**, opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „*Nomenclature des Activites de Communaute Europeenne – NACE rev. 1.1*”. PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289).

5. W stosunku do PKD 2004 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

6. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

7. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

8. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

9. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

10. W stosunku do PKD 2004 zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
	sekcje PKD
Handel i naprawy	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego
Obsługa nieruchomości i firm	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej
Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe ubezpieczenia spo- łeczne i zdrowotne	Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne

**I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		Polska = 100
			Polska	województwo	
			ogółem		
WARUNKI DEMOGRAFICZNE I ZDROWOTNE					
Ludność (stan w dniu 31 XII)	1047407	1037088	38135876	1033040	2,7
miasta	551238	544395	23288181	541597	2,3
w % ludności ogółem	52,6	52,5	61,1	52,4	x
wieś	496169	492693	14847695	491443	3,3
w % ludności ogółem	47,4	47,5	38,9	47,6	x
Na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	111	110	122	110	90,2
Ludność (stan w dniu 31 XII) w % ogółu ludności w wieku:					
Przedprodukcyjnym	19,6	18,2	19,3	17,7	x
Produkcyjnym	64,7	65,4	64,5	65,6	x
Poprodukcyjnym	15,7	16,4	16,2	16,7	x
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,1	8,2	10,9	8,9	81,7
Miasta	8,1	8,3	10,4	8,9	85,6
Wieś	8,1	8,0	11,6	8,9	76,7
Zgony ogółem na 1000 ludności	9,0	9,3	10,0	9,5	95,0
miasta	8,6	8,9	9,9	9,3	93,9
wieś	9,5	9,6	10,1	9,7	96,0
W tym niemowląt na 1000 urodzeń żywych	4,9	4,4	5,6	5,9	105,4
miasta	5,4	4,7	5,6	6,3	112,5
wieś	4,5	4,0	5,6	5,5	98,2
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,9	-1,1	0,9	-0,6	x
Miasta	-0,5	-0,6	0,5	-0,4	x
Wieś	-1,4	-1,6	1,5	-0,8	x
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
Mężczyźni	71,9	72,1	71,3	71,9	100,8
miasta	72,3	72,2	71,6	72,0	100,6
wieś	71,6	72,0	70,7	71,8	101,6
Kobiety	79,5	80,0	80,0	80,0	100,0
miasta	79,1	80,0	79,8	80,0	100,3
wieś	79,9	80,0	80,2	80,1	99,9
WYKORZYSTANIE I OCHRONA ZASOBÓW POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY					
Powierzchnia ogólna województwa^a (stan w dniu 1 I) w ha	941247	941167	31267938	941167	3,0
w tym:					
Użytki rolne	608610	606521	19024975	605935	3,2
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	258857	260623	9463453	261066	2,8
Grunty pod wodami	11783	11668	638244	11656	1,8
Grunty zabudowane i zurbanizowane	53381	54759	1510649	54869	3,6
w tym:					
tereny osiedlowe ^b	20019	21805	593412	21996	3,7
tereny komunikacyjne	30966	30741	886929	30721	3,5
Użytki ekologiczne	317	393	32830	393	1,2
Nieuzyski	3865	3873	486761	3913	0,8
Grunty rolne i leśne wyłączone na cele nierolnicze i nieleśne^c w ha	64	92	6018	57	0,9
Grunty: rolne	38	55	5397	43	0,8
leśne	26	37	621	14	2,3
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha	3281	3315	63735	3297	5,2
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku) w ha	39	23	523	20	3,8
Grunty zrehabilitowane (w ciągu roku) w ha	80	64	1319	55	4,2

^a Dane dotyczą powierzchni geodezyjnej, obszaru lądowego łącznie z wodami śródlądowymi. ^b Mieszkalniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacji i wypoczynku. ^c W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

**I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		
			Polska	województwo	
			ogółem		Polska = 100
WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD					
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm³	124,3	131,7	10751,9	122,5	1,1
na cele:					
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem) – z ujęć własnych	45,3	50,0	7499,5	44,1	0,6
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	28,2	31,6	1148,9	28,0	2,4
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	50,8	50,1	2103,5	50,4	2,4
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych:					
W hm ³	31,5	30,7	1212,2	30,5	2,5
miasta	19,8	18,8	840,5	18,7	2,2
wieś	11,7	11,9	371,7	11,8	3,2
Na 1 mieszkańca w m ³	30,1	29,6	31,8	29,4	92,5
miasta	35,9	34,5	36,1	34,4	95,3
wieś	23,6	24,1	25,1	23,9	95,2
Miasta ogółem (stan w dniu 31 XII)	35	35	892	35	3,9
z ogółem:					
Wyposażone w sieć:					
wodociągową	35	35	890	35	3,9
kanalizacyjną	35	35	889	35	3,9
Obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków:					
mechaniczne	–	–	2	–	x
biologiczne	13	14	422	14	3,3
z podwyższonym usuwaniem biogenów	21	20	456	21	4,6
Nieobsługiwane przez oczyszczalnie ścieków ...	1	1	12	–	x
Ludność korzystająca^b z oczyszczalni ścieków (stan w dniu 31 XII):					
W % ludności ogółem	57,2	61,0	63,1	62,7	x
w tym w miastach w % ludności miast	92,3	94,8	86,9	95,2	x
Zakłady odprowadzające ścieki	58	55	2018	50	2,5
Posiadające oczyszczalnie ścieków:					
o wystarczającej przepustowości	31	31	792	29	3,7
o niewystarczającej przepustowości	2	1	93	4	4,3
Bez oczyszczalni ścieków odprowadzające ścieki do:					
wód powierzchniowych	7	6	166	4	2,4
kanalizacji miejskiej	18	17	967	13	1,3
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm³	82,0	91,7	8807,6	86,4	1,0
Wody chłodnicze	2,6	2,5	6571,0	2,4	0,0
Ścieki wymagające oczyszczenia	79,4	89,2	2236,6	84,0	3,8
oczyszczane	76,7	85,3	2077,0	81,3	3,9
mechanicznie	45,5	53,0	656,5	48,7	7,4
chemicznie ^c	0,3	0,3	99,3	0,3	0,3
biologicznie	7,0	7,7	383,4	6,5	1,7
z podwyższonym usuwaniem biogenów	23,9	24,4	937,6	25,8	2,8
nieoczyszczane	2,7	3,8	159,6	2,7	1,7
odprowadzone bezpośrednio z zakładów przemysłowych	1,6	2,2	74,6	2,2	2,9
odprowadzone siecią kanalizacyjną	1,1	1,6	85,0	0,5	0,6

^a Pobór wody mierzony na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci. ^b Na podstawie szacunków. ^c Dotyczy ścieków przemysłowych.

**I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		
			Polska	województwo	
			ogółem		Polska = 100
ZANIECZYSZCZENIA I OCHRONA POWIETRZA					
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ogółem (stan w dniu 31 XII)	94	104	1787	99	5,5
z ogółem:					
Wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					
pyłowych	49	49	1233	59	4,8
gazowych	3	3	258	6	2,3
Nieposiadające wyników pomiarów:					
emisji: pyłów	36	43	521	38	7,3
gazów	38	43	459	44	9,6
emisji	83	98	1632	90	5,5
Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
Pyłowych	3,8	3,9	76,8	3,1	4,0
w tym: pyły ze spalania paliw	2,8	2,4	56,0	1,9	3,4
pyły cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	0,4	0,7	2,8	0,6	21,4
Gazowych	13272,9	15550,0	216319,0	14270,6	6,6
w tym: dwutlenek siarki	12,3	13,6	603,6	12,5	2,1
tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	20,9	25,0	331,0	23,1	7,0
dwutlenek węgla	13221,1	15487,0	214533,6	14210,9	6,6
tlenek węgla	17,3	22,8	348,2	21,2	6,1
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w tys. t:					
Pyłowe	997,6	2383,7	19160,7	2487,2	13,0
Gazowe (bez dwutlenku węgla)	85,1	127,7	2177,6	98,3	4,5
Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń w %:					
Pyłowych	99,6	99,8	99,6	99,9	x
Gazowych (bez dwutlenku węgla)	62,2	67,0	54,9	62,2	x
Zwiększenie (+) lub zmniejszenie (-) zanieczyszczeń^a w tys. t:					
Pyłowych	-0,6	+0,1	-18,0	-0,8	x
Gazowych (bez dwutlenku węgla)	-0,9	+3,6	-267,5	-3,2	x
OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ					
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
W hektarach	248053	248764	9272558	249427	2,7
W % powierzchni geograficznej ^b	26,4	26,4	29,7	26,5	x
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^c (stan w dniu 31 XII):					
W hektarach	255463,0	255827,6	10101985,7	256064,3	2,5
W % powierzchni województwa	27,1	27,2	32,3	27,2	x
Na 1 mieszkańca w m ²	2439	2455	2649	2479	93,6
Rezerwy przyrody^d (stan na 31 XII):					
w hektarach	801,6	813,9	173593,9	811,9	0,5
w % powierzchni województwa	0,1	0,1	0,6	0,1	x
W tym ściśle ^e :					
w hektarach	5,9	5,9	3467,5	5,1	0,1
w % powierzchni rezerwatów ogółem	0,7	0,7	2,0	0,6	x

^a W warunkach porównywalnych z rokiem poprzednim, tj. dla tych samych zakładów i rodzajów zanieczyszczeń obliczonych według tych samych metod. ^b Lesistość. ^c Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^d Bez otuliny. ^e Rezerваты, w których ochrona ścisła dotyczy całości obiektu.

**I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		Polska = 100
			Polska	województwo	
			ogółem		
OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ (dok.)					
Parki krajobrazowe^a (stan w dniu 31 XII):					
Liczba obiektów	3	3	120	3	2,5
W hektarach	62590,5	62590,5	2601699,1	62590,5	2,4
W % powierzchni województwa	6,7	6,7	8,3	6,7	x
Obszary chronionego krajobrazu^b (stan w dniu 31 XII):					
Liczba obiektów	8	9	418	9	2,2
W hektarach	191421,1	191774,1	7057791,9	191774,1	2,7
W % powierzchni województwa	20,3	20,4	22,6	20,4	x
Pomniki przyrody^b (stan w dniu 31 XII)	568	589	35833	638	1,8
Lasy ochronne^c (stan w dniu 1 I):					
W hektarach	148891	148357	3299138	149541	4,5
W % powierzchni lasów województwa	60,0	59,6	35,6	60,0	x
Powierzchnia lasów objęta zabiegami pielęgnacyjnymi^d (stan w dniu 31 XII):					
W hektarach	12338	11355	305739	11531	3,8
W % powierzchni lasów	5,0	4,6	3,3	4,6	x
Pozyskanie drewna w dam³ (grubizna)	951,7	1111,5	32406,9	1055,2	3,3
Ważniejsze zwierzęta chronione (stan w dniu 31 XII) w szt.:					
Bobry	90	150	58847	200	3,4
Ważniejsze zwierzęta łowne (stan w dniu 31 III) w tys. szt.:					
Daniele	0,7	0,8	17,8	0,9	5,1
Jelenie	6,6	7,2	163,7	8,0	4,9
Sarny	27,9	26,6	760,2	30,1	4,0
Dziki	7,4	7,7	211,8	8,7	4,1
Zające	6,4	6,4	531,8	7,2	1,4
Bażanty	10,2	11,2	412,7	12,8	3,1
Zadrzewienia w tys. szt.:					
Sadzenie: drzew	34,9	51,8	1955,8	115,1	5,9
krzewów	20,0	16,3	948,9	18,1	1,9
ODPADY					
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t:					
Wytworzone (w ciągu roku)	1643,0	1536,5	114938,2	848,7	0,7
poddane odzyskowi	1487,5	1323,2	86124,8	737,4	0,9
unieszkodliwione	102,8	89,9	24890,8	95,0	0,4
w tym składowane ^e	96,4	77,2	20289,7	84,9	0,4
magazynowane czasowo	52,7	123,4	3922,6	16,3	0,4
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^f ; stan w końcu roku)	23481,8	23322,4	1731586,5	23120,0	1,3
Tereny składowania odpadów w ha:					
Niezrekultywowane (stan w końcu roku)	234,1	233,8	9057,5	230,7	2,5
Zrekultywowane (w ciągu roku)	1,5	0,6	69,1	1,3	1,9
Odpady komunalne stale^g zebrane (w ciągu roku) w tys. t	254,6	270,0	10036,0	250,0	2,5

^a Bez otuliny. ^b Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^c W zarządzie Lasów Państwowych. ^d Bez cięć trzebieżowych. ^e Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. ^f Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. ^g Dane szacunkowe.

**I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		Polska = 100
			Polska	województwo	
			ogółem		
EKONOMICZNE ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA					
Nakłady na środki trwale służące (ceny bieżące):					
Ochronie środowiska:					
w tysiącach złotych	202927,0	416562,8	8528558,0	255576,1	3,0
w tym:					
gospodarka ściekowa i ochrona wód	142067,3	327535,2	5433088,7	152229,3	2,8
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	36071,0	31235,0	1969191,3	61860,9	3,1
gospodarka odpadami	16153,8	42420,9	612939,0	16814,6	2,7
ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1012,6	4232,6	68428,5	3119,8	4,6
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	96,4	10,9	2988,2	6,0	0,2
zmniejszanie hałasu i wibracji ^a	705,9	1017,3	147292,6	5008,8	3,4
w % nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej	7,6	11,2	4,0	6,6	x
udział w Produkcie Krajowym Brutto w % na 1 mieszkańca w zł	0,9	1,6	.	.	.
	193	401	224	247	110,3
Gospodarce wodnej:					
w tysiącach złotych	37990,3	70301,4	2264763,5	58258,7	2,6
w tym:					
ujęcia i doprowadzenia wody	9966,2	20026,5	1363811,9	32236,8	2,4
zbiorniki i stopnie wodne	796,5	19594,9	210841,0	1111,9	0,5
regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	19603,6	16584,2	145939,5	10516,0	7,2
obwałowania przeciwpowodziowe	2108,5	5481,1	144360,2	5196,7	4,2
w % nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej	1,4	1,9	1,1	1,5	x
udział w Produkcie Krajowym Brutto w % na 1 mieszkańca w zł	0,2	0,3	.	.	.
	36	68	59	56	94,9
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania inwestycji:					
Ochrona środowiska:					
przepustowość oczyszczalni ścieków w m ³ /dobę:					
mechanicznych	2100	–	29166	–	x
biologicznych i o podwyższonym stopniu oczyszczania	2500	1203	44762	10120	22,6
sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km:					
ścieki	183,5	191,4	4947,6	427,6	8,6
wody opadowe	6,7	12,3	636,8	18,4	2,9
zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń w t/rok:					
do redukcji zanieczyszczeń:					
pyłowych	658	26	77934	2175	2,8
gazowych	1036	463	823479	–	x
unieszkodliwiania i usuwania odpadów w tym składowania	65000	–	507532	103820	20,5
gospodarczego wykorzystania odpadów	61807	–	353942	–	x
rekultywacja terenów składowania odpadów w ha	–	0,50	57,90	7,50	13,0
Gospodarka wodna:					
wydajność ujęć wodnych w m ³ /dobę	63	2154	141291	3301	2,3
sieć wodociągowa ^b w km	96,6	54,7	4979,3	83,5	1,7
pojemność zbiorników wodnych w dam ³	–	4000	54994	97	0,2
regulacja i zabudowa rzek i potoków ^c w km	41,3	14,1	415,7	61,0	14,7
wybudowane i odbudowane obwałowania przeciwpowodziowe w km	7,6	–	248,1	7,4	3,0

^a Z wyłączeniem ochrony miejsc pracy. ^b Łącznie z siecią wodociągową realizowaną na terenie wsi. ^c Łącznie z zabudową potoków górskich.

II. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA W WOJEWÓ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Dolno- śląskie	Kujaw- sko-po- morskie	Lubel- skie	Lubu- skie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
Ludność ^a w tys.	38135,9	2877,1	2067,9	2161,8	1009,0	2548,9	3287,1	5204,5	1033,0
Powierzchnia ogółem ^b (stan w dniu 1 I) w tys. ha	31267,9	1994,7	1797,2	2512,2	1398,8	1821,9	1518,3	3555,8	941,2
w tym w %:									
użytki rolne	60,8	60,2	65,8	71,1	41,0	71,7	61,7	69,3	64,4
grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione ...	30,3	31,0	24,2	23,3	51,1	21,5	30,3	23,2	27,7
grunty zabudowane i zur- banizowane	4,8	6,6	4,4	3,5	4,2	5,0	5,3	5,0	5,8
Grunty zdewastowane i zde- gradowane wymagające rekultywacji i zagospoda- rowania ^a w ha	63735	7423	3843	3359	1498	4604	2352	4110	3297
Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych ^a w hm ³	16941,5	775,6	1356,5	1170,4	810,0	1388,3	613,1	2057,1	475,8
Powierzchnia zmeliorowa- nych użytków rolnych ^a w tys. ha	6421,7	442,9	462,4	318,2	176,2	473,8	204,0	775,5	248,8
Oczyszczalnie ścieków ^a	4244	291	201	320	137	220	315	398	106
w tym przemysłowe	1154	88	55	68	40	76	79	129	41
Emisja zanieczyszczeń po- wietrza ^c w tys. t:									
pyłowych	76,8	6,4	5,2	3,4	1,4	6,8	5,7	6,7	3,1
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1785,4	87,9	59,1	33,0	29,2	144,4	156,2	156,9	59,8
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{a,d} w tys. ha	10102,0	359,7	575,0	570,7	542,8	342,6	790,3	1054,1	256,1
na 1 mieszkańca w m ² w % powierzchni ogó- łem	2649	1250	2780	2639	5380	1344	2404	2025	2479
w tym:									
rezerваты przyrody ^e	173,6	10,5	17,8	11,6	3,6	7,4	3,3	18,2	0,8
parki krajobrazowe ^{e,f}	2513,8	195,4	215,5	233,6	76,0	95,1	175,8	168,2	62,4
obszary chronionego kraj- obrazu ^f	6969,1	136,2	333,7	299,2	436,5	228,0	571,8	821,8	189,6
użytki ekologiczne	45,6	5,1	5,6	7,1	3,3	1,5	1,2	1,8	0,7
Odpady ^g wytworzone w ciągu roku w mln t	114,9	33,7	2,2	4,4	0,7	3,9	8,6	6,9	0,8
w tym w % wytworzonych:									
poddane odzyskowi	74,9	70,8	87,2	83,7	64,6	32,0	78,7	60,2	86,9
unieszkodliwione	21,7	26,9	10,9	15,1	26,1	66,0	14,4	35,6	11,2
Odpady dotychczas składo- wane (nagromadzone) ^{g,h,i} w mln t	1731,6	575,2	18,9	15,8	2,9	48,5	145,2	47,4	23,1
Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ⁱ w ha	9057,5	2626,7	259,7	141,2	55,4	530,7	822,4	674,4	230,7

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane dotyczą powierzchni geodezyjnej obszaru lądowego (łącznie z wodami śródlądowymi). ^c Z zakładów ^f Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszaru chronionego krajo-
w końcu roku.

DZTWIE OPOLSKIM NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2008 R.

Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodnio-pomorskie	WYSZCZEGÓLNIENIE
2099,5	1191,5	2219,5	4645,7	1272,8	1427,1	3397,6	1693,0 Ludność ^a w tys.
1784,5	2018,7	1831,0	1233,4	1171,0	2417,3	2982,7	2289,2	Powierzchnia ogółem ^b (stan w dniu 1 I) w tys. ha
54,6	60,7	51,1	52,8	64,7	55,1	65,5	49,6	w tym w %:
39,3	31,3	37,3	33,1	29,3	32,0	26,4	36,9 użytki rolne grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione
4,2	3,6	4,8	10,9	4,4	3,5	5,0	4,2 grunty zabudowane i zur- banizowane
1900	2864	2853	4654	2987	4865	10133	2993	Grunty zdewastowane i zde- gradowane wymagające rekultywacji i zagospoda- rowania ^d w ha
503,9	663,1	1432,3	919,3	529,4	1138,6	1600,5	1507,6	Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych ^a w hm ³
221,2	350,4	421,8	213,5	115,6	620,6	971,7	405,1	Powierzchnia zmeliorowa- nych użytków rolnych ^a w tys. ha
281	142	253	391	139	249	417	384 Oczyszczalnie ścieków ^a
71	30	39	170	37	25	106	100 w tym przemysłowe
2,3	1,3	3,3	14,1	4,0	1,4	6,6	5,1	Emisja zanieczyszczeń po- wietrza ^c w tys t:
20,8	11,2	34,9	695,2	84,3	9,5	160,1	42,9 pyłowych gazowych (bez dwutlenku węgla)
794,3	645,1	597,3	272,6	748,7	1119,4	941,7	491,6	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{a,d} w tys. ha
3783	5414	2691	587	5882	7844	2772	2904 na 1 mieszkańca w m ² w % powierzchni ogó- łem
44,5	32,0	32,6	22,1	63,9	46,3	31,6	21,5	w tym:
11,0	23,7	8,6	4,1	3,8	30,0	7,0	12,2 rezerwy przyrody ^e
272,8	83,5	152,2	227,0	126,6	139,4	174,1	116,2 parki krajobrazowe ^{e,f} obszary chronionego kraj- obrazu ^f
462,9	444,0	390,3	37,0	610,2	925,4	748,5	334,0 użytki ekologiczne
1,0	1,7	3,4	0,7	0,3	3,7	2,1	6,4	Odpady ^g wytworzone w ciągu roku w mln t
1,1	0,8	2,5	35,3	2,1	0,8	5,0	6,0	w tym w % wytworzonych:
83,3	87,0	81,7	90,6	86,8	80,7	58,8	35,5 poddane odzyskowi
12,6	6,0	15,3	6,1	12,2	5,2	37,7	58,7 unieszkodliwione
0,5	2,4	23,0	650,3	17,3	1,2	49,8	110,1	Odpady dotychczas składo- wane (nagromadzone) ^{g,h,i} w mln t
48,6	40,7	196,8	2201,6	115,9	9,2	678,1	425,4	Tereny składowania odpadów ... niezrekultywowane ^f w ha

szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^d Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^e Bez otuliny. ^f brazu. ^g Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^h Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych. ⁱ Stan

DZIAŁ I. WARUNKI NATURALNE

Uwagi metodyczne

W dziale przedstawiono podstawową charakterystykę kartograficzno-topograficzną oraz wybrane elementy hydrograficzne i meteorologiczne, które w ogólnym zarysie obrazują warunki naturalne na obszarze województwa opolskiego.

Stacje Hydrologiczno-Meteorologiczne (synoptyczne) prowadzą obserwacje i pomiary elementów meteorologicznych co godzinę, natomiast do obliczeń średnich dobowych i ekstremalnych korzysta się z ośmiu obserwacji na dobę.

Posterunki meteorologiczne prowadzą obserwacje podstawowych elementów meteorologicznych cztery razy na dobę.

Średnie roczne temperatury powietrza zostały wyznaczone na podstawie średnich dobowych wartości liczonych z ośmiu obserwacji na stacjach synoptycznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW).

Roczne sumy opadu atmosferycznego zostały obliczone na podstawie sum dobowych w oparciu o wybrane stacje i posterunki IMGW, które wskazują przestrzenne zróżnicowanie przebiegu sum opadu atmosferycznego na określonym obszarze.

Recypient – rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina	W stopniach i minutach	W km
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:			
na północ (szerokość geograficzna północna)	Namysłów	51°12'	x
na południe (szerokość geograficzna północna)	Branice	49°58'	x
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Paczków	16°55'	x
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Prudnik	18°42'	x
Rozciągłość:			
z południa na północ	x	1°14'	135
z zachodu na wschód	x	1°47'	116

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Opolu.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych	W odsetkach
Powierzchnia w km ²	9412	x
Długość granic w km	713	100,0
z Czechami	185	26,0
z województwami:		
dolnośląskim	197	27,6
wielkopolskim	48	6,7
łódzkim	57	8,0
śląskim	226	31,7

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Opolu.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m
Najwyżej położony punkt – Biskupia Kopa	Głucholazy	890
Najwyżej położona miejscowość – Podlesie	Głucholazy	450
Najniżej położona miejscowość – Błota	Lubsza	130

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego w Opolu.

TABL. 4. DANE METEOROLOGICZNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Temperatury powietrza w °C			Roczne sumy opadów w mm	Średnia prędkość wiatru w m/s	Usłonecznienie w h	Średnie zachmurzenie w okta- tach ^a
	średnie	skrajne					
		maksi- mum	mini- mum				
Stacja Hydrologiczno – 2005	9,0	35,6	-15,8	583,2	2,7	1982,2	5,2
– Meteorologiczna w Opolu 2007	10,1	36,3	-11,7	605,0	2,7	1861,5	5,1
2008	10,2	31,6	-10,9	514,9	2,8	1901,1	5,3

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, oddział we Wrocławiu.

TABL. 5. DANE METEOROLOGICZNE WEDŁUG MIESIĘCY

OKRESY	Średnie temperatury powietrza w °C			Opady atmosferyczne w mm			Usłonecznienie w h		
	2005	2007	2008	2005	2007	2008	2005	2007	2008
I–XII	9,0	10,1	10,2	583,2	605,0	514,9	1982,2	1861,5	1901,1
I	1,0	4,1	2,7	47,5	49,0	38,4	52,7	52,7	71,7
II	-2,5	2,7	3,6	51,0	37,2	9,3	71,3	50,4	82,7
III	1,4	6,2	4,5	12,7	53,1	44,7	141,7	136,4	156,7
IV	9,7	10,5	8,9	28,0	2,8	46,8	216,3	276,0	176,0
V	14,0	15,6	14,0	75,3	56,4	49,9	276,9	260,4	238,8
VI	16,8	19,0	18,5	38,4	112,6	35,5	275,3	267,0	267,2
VII	19,6	19,5	19,7	101,2	81,1	69,7	241,3	248,0	270,7
VIII	17,4	19,1	18,7	52,1	62,5	114,4	226,6	248,0	256,6
IX	15,4	13,0	13,3	28,5	59,0	50,1	230,3	144,0	124,8
X	10,4	8,3	10,2	5,8	18,5	14,1	159,3	99,2	123,9
XI	3,3	2,6	6,4	41,2	58,2	10,8	65,4	51,0	65,3
XII	0,0	0,3	2,1	101,5	14,6	30,5	25,1	43,4	66,8

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, oddział we Wrocławiu.

TABL. 6. WIĘKSZE RZEKI

RZEKI	Recypient	Długość w km	
		w Polsce	w tym na terenie województwa
Odra	Zalew Szczeciński	841	129
Nysa Kłodzka	Odra	189	91
Stobrawa	Odra	80	80
Mała Panew	Odra	129	74
Ścinawa Niemodlińska	Nysa Kłodzka	59	59
Budkowiczanka	Stobrawa	57	57
Chrząstawa	Mała Panew	52	52
Prosna	Warta	227	43
Prószkowski Potok	Odra	41	41
Stradunia	Odra	38	38
Osobłoga	Odra	69	34
Psina	Odra	53	30
Cisek	Odra	27	27
Smortawa	Odra	39	26
Widawa	Odra	109	25
Biała Głuchowska	Nysa Kłodzka	55	24
Kłodnica	Odra	80	22
Krzywula	Odra	22	22
Bierawka	Odra	58	19
Opawa	Odra	125	14

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

TABL. 7. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE

ZBIORNIKI WODNE	Rzeka	Powiat	Rok uruchomienia	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ²	Wysokość piętrzenia w m
Otmuchów	Nysa Kłodzka	Nyski	1933	130,5	20,6	18,4
Nysa	Nysa Kłodzka	Nyski	1972	123,4	20,7	13,3
Turawa	Mała Panew	Opolski	1948	106,2	20,8	13,6
Zalew Paczkowski Kozielno	Nysa Kłodzka	Nyski//Ząbkowicki	2002	16,4	3,5	8,0
Zalew Paczkowski Topola	Nysa Kłodzka	Nyski//Ząbkowicki	2002	26,5	3,5	7,8

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

DZIAŁ II. WYKORZYSTANIE I OCHRONA POWIERZCHNI GLEBY

Uwagi metodyczne

Dane o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** opracowano na podstawie ewidencji gruntów (Dz. U. z 2001 r. Nr 38, poz. 454) sporządzonej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii oraz Departament Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego. Dane te prezentowane są według powierzchni geodezyjnej.

Ewidencja gruntów z 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 38, poz. 454) wprowadziła różnice zakresowe w stosunku do lat poprzednich polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (dotychczas ujmowanych w pozycji „grunty zabudowane i zurbanizowane”), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji „wody śródlądowe stojące”) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję). Dane według wymienionej ewidencji o:

- **użytkach rolnych** dotyczą: gruntów ornych, sadów, łąk i pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych zajętych pod budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia budowlane służące produkcji rolniczej, nie wyłączając produkcji rybnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego (kotłownie, komórki, garaże, szopy, stodoły, wiaty, spichlerze, budynki inwentarskie, place składowe i manewrowe w obrębie zabudowy itp.), a także ogródków przydomowych w gospodarstwach rolnych, gruntów pod stawami obejmującymi zbiorniki wodne (z wyjątkiem jezior i zbiorników zaporowych z urządzeniami do regulacji poziomu wód) wyposażone w urządzenia hydrotechniczne, nadające się do chowu, hodowli i przetrzymywania ryb obejmujące powierzchnię ogroblowaną wraz z systemem rowów oraz z terenami przyległymi do stawów i z nimi związane, a należącymi do obiektu stawowego, gruntów pod rowami, do których zalicza się otwarte rowy pełniące funkcję urządzeń melioracji wodnych dla gruntów wykorzystywanych do produkcji rolniczej,
- **gruntach leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych** dotyczą:
 - **lasów**, do których zalicza się grunty określone jako „las” w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.),
 - **gruntów zadrzewionych i zakrzewionych**, do których zalicza się grunty porośnięte roślinnością leśną, których pole powierzchni jest mniejsze od 0,1000 ha, a także: śródpolne skupiska drzew i krzewów niezaliczone do lasów, tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych, grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym i krzewiastymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu, przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych, jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami naturalnie lub sztucznie w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów, wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami, zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy, poza zwartymi kompleksami lasów, skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, niewyposażone w urządzenia i budowle dla rekreacji i wypoczynku,
- **gruntach pod wodami** dotyczą:
 - **gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi**, do których zalicza się grunty pod wodami płynącymi w rzekach, potokach górskich, kanałach i innych ciekach, o przepływach stałych lub okresowych oraz źródła, z których cieki biorą początek, a także grunty pod wodami

znajdującymi się w jeziorach i zbiornikach sztucznych, z których cieki wypływają lub do których wpływają,

- **gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi**, do których zalicza się grunty pod wodami w jeziorach i zbiornikach innych niż wcześniej określone,
- **gruntach zabudowanych i zurbanizowanych** dotyczą:
 - **terenów mieszkaniowych**, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki mieszkalne, urządzenia funkcjonalnie związane z budynkami mieszkalnymi (podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier i zabaw itp.), a także ogródki przydomowe,
 - **terenów przemysłowych**, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia służące produkcji przemysłowej, a także ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, stacje transformatorowe, czynne hałdy i wysypiska, urządzenia magazynowo-składowe, bazy transportowe i remontowe itp.,
 - **innych terenów zabudowanych**, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia związane z administracją, służbą zdrowia, handlem, kultem religijnym, rzemiosłem, usługami, nauką, oświatą, kulturą i sztuką, wypoczynkiem, łącznością itp., czynne cmentarze, grzebowniska zwierząt oraz inne grunty zabudowane (nie ujęte w poz. dotyczących terenów mieszkaniowych i przemysłowych),
 - **zurbanizowanych terenów niezabudowanych**, do których zalicza się grunty niezabudowane, ale przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, wyłączone z produkcji rolniczej i leśnej,
 - **terenów rekreacyjno-wypoczynkowych**, do których zalicza się nie zajęte pod budynki:
 - tereny ośrodków wypoczynkowych, zabaw dziecięcych, plaże, urządzone parki, skwery, zieleńce (poza pasami ulic),
 - tereny o charakterze zabytkowym: ruiny zamków, grodziska, kurhany, pomniki przyrody itp.,
 - tereny sportowe: stadiony, boiska sportowe, skocznie narciarskie, tory saneczkowe, strzelnice sportowe, kąpieliska, itp.,
 - tereny spełniające funkcje rozrywkowe: lunaparki, wesołe miasteczka itp.,
 - ogrody zoologiczne i botaniczne,
 - tereny zieleni nieurządzonej nie zaliczone do lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych,
 - **terenów komunikacyjnych**, do których zalicza się grunty zajęte pod:
 - drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne, w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych oraz do obiektów użyteczności publicznej; place postojowe i manewrowe przy dworcach kolejowych, autobusowych i lotniczych, portach morskich i rzecznych, i innych oraz ogólnodostępne dojazdy do ramp wyładowniczych i placów składowych,
 - tereny kolejowe,
 - inne tereny komunikacyjne obejmujące: porty lotnicze i inne budowle oraz urządzenia służące komunikacji lotniczej, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty, budowle i urządzenia górskich kolei linowych, torowiska tramwajowe poza pasami ulic i dróg, a także obiekty i urządzenia związane z komunikacją miejską, urządzone parkingi poza lasami państwowymi, dworce autobusowe, wały ochronne wód przystosowane do ruchu kołowego,

- **użytków kopalnych**, do których zalicza się grunty zajęte przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobycie kopalin,
- **użytkach ekologicznych** dotyczą prawnie chronionych pozostałości ekosystemów, takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp. Użytki ekologiczne określa się na podstawie rozporządzenia właściwego wojewody lub uchwały właściwej rady gminy, podjętych na podstawie przepisów o ochronie przyrody,
- **nieużytkach** obejmują:
 - niezakwalifikowane do użytków ekologicznych: bagna (błota, topieliska, trzęsawiska, moczary, rojsty), piaski (piaski ruchome, plaże nieurządzone, piaski nadbrzeżne, wydmy), naturalne utwory fizjograficzne, takie jak: urwiska, strome stoki, uskoki, skały, rumowiska,
 - nieprzeznaczone do rekultywacji wyrobiska po wydobywaniu kopalin,
- **terenach różnych** dotyczą wszystkich pozostałych gruntów, których nie można zaliczyć do innych użytków, takich jak: grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego. Do terenów przeznaczonych do rekultywacji zalicza się zdegradowane lub zdewastowane grunty, takie jak: nieczynne hałdy, wysypiska, zapadliska, tereny po działalności przemysłowej i górniczej oraz po poligonach wojskowych, dla których właściwe organy zatwierdziły projekty rekultywacji.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytku rolnego pod względem jego przydatności do produkcji rolniczej. Klasa I określa najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI najniższą. Grunty orne oraz pastwiska zaliczone do klasy VI, oznaczone symbolami: orne – RZ i pastwiska – PsZ, są to grunty, które ze względu na niską jakość zostały uznane w toku gleboznawczej klasyfikacji gruntów za nieprzydatne do uprawy i przeznaczone do zalesienia.

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. Nr 121 z 2004 r. poz. 1266).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl wyżej wymienionej ustawy polega na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych.

Dane nie uwzględniają ubytku gruntów rolnych niezwiązanego ze zmianą właściciela, np. ubytku tych gruntów w ramach rozwoju budownictwa indywidualnego na gruntach własnych gospodarstw rolnych.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 II 1995 r. chroni grunty rolne zaliczone do klas I–III oraz grunty rolne klas IV–VI wytworzone z gleb organicznych, nie uwzględnia natomiast klas V–VI wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Zgodnie z art. 12a ust. 15 ustawy rada gminy może podjąć uchwałę o objęciu na jej obszarze ochroną również gruntów zaliczonych do klas IV, IV^a i IV^b wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartość użytkową (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa rolnicza lub leśna zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej. Zostały one zaewidencjonowane w oparciu o kryteria i zasady określone w odpowiednich ustawach o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Erozja gleb to proces niszczenia (zmywania, żłobienia, wywiewania) wierzchniej warstwy gleby wywołany siłą wiatru i płynącej wody. Erozję gleb przyspiesza działalność gospodarcza człowieka: nadmierny wyrąb lasów, niszczenie szaty roślinnej, nieprawidłowa uprawa gruntów i dobór roślin uprawnych, odwadnianie bagien itp. W zależności od bezpośredniego czynnika sprawczego wyróżnia się erozję: wietrzną (eoliczną), wodną, wodnogravitacyjną (ruchy masowe) oraz uprawową. Masowo występuje erozja wietrzna oraz wodna (powierzchniowa i wąwozowa).

Erozja wietrzna (eoliczna) polega na wywiewaniu odspojonych cząstek gruntu, a następnie ich przemieszczaniu, sortowaniu i osadzaniu.

Zagrożenie gleb erozją wietrzną ocenia się przy pomocy 3-stopniowej skali, uwzględniając rzeźbę terenu, pokrycie powierzchni roślinnością (lesistość) oraz rodzaj gleby. Najbardziej narażone na erozję wietrzną są piaski luźne drobnoziarniste i utwory murszowe, na których silne zagrożenie występuje już nawet w terenie płaskim o lesistości wynoszącej 25%.

Erozja wodna polega na zmywaniu i wymywaniu cząstek gleby. W przypadku, gdy niewielki spływ wody po zboczu powoduje jedynie rozbryzgi i splukiwanie odspojonych frakcji gleby ma miejsce **erozja wodna powierzchniowa**, natomiast gdy przy silnym spływie wody powstają rozmywy o głębokości ponad 2 m, mówimy o **erozji wąwozowej**.

Zagrożenie gleb erozją wodną powierzchniową (skala 3-stopniowa) ustala się w oparciu o rodzaje gleb oraz ekspozycję (nachylenie) terenu. Erozji wodnej w pierwszej kolejności ulegają lessy, utwory lessowe oraz gleby pyłowe i piaski luźne. Przy **erozji wąwozowej** kryterium wyróżniania poszczególnych stopni zagrożenia (5 stopni) stanowi gęstość sieci wąwozów wyrażona w km na km²; w pierwszym stopniu zagrożenia (erozja słaba) gęstość wąwozów wynosi od 0,01 do 0,1 km/km², w drugim (erozja umiarkowana) od 0,1 do 0,5, w trzecim (erozja średnia) od 0,5 do 1,0, w czwartym (erozja silna) od 1,0 do 2,0 i w stopniu piątym (erozja bardzo silna) powyżej 2,0 km/km².

TABL. 1(8). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU
POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA
Stan w dniu I I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009		
	ogółem			na 1 mieszkańca ^a	przyrost (+) lub ubytek (-) w stosunku do 2008 r.
	w hektarach				
POWIERZCHNIA OGÓLNA^b	941167	941167	941188	0,9	+21
Użytki rolne	606521	605935	605219	0,6	-716
Grunty orne	486024	489154	490770	0,5	+1616
Sady	3787	3651	3556	0,0	-95
Łąki trwałe	73868	71301	69617	0,1	-1684
Pastwiska trwałe	20340	19264	18796	0,0	-468
Grunty rolne zabudowane	13621	13608	13495	0,0	-113
Grunty: pod stawami	3910	4013	4081	0,0	+68
pod rowami	4971	4944	4904	0,0	-40
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	260623	261066	261501	0,3	+435
Lasy	257104	257477	257858	0,2	+381
Grunty zadrzewione i zakrzewione ...	3519	3589	3643	0,0	+54
Grunty pod wodami	11668	11656	11671	0,0	+15
Powierzchniowymi: płynącymi	10833	10907	10949	0,0	+42
stojącymi	835	749	722	0,0	-27
Grunty zabudowane i zurbanizowane	54759	54869	55379	0,1	+510
Tereny: mieszkaniowe	8737	8828	9059	0,0	+231
przemysłowe	4704	4760	4814	0,0	+54
Inne tereny zabudowane	2628	2736	2887	0,0	+151
Zurbanizowane tereny niezabudowane	2157	2125	2180	0,0	+55
Tereny: rekreacji i wypoczynku	3579	3547	3544	0,0	-3
komunikacyjne	30741	30721	30725	0,0	+4
drogi	26651	26659	26667	0,0	+8
tereny kolejowe	3789	3763	3780	0,0	+17
inne ^c	301	299	278	0,0	-21
Użytki kopalne	2213	2152	2170	0,0	+18
Użytki ekologiczne	393	393	392	0,0	-1
Nie użytki	3873	3913	3915	0,0	+2
Tereny różne^d	3330	3335	3111	0,0	-224

^a Stan ludności w dniu 31 XII 2008 r. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). ^c Porty lotnicze, urzędnictwa portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp.; patrz uwagi metodyczne. ^d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

TABL. 2(9). STAN GEODEZYJNY I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI
WOJEWÓDZTWA WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW
Stan w dniu I I

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Użytki rolne				Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrze- wione	Grunty pod wodami
		razem	w tym				
			grunty orne	sady	łąki i pas- twiska trwałe		
w hektarach							
WOJEWÓDZTWO 2007	941167	606521	486024	3787	94208	260623	11668
2008	941167	605935	489154	3651	90565	261066	11656
2009	941188	605219	490770	3556	88413	261501	11671
Podregion nyski	427146	305246	254980	1433	37646	89019	6635
powiaty:							
Brzeski	87594	62835	53525	238	6818	17427	1013
Kluczborski	85191	54727	44591	172	8168	26299	164
Namysłowski	74818	49691	38250	158	8363	21327	277
Nyski	122388	91008	77722	656	9997	17128	5058
Prudnicki	57155	46985	40892	209	4300	6838	123
Podregion opolski	514042	299973	235790	2123	50767	172482	5036
powiaty:							
Głubczycki	67263	58292	53294	286	3326	4668	100
Kędzierzyńsko-kozielski ...	62514	39573	33236	492	4383	15785	804
Krapkowicki	44180	28019	22466	225	4323	11203	462
Oleski	97338	58382	44027	296	11627	35205	90
Opolski	158665	72850	50247	380	18793	73373	3012
Strzelecki	74427	38176	29150	409	7207	31303	219
Miasto na prawach powiatu – Opole	9655	4681	3370	35	1108	945	349

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunty zabudowane i zurbanizowane			Użytki eko- logiczne	Tereny różne ^b	Nieużytki
	tereny		użytki kopalne			
	osiedlowe ^c	komuni- kacyjne				
w hektarach						
WOJEWÓDZTWO 2007	21805	30741	2213	393	3330	3873
2008	21996	30721	2152	393	3335	3913
2009	22484	30725	2170	392	3111	3915
Podregion nyski	8380	14304	367	121	1556	1518
powiaty:						
Brzeski	1981	3069	57	5	658	549
Kluczborski	1319	2424	31	60	11	156
Namysłowski	1054	2195	18	48	22	186
Nyski	3252	4517	176	8	739	502
Prudnicki	774	2099	85	–	126	125
Podregion opolski	14104	16421	1803	271	1555	2397
powiaty:						
Głubczycki	1124	2616	42	1	164	256
Kędzierzyńsko-kozielski	2591	2441	394	22	623	281
Krapkowicki	1957	1599	438	–	117	385
Oleski	736	2459	56	18	46	346
Opolski	3793	4180	240	29	448	740
Strzelecki	1781	2227	255	201	9	256
Miasto na prawach powiatu – Opole	2122	899	378	–	148	133

^a Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). ^b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego. ^c Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacji i wypoczynku.

Źródło: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

TABL. 3(10). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w ha		
OGÓŁEM	64	92	57
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW			
Grunty rolne	38	55	43
W tym użytki rolne	32	43	38
klasy bonitacyjne:			
I–III	30	32	36
IV ^b	2	11	2
V–VI oraz VI RZ i PsZ	–	–	–
Grunty leśne	26	37	14
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA			
wyłączone:			
Na tereny osiedlowe	16	38	18
Na tereny przemysłowe	4	3	4
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	8	4	7
Pod użytki kopalne	30	40	18
Na inne cele	6	6	11

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych. ^b Użytki rolne pochodzenia mineralnego i organicznego.

Ź r ó d ł o: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 4(11). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3281	3315	3297
zdewastowane	2956	2940	2941
zdegradowane	325	375	356
Grunty zrekultywowane (w ciągu roku)	80	64	55
w tym na cele: rolnicze	12	55	39
leśne	34	9	16
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku)	39	23	20
w tym na cele: rolnicze	–	14	20
leśne	–	9	–

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 5(12). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zdewastowane	Zdegradowane	
	w ha			
WOJEWÓDZTWO	2005	3281	2956	325
	2007	3315	2940	375
	2008	3297	2941	356
Podregion nyski	692	672	20	
powiaty:				
Brzeski	146	138	8	
Kluczborski	78	78	–	
Namysłowski	55	52	3	
Nyski	334	330	4	
Prudnicki	79	74	5	
Podregion opolski	2605	2269	336	
powiaty:				
Głubczycki	59	–	59	
Kędzierzyńsko-kozielski	1055	932	123	
Krapkowicki	694	668	26	
Oleski	29	3	26	
Opolski	392	309	83	
Strzelecki	129	110	19	
Miasto na prawach powiatu – Opole	247	247	–	

Ź r ó ł o: dane Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

TABL. 6(13). **ZAGROŻENIE GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH ORAZ GLEB UŻYTKOWANYCH ROLNICZO NIEKORZYSTNYM ODDZIAŁYWANIEM CZYNNIKÓW PRZYRODNICZYCH W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia zagrożona							
	ogółem		według stopnia zagrożenia erozją					
	w km ²	w % powierzchni ogólnej	słaba	średnia	silna	słaba	średnia	silna
			w km ²			w % powierzchni ogólnej		
Zagrożenie gruntów rolnych i leśnych erozją wodną:								
powierzchniową	1160,2	12,3	833,2	317,7	9,3	8,9	3,4	0,1
wąwozową	1097,0	11,7	760,3	336,7	–	8,1	3,6	x
Zagrożenie gleb użytkowanych rolniczo erozją wietrzną	2694,0	28,6	1286,0	1408,0	–	13,7	15,0	x

Ź r ó ł o: dane Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa.

TABL. 7(14). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH (w przeliczeniu na czysty składnik)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/2005	2006/2007	2007/2008			
			ogółem	sektor publiczny	sektor prywatny	
					razem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TONACH						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a (NPK)	78510	80112	111719	5185	106535	75015
azotowe (N)	41734	41812	57756	2741	55015	38592
fosforowe (P ₂ O ₅)	14124	16997	24515	984	23531	17380
potasowe (K ₂ O)	22652	21303	29447	1459	27988	19043
Nawozy wapniowe ^b (CaO)	112270	58144	57139	4497	52642	22356
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a (NPK)	141,8	143,6	196,2	131,7	201,0	183,1
azotowe (N)	75,4	74,9	101,4	69,6	103,8	94,2
fosforowe (P ₂ O ₅)	25,5	30,5	43,1	25,0	44,4	42,4
potasowe (K ₂ O)	40,9	38,2	51,7	37,1	52,8	46,5
Nawozy wapniowe ^b (CaO)	202,7	104,2	100,4	114,2	99,3	54,6

^a Łącznie z wieloskładnikowymi. ^b Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 8(15). **POŻARY^a UPRAW ROLNYCH, ŁĄK, RZYSK I NIEUŻYTKÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Liczba pożarów:			
upraw rolnych, łąk, rzysk	229	259	193
nieużytków	644	406	1614
Powierzchnia objęta pożarami w ha:			
upraw rolnych, łąk, rzysk	285	303	153
nieużytków	361	163	745

^a Powstałe w wyniku wypalania pozostałości roślinnych.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

DZIAŁ III. ZASOBY, WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD

Uwagi metodyczne

W dziale zawarto informacje dotyczące: zasobów wodnych i głównych kierunków ich wykorzystania, ścieków przemysłowych i komunalnych oraz stopnia ich oczyszczania, wyposażenia miast i wsi w instalacje wodne i oczyszczalnie ścieków.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych to część zasobów, które z uwzględnieniem zasad ich ochrony i warunków technicznych mogą być pobierane z określonego poziomu wodonośnego bez naruszania równowagi hydrogeologicznej.

Przyrost zasobów wód podziemnych jest to ilość wody dodatkowo udokumentowana w wyniku prowadzonych w danym roku prac hydrogeologiczno-studziennych przy budowie ujęć wód podziemnych i przekazana do wykorzystania.

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „**na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)**” – wszystkich jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „**nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napelnianie i uzupełnianie stawów rybnych**” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „**eksploatacja sieci wodociągowej**” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

Ścieki przemysłowe to ścieki nie będące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Dane o ściekach przemysłowych dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek, które według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostały ujęte w „Przemysłe” obejmującym sekcje „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzanych ścieków jest niewielki. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o poborze wód i wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzone siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodzenia w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze nie wymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczania,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych (po procesie produkcyjnym) nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura określona w pozwoleniu wodno-prawnym dla wód chłodniczych odprowadzanych do:
 - jezior oraz ich dopływów nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$,
 - pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizację metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie ścieków, np. oczyszczanie ścieków mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Ścieki bytowe są to ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

Ścieki komunalne to ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Dane o ściekach komunalnych obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz wszystkich jednostek nadzorujących pracę zbiorowego odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacyjną (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczania**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (pryżagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalnie nie pracujące na sieci kanalizacyjnej).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna to przewody wodociągowe i kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi jest dostarczana woda lub którymi doprowadzane są ścieki.

Do **miast wyposażonych w wodociąg** zaliczono te miasta, w których sieć wodociągowa rozdzielcza (uliczna) wynosiła co najmniej 250 m i równocześnie obsługiwała 5 budynków mieszkalnych posiadających co najmniej 25 mieszkań lub 2 źródła uliczne.

Do **miast wyposażonych w kanalizację** zaliczono te miasta, w których sieć kanalizacyjna (uliczna) ogólnospławna i na ścieki gospodarcze wynosiła co najmniej 250 m – od której prowadzi co najmniej 5 połączeń do budynków mieszkalnych lub do wpustów podwórzowych oraz miasta posiadające sieć na wody opadowe, jeżeli do tej sieci są odprowadzane również ścieki gospodarcze.

Do **miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków** zaliczono te miasta, z których ścieki komunalne przed odprowadzeniem ich do odbiornika były poddawane procesom oczyszczania mechanicznego, biologicznego lub z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku wyposażenia miasta w kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o klasyfikacji miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decydowała przewaga ilości ścieków oczyszczanych mechanicznie, biologicznie lub z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności korzystającej w miastach z wodociągów i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych podłączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągów przez źródła podwórzowe i uliczne, a z kanalizacji przez wpusty kanalizacyjne.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

Ładunek zanieczyszczeń w ściekach to masa zanieczyszczeń zawartych w ściekach odprowadzona w jednostce czasu, równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zanieczyszczeń.

Biochemiczne zużycie tlenu (BZT₅) jest to ilość tlenu zużyta w ciągu 5 dni w procesie biochemicznego utleniania substancji (głównie organicznych) zawartych w ściekach, przy użyciu żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych. Pięciodniowe dlatego, że procesy mineralizacji najbardziej intensywnie przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni.

Chemiczne zużycie tlenu (ChZT) jest to ilość tlenu pobrana w procesie chemicznego utleniania ścieków.

Zawiesiny w ściekach to nierozpuszczone, zawieszane substancje i materiały o różnym stopniu rozdrobnienia.

TABL. 1(16). **ZASOBY EKSPLOATACYJNE WÓD PODZIEMNYCH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w hm ³		
OGÓŁEM	472,1	476,6	475,8
przyrost (+) lub ubytek (-) w stosunku do roku poprzedniego	+4,1	+2,6	+0,5
Z utworów geologicznych:			
czwartorzędowych	205,8	209,9	208,1
trzeciorzędowych	125,9	126,1	126,9
kredowych	16,8	16,8	16,8
starszych	123,6	123,9	124,0

Ź r ó d ł o: dane Państwowego Instytutu Geologicznego.

TABL. 2(17). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	
	w hm ³			w odsetkach
OGÓŁEM	124,3	131,7	122,5	100,0
na cele:				
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem) – z ujęć własnych	45,3	50,0	44,1	36,0
w tym wody: powierzchniowe	29,8	34,9	29,9	24,4
podziemne	11,9	11,9	11,1	9,1
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	28,2	31,6	28,0	22,9
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	50,8	50,1	50,4	41,1
wody: powierzchniowe	4,8	4,2	4,1	3,3
podziemne	46,1	45,9	46,3	37,8

^a Pobór wody mierzony na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 3(18). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Na cele							
			produkcyjne ^a			nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	eksploatacji sieci wodociągowej ^b			
			razem	w tym wody			razem	wody powierzchniowe	wody podziemne	
				powierzchniowe	podziemne					
w hm ³	na 1 km ² w dam ³	w hektometrach sześciennych								
WOJEWÓDZ-TWO										
2005	124,3	13,2	45,3	29,8	11,9	28,2	50,8	4,8	46,1	
2007	131,7	14,0	50,0	34,9	11,9	31,6	50,1	4,2	45,9	
2008	122,5	13,0	44,1	29,9	11,1	28,0	50,4	4,1	46,3	
Podregion nyski	37,1	8,7	4,0	1,1	2,7	13,6	19,6	4,0	15,6	
powiaty:										
Brzeski	6,9	7,9	0,3	0,2	0,1	1,9	4,7	0,1	4,6	
Kluczborski	5,0	5,9	1,7	0,0	1,6	0,6	2,8	–	2,8	
Namysłowski	12,9	17,3	0,4	–	0,4	10,4	2,1	–	2,1	
Nyski	9,1	7,4	0,9	0,5	0,3	0,7	7,5	3,9	3,6	
Prudnicki	3,2	5,7	0,7	0,4	0,3	–	2,5	–	2,5	
Podregion opolski	85,4	16,6	40,1	28,8	8,4	14,4	30,8	0,1	30,7	
powiaty:										
Głubczycki	2,8	4,1	0,1	–	0,2	–	2,6	0,0	2,6	
Kędzierzyńsko-kozielski	14,5	23,2	9,0	3,8	3,4	–	5,5	–	5,5	
Krapkowicki	11,3	25,5	9,1	5,7	3,4	–	2,2	–	2,2	
Oleski	3,5	3,6	0,6	0,0	0,6	0,3	2,5	0,0	2,5	
Opolski	36,1	22,8	20,0	19,1	0,5	10,5	5,6	–	5,6	
Strzelecki	7,9	10,6	0,5	0,2	0,3	3,6	3,9	0,1	3,8	
Miasto na prawach powiatu – Opole	9,3	95,8	0,8	–	0,0	–	8,5	–	8,5	

^a Poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem – z ujęć własnych. ^b Pobór wody mierzony na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 4(19). **ZUŻYCIĘ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	
	w hm ³			w odsetkach
OGÓŁEM	110,6	117,6	108,7	100,0
Przemysł	42,1	46,4	41,7	38,3
Rolnictwo i leśnictwo ^a	28,2	31,6	28,0	25,7
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	40,3	39,6	39,1	36,0

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 5(20). ZUŻYCIĘ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI
WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leś- nictwo ^a	Eksploata- cja sieci wodociąg- gowej ^b	Przemysł	Rolnictwo i leś- nictwo ^a	Eksploata- cja sieci wodociąg- gowej ^b
	w hm ³				w % ogółem		
WOJEWÓDZTWO							
2005	110,6	42,1	28,2	40,3	38,1	25,5	36,4
2007	117,6	46,4	31,6	39,6	39,5	26,9	33,6
2008	108,7	41,7	28,0	39,1	38,3	25,7	36,0
Podregion nyski	32,0	4,0	13,6	14,4	12,5	42,5	45,0
powiaty:							
Brzeski	6,2	0,6	1,9	3,8	8,9	30,2	60,9
Kluczborski	4,4	1,6	0,6	2,2	36,8	13,5	49,7
Namysłowski	12,2	0,3	10,4	1,5	2,1	85,3	12,6
Nyski	6,4	0,8	0,7	4,9	13,1	10,3	76,5
Prudnicki	2,8	0,7	–	2,0	26,2	x	73,8
Podregion opolski	76,6	37,6	14,5	24,6	49,0	18,9	32,1
powiaty:							
Głubczycki	2,7	0,2	–	2,6	6,5	x	93,5
Kędzierzyńsko-kozielski	11,7	7,8	–	4,0	66,1	x	33,9
Krapkowicki	10,4	8,3	–	2,1	79,7	x	20,3
Oleski	2,3	0,1	0,3	2,0	4,1	11,8	84,1
Opolski	34,3	19,5	10,6	4,2	56,9	30,8	12,3
Strzelecki	6,8	0,4	3,6	2,7	6,6	52,8	40,6
Miasto na prawach powiatu – – Opole	8,4	1,3	–	7,0	15,9	x	84,1

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 6(21). BILANS GOSPODAROWANIA WODĄ W PRZEMYSŁE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w hm ³		
Przychód wody	48,8	56,3	48,3
Z ujęć własnych	45,3	50,0	44,1
wody powierzchniowe	29,8	34,9	29,9
wody podziemne	11,9	11,9	11,1
z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych	3,5	3,2	3,1
Z zakupu od innych jednostek	3,5	6,3	4,2
Rozchód wody	48,8	56,3	48,3
Zużycie na potrzeby własne	42,1	46,4	41,7
w tym do produkcji	39,7	43,0	39,5
w tym z sieci wodociągowej	1,1	1,0	0,9
Sprzedaż wody	4,3	7,5	5,4
Straty w sieci	2,4	2,4	1,3

TABL. 7(22). GOSPODAROWANIE WODĄ W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pobór wód		Zakup wody		Zużycie wody na potrzeby przemysłu	
	podziemnych	powierzchniowych	razem	w tym z sieci wodociągowej na cele produkcyjne	razem	na 1 km ²
	w dekametrach sześciennych					
WOJEWÓDZTWO 2005	11933	29807	3520	1107	42076	4
2007	11881	34910	6297	1000	46409	5
2008	11068	29918	4210	854	41655	4
Podregion nyski	2641	1109	361	333	4008	1
powiaty:						
Brzeski	97	197	291	281	551	1
Kluczborski	1634	23	2	–	1634	2
Namysłowski	366	–	2	–	255	0
Nyski	275	470	31	19	846	1
Prudnicki	269	419	35	33	722	1
Podregion opolski	8427	28809	3849	521	37647	7
powiaty:						
Głubczycki	149	–	30	29	179	0
Kędzierzyńsko-kozielski	3370	3798	3144	42	7753	12
Krapkowicki	3413	5662	52	–	8319	19
Oleski	646	6	68	20	95	0
Opolski	496	19167	14	–	19523	12
Strzelecki	311	176	29	3	444	1
Miasto na prawach powiatu – – Opole	42	–	512	427	1334	14

TABL. 8(23). NAWADNIANE UŻYTKI ROLNE I GRUNTY LEŚNE ORAZ NAPEŁNIANE STAWY RYBNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Nawadniane użytki rolne i grunty leśne ^a w ha	1339	1579	1481
Napełniane stawy rybne ^b w ha	1809	2260	1816
w tym leśne	1279	1730	1276
Pobór wody ^c w dam ³	29014	32676	29230
do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych	1174	1457	1494
na 1 ha	0,9	0,9	1,0
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	27840	31219	27556
w tym leśnych	16767	20145	16878
na 1 ha	15,3	13,8	15,2

^a Obiekty o powierzchni co najmniej 20 ha. ^b Obiekty o powierzchni co najmniej 10 ha. ^c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

TABL. 9(24). **MELIORACJE PODSTAWOWE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Rzeki i kanały w km	2908	2909	2915
w tym rzeki uregulowane	2063	2066	2090
Długość wałów w km	365	362	369
Obszar chroniony wałami w tys. ha	44,5	44,5	42,4
Pojemność użytkowa zbiorników wodnych w dam ³	3695	3695	3695
Stacje pomp odwadniających:			
w sztukach	5	5	5
obszar oddziaływania w tys. ha	6,0	6,0	6,0

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 10(25). **MELIORACJE PODSTAWOWE WYMAGAJĄCE ODBUDOWY
LUB MODERNIZACJI**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Melioracje podstawowe:			
rzeki w km	651	713	699
wały w km	52	48	48
stacje pomp w szt.	3	3	3
Powierzchnia użytków rolnych z urządzeniami wymagającymi odbudowy lub modernizacji w tys. ha	54,4	54,9	54,9
grunty orne	42,1	42,3	42,3
użytki zielone	12,3	12,7	12,7

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 11(26). **EKSPLLOATACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w dam ³		
Woda pobrana z ujęć ^a	50810,6	50097,0	50425,9
Zakup hurtowy wody	3540,7	3314,9	3379,0
Sprzedaż hurtowa wody	2086,1	2140,4	2727,6
Woda dostarczana odbiorcom (zużycie wody) ogółem	40261,9	39570,5	39107,9
w tym:			
gospodarstwom domowym	31535,3	30720,7	30449,4
na cele produkcyjne	6027,6	5914,7	5938,8
Straty w sieci	8305,6	7770,6	7882,5

^a Pobór wody mierzony na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 12(27). **SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Sieć wodociągowa rozdzielcza:			
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km	6544,4	6626,6	6724,2
miasta	1394,6	1420,5	1441,2
wieś	5149,8	5206,1	5283,0

TABL. 12(27). **SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Sieć wodociągowa rozdzielcza (dok.):			
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a (stan w dniu 31 XII) w tys. szt.	152,2	152,1	153,9
miasta	44,2	44,3	44,7
wieś	108,0	107,8	109,2
Miasta obsługiwane przez sieć wodociągową (stan w dniu 31 XII)	35	35	35
Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej:			
w tysiącach	536,9	530,3	.
w % ogółu ludności miast	97,4	97,4	.
Pobór wody w hm ³	50,8	50,1	50,4
w tym powierzchniowej	4,8	4,2	4,1
Zużycie wody:			
ogółem w hm ³	40,3	39,6	39,1
w tym w gospodarstwach domowych	31,5	30,7	30,4
na 1 mieszkańca miast w m ³	35,9	34,5	34,4
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza:			
Długość sieci ^b (stan w dniu 31 XII) w km	2014,4	2260,5	2908,3
miasta	1044,9	1075,9	1252,9
wieś	969,5	1184,6	1655,4
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a (stan w dniu 31 XII) w tys. szt.	49,0	56,4	71,9
miasta	31,2	32,5	37,3
wieś	17,8	23,9	34,6
Miasta obsługiwane przez sieć kanalizacyjną (stan w dniu 31 XII)	35	35	35
Ludność w miastach korzystająca z sieci kanalizacyjnej:			
w tysiącach	475,7	471,0	.
w % ogółu ludności miast	86,3	86,5	.
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w hm ³	27,7	28,2	28,8

^a Z połączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. ^b Ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze; łącznie z kolektorami.

TABL. 13(28). **MIASTA O DECYDUJĄCYM ZUŻYCIU WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zużycie wody							
	ogółem	w tym na cele						
		przemysłowe ^a				eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
		razem	w tym do produkcji		z zakupu	razem	w tym gospodarstwa domowe	
	z ujęć własnych zakładu	z sieci wodociągowej						
w hektometrach sześciennych								na 1 mieszkańca w m ³
Kędzierzyn-Koźle	10,3	7,4	6,7	0,0	3,1	2,9	2,3	34,7
Opole	8,4	1,3	0,8	0,4	0,5	7,0	4,8	37,7
Zdzieszowice	7,5	7,1	6,9	-	-	0,4	0,4	27,7

^a Poza rolnictwem i leśnictwem. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 14(29). WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII					
WOJEWÓDZTWO	6724,2	2908,3	153931	71921	30449,4	29,4
PODREGION NYSKI	2480,3	856,1	55821	21492	11651,0	28,5
Powiat brzeski	469,5	341,3	10932	6923	2725,9	29,6
<i>Gminy miejskie:</i>						
Brzeg	65,1	58,8	1633	1464	1302,6	34,5
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Grodków	127,0	43,8	2964	921	543,5	27,6
Lewin Brzeski	80,1	41,4	2088	917	364,0	26,8
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Lubsza	121,3	75,4	2194	1768	224,0	25,7
Olszanka	38,2	47,4	918	749	150,8	30,6
Skarbimierz	37,8	74,5	1135	1104	141,0	19,2
Powiat kluczborski	526,3	105,0	8994	2631	1807,9	26,1
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Byczyna	109,7	12,2	1523	491	274,3	28,2
Kluczbork	213,0	65,6	3980	1614	1029,6	27,0
Wołczyn	118,1	18,7	1932	480	367,3	25,6
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Lasowice Wielkie	85,5	8,5	1559	46	136,7	19,2
Powiat namysłowski	425,0	54,0	7278	1818	1350,8	30,9
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Namysłów	182,5	49,7	3636	1688	972,6	37,2
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Domaszowice	57,8	–	852	–	93,6	25,0
Pokój	69,6	4,3	1209	130	118,0	21,2
Świerczów	56,4	–	755	–	74,3	20,2
Wilków	58,7	–	826	–	92,3	19,8
Powiat nyski	713,0	246,2	18461	6744	3994,6	27,6
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Głucholazy	102,8	47,2	2651	1294	591,5	23,2
Korfantów	83,2	6,4	2238	227	209,5	21,7
Nysa	232,2	121,3	5533	3632	1961,3	32,9
Otmuchów	91,1	12,3	2346	343	348,0	24,6
Paczków	70,3	14,6	1857	468	336,5	24,7
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Kamiennik	26,1	1,2	684	13	79,4	21,7
Łambinowice	44,9	19,5	1380	445	229,7	28,3
Pakosławice	28,0	–	654	–	97,0	24,8
Skoroszyce	34,4	23,7	1118	322	141,7	22,0
Powiat prudnicki	346,5	109,6	10156	3376	1771,8	29,9
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Biała	96,7	7,9	2535	174	300,6	26,3
Głogówek	108,1	35,6	2964	1352	471,6	33,3
Prudnik	104,2	66,1	3509	1850	893,9	30,6
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Lubrza	37,5	–	1148	–	105,7	23,9

^a Ogólnospławna i na ścieki gospodarcze; łącznie z kolektorami.

TABL. 14(29). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R. (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII					
PODREGION OPOLSKI	4243,9	2052,2	98110	50429	18798,4	30,0
Powiat głubczycki	367,9	108,2	8347	2506	1749,6	35,2
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Baborów	45,3	21,1	1430	608	241,8	37,5
Głubczyce	159,0	66,2	3411	1561	739,3	30,8
Kietrz	93,9	11,8	2053	221	588,1	50,1
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Branice	69,7	9,1	1453	116	180,4	24,0
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	590,3	386,2	14495	8534	3181,1	31,5
<i>Gminy miejskie:</i>						
Kędzierzyn-Koźle	164,2	184,7	5446	5028	2253,9	34,7
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Bierawa	85,4	69,7	2190	1030	172,5	21,8
Cisek	96,9	–	1694	–	135,5	20,5
Pawłowiczki	72,1	49,4	1930	985	228,1	27,5
Polska Cerekiew	53,9	29,8	1127	467	186,0	40,8
Reńska Wieś	117,8	52,6	2108	1024	205,1	24,0
Powiat krapkowicki	396,8	201,1	11541	5453	1762,9	26,3
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Gogolin	97,6	60,7	2568	1618	296,6	24,9
Krapkowice	96,7	92,5	3524	2251	686,6	28,3
Zdzieszowice	90,2	35,8	2118	1256	458,5	26,6
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Strzeleczyki	62,8	0,6	1972	4	175,1	22,6
Walce	49,5	11,5	1359	324	146,1	25,2
Powiat oleski	784,8	140,3	13065	3710	1680,3	24,9
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Dobrodzień	124,0	25,2	2062	719	241,6	23,2
Gorzów Śląski	110,9	33,8	1379	577	169,0	22,2
Olesno	199,8	15,9	3360	606	490,0	26,3
Praszka	102,2	36,3	2229	900	386,3	28,0
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Radłów	66,5	1,6	855	79	111,0	24,4
Rudniki	120,9	27,5	2274	829	209,5	24,6
Zębowice	60,5	–	906	–	72,9	18,4
Powiat opolski	1312,1	715,1	28966	17772	3443,3	25,6
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Niemodlin	120,5	13,6	2171	431	410,8	29,7
Ozimek	132,9	26,9	3169	683	482,3	23,3
Prószków	99,2	87,2	2416	1514	238,6	24,1
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Chrzastowice	77,2	89,1	1791	2211	227,2	33,7
Dąbrowa	86,5	57,4	2318	1580	227,6	23,6
Dobrzeń Wielki	148,6	141,5	3257	3275	363,4	25,5
Komprachcice	83,3	114,6	2783	3514	244,2	21,6

^a Ogólnospławna i na ścieki gospodarcze; łącznie z kolektorami.

TABL. 14(29). WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne	w dm ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII					
Powiat opolski (dok.)						
<i>Gminy wiejskie (dok.):</i>						
Łubniany	111,5	32,0	2256	883	352,9	38,3
Murów	74,5	13,8	1273	288	112,8	19,6
Popielów	123,1	26,0	2166	855	211,2	25,0
Tarnów Opolski	106,8	34,0	2265	773	250,1	25,5
Tułowice	32,0	34,2	758	709	123,6	22,5
Turawa	116,0	44,8	2343	1056	198,6	20,8
Powiat strzelecki	516,5	226,9	13653	5068	2218,2	27,9
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Kolonowskie	56,5	29,3	1364	547	127,2	20,7
Leśnica	73,7	29,4	1814	602	207,5	24,2
Strzelce Opolskie	175,1	58,3	4389	1412	1091,9	33,0
Ujazd	58,8	66,5	1250	891	135,6	21,9
Zawadzkie	30,6	12,4	1682	405	309,4	24,7
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Izbicko	54,9	10,4	1312	311	176,8	31,9
Jemielnica	66,9	20,6	1842	900	169,8	22,5
Miasto na prawach powiatu –						
– Opole	275,5	274,4	8043	7386	4763,0	37,7

a Ogólnospławna i na ścieki gospodarcze; łącznie z kolektorami.

TABL. 15(30). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008
	w hm ³			w odsetkach		
OGÓŁEM	82,0	91,7	86,4	100,0	100,0	100,0
odprowadzone:						
bezpośrednio z zakładów ^a	54,3	63,4	57,6	66,2	69,2	66,7
w tym wody chłodnicze (umownie czyste)	2,6	2,5	2,4	3,2	2,7	2,8
siecią kanalizacyjną	27,7	28,2	28,8	33,8	30,8	33,3
W tym ścieki wymagające oczyszczania	79,4	89,2	84,0	96,8	97,3	97,2
oczyszczane	76,7	85,3	81,3	93,5	93,0	94,1
mechanicznie	45,5	53,0	48,7	55,5	57,8	56,4
chemicznie ^b	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
biologicznie	7,0	7,7	6,5	8,5	8,4	7,5
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	23,9	24,4	25,8	29,1	26,6	29,9
nieoczyszczane	2,7	3,8	2,7	3,3	4,1	3,1
odprowadzone:						
bezpośrednio z zakładów przemysłowych	1,6	2,2	2,2	2,0	2,4	2,5
siecią kanalizacyjną	1,1	1,6	0,5	1,3	1,7	0,6

a Łącznie z wodami chłodniczymi, wodami kopalnianymi i zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dotyczy ścieków przemysłowych.

TABL. 16(31). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych	44	42	41
w tym:			
Mechaniczne	20	20	18
przepustowość projektowa w dam ³ /dobę	828,5	829,9	827,4
Biologiczne	16	15	15
przepustowość projektowa w dam ³ /dobę	16,0	16,6	29,1
ścieki oczyszczane w dam ³ /dobę	7,0	5,3	10,9
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	5	5	5
przepustowość projektowa w dam ³ /dobę	61,5	24,5	25,5
ścieki oczyszczane w dam ³ /dobę	15,2	16,9	14,5
Oczyszczalnie ścieków komunalnych	61	62	65
Mechaniczne	1	1	2
przepustowość projektowa w dam ³ /dobę	0,1	0,1	0,1
Biologiczne	41	43	41
przepustowość projektowa ^b w dam ³ /dobę	52,8	.	46,3
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	19	18	22
przepustowość projektowa w dam ³ /dobę	163,1	147,4	192,6

a Miejskich i wiejskich. *b* Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania.

TABL. 17(32). **MIASTA O DUŻEJ SKALI ZAGROŻENIA ŚCIEKAMI W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi						
	ogółem	oczyszczane				nieoczyszczane	
		razem	w tym			razem	w tym odprowa- dzone siecią kanali- zacyjną
			mechani- cznie	biolo- gicznie	z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów		
w dekametrach sześciennych							
Strzelce Opolskie	8066	8066	7026	–	1040	–	–
Opole	7025	7025	584	–	6441	–	–
Kędzierzyn-Koźle	6199	6199	2046	960	3193	–	–
Zdzieszowice	1815	1815	–	–	1815	–	–
Brzeg	2108	2108	245	–	1863	–	–
Nysa	2096	2096	–	–	2096	–	–
Prudnik	1297	1297	–	1297	–	–	–

TABL. 18(33). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE OCZYSZCZANE I NIEOCZYSZCZANE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008
	w dam ³			w odsetkach		
OGÓLEM^a	56325	65609	59497	100,0	100,0	100,0
odprowadzone:						
bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi	54277	63448	57561	96,4	96,7	96,7
w tym wody chłodnicze (umownie czyste)	2578	2492	2398	4,6	3,8	4,0
siecią kanalizacyjną	2048	2161	1936	3,6	3,3	3,3
W tym ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi	51699	60956	55163	91,8	92,9	92,7
oczyszczane	50073	58675	52998	88,9	89,4	89,1
mechanicznie	45478	52942	48674	80,7	80,7	81,8
chemicznie	271	281	267	0,5	0,4	0,4
biologicznie	1560	1217	1448	2,8	1,9	2,4
z podwyższonym usuwaniem biogenów	2764	4235	2609	4,9	6,5	4,4
nieoczyszczane	1626	2281	2165	2,9	3,5	3,6

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

TABL. 19(34). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		siecią kanalizacyjną	razem	oczyszczane			nie-oczyszczane
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	w tym		
							mechanicznie	biologicznie	
w dekametrach sześciennych									
WOJEWÓDZTWO	59497	57561	2398	1936	55163	52998	48674	1448	2165
PODREGION NYSKI	3702	2647	462	1055	2185	1046	281	664	1139
Powiat brzeski	561	300	–	261	300	282	245	37	18
<i>Gminy miejskie:</i>									
Brzeg	456	245	–	211	245	245	245	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Grodków	66	18	–	48	18	–	–	–	18
Lewin Brzeski	39	37	–	2	37	37	–	37	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Lubsza	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Olszanka	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skarbimierz	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat kluczborski	1027	999	456	28	543	8	8	–	535
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Byczyna	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kluczbork	26	–	–	26	–	–	–	–	–
Wołczyn	1001	999	456	2	543	8	8	–	535

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

TABL. 19(34). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN
W 2008 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		siecią kanalizacyjną	razem	oczyszczone			nie-oczyszczone
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	w tym		
							mechanicznie	biologicznie	
w dekametrach sześciennych									
Powiat kluczborski (dok.)									
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Lasowice Wielkie	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat namysłowski	250	71	–	179	71	71	21	50	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Namysłów	200	21	–	179	21	21	21	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Domaszowice	50	50	–	–	50	50	–	50	–
Pokój	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Świerczów	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Wilków	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat nyski	1368	781	6	587	775	189	7	81	586
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Głucholazy	923	594	6	329	588	7	7	–	581
Korfantów	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nysa	118	101	–	17	101	101	–	–	–
Otmuchów	235	–	–	235	–	–	–	–	–
Paczków	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Kamiennik	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Łambinowice	92	86	–	6	86	81	–	81	5
Pakosławice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skoroszyce	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat prudnicki	496	496	–	–	496	496	–	496	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Biała	66	66	–	–	66	66	–	66	–
Głogówek	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prudnik	430	430	–	–	430	430	–	430	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Lubrza	–	–	–	–	–	–	–	–	–
PODREGION OPOLSKI	55795	54914	1936	881	52978	51952	48393	784	1026
Powiat głubczycki	155	–	–	155	–	–	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Baborów	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Głubczyce	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kietrz	155	–	–	155	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Branice	–	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

TABL. 19(34). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN
W 2008 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		siecią kanalizacyjną	razem	oczyszczone			nie-oczyszczone
		razem	w tym wody chłodniczne (umownie czyste)			razem	w tym		
							mechanicznie	biologicznie	
w dekametrach sześciennych									
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	13677	13671	109	6	13562	13562	12203	389	–
<i>Gminy miejskie:</i>									
Kędzierzyn-Koźle	3016	3016	–	–	3016	3016	2046	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Bierawa	10171	10171	–	–	10171	10171	10157	14	–
Cisek	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pawłowiczki	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Polska Cerekiew	490	484	109	6	375	375	–	375	–
Reńska Wieś	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat krapkowicki	4257	4210	1789	47	2421	2416	872	6	5
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Gogolin	1019	972	–	47	972	972	872	–	–
Krapkowice	6	6	–	–	6	6	–	6	–
Zdzieszowice	3227	3227	1789	–	1438	1438	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Strzeleczyki	5	5	–	–	5	–	–	–	5
Powiat oleski	300	280	6	20	274	270	262	3	4
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Dobrodzień	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gorzów Śląski	5	5	–	–	5	5	5	–	–
Olesno	18	18	6	–	12	12	4	3	–
Praszka	277	257	–	20	257	253	253	–	4
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Radłów	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Rudniki	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat opolski	28954	28850	–	104	28850	27833	27446	125	1017
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Niemodlin	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ozimek	244	174	–	70	174	173	173	–	1
Prószków	1020	1020	–	–	1020	4	–	4	1016
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Chrzastowice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Dąbrowa	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Dobrzeń Wielki	6315	6315	–	–	6315	6315	5932	121	–
Komprachcice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lubniany	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Murów	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Popielów	–	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

TABL. 19(34). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		siecią kanalizacyjną	razem	oczyszczone			nie-oczyszczone
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	w tym		
							mechanicznie	biologicznie	
w dekametrach sześciennych									
Powiat opolski (dok.)									
<i>Gminy wiejskie (dok.):</i>									
Tarnów Opolski	21375	21341	–	34	21341	21341	21341	–	–
Tułowice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Turawa	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Powiat strzelecki	7502	7297	10	205	7287	7287	7026	261	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Kolonowskie	113	113	–	–	113	113	–	113	–
Leśnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Strzelce Opolskie	7231	7026	–	205	7026	7026	7026	–	–
Ujazd	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Zawadzkie	158	158	10	–	148	148	–	148	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Izbicko	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jemielnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	950	606	22	344	584	584	584	–	–

^a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

TABL. 20(35). ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE I NIEOCZYSZCZANE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
OGÓŁEM w dam³	27732	28230	28793
Oczyszczone ^a	26612	26674	28274
mechanicznie	39	32	31
biologicznie	5467	6433	5039
z podwyższonym usuwaniem biogenów	21106	20209	23204
Nieoczyszczone	1120	1556	519
w % ogółem:			
oczyszczone	96,0	94,5	98,2
mechanicznie	0,1	0,1	0,1
biologicznie	19,7	22,8	17,5
z podwyższonym usuwaniem biogenów	76,1	71,6	80,6
nieoczyszczone	4,0	5,5	1,8

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód filtracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczonymi przez oczyszczalnię przemysłową.

TABL. 21(36). ŚCIEKI KOMUNALNE ODPROWADZONE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ogółem	Ścieki oczyszczane ^a			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych					
WOJEWÓDZTWO	28793	28274	31	5039	23204
PODREGION NYSKI	10965	10807	–	2350	8457
Powiat brzeski	3019	2937	–	409	2528
<i>Gminy miejskie:</i>					
Brzeg	1863	1863	–	–	1863
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Grodków	406	406	–	–	406
Lewin Brzeski	258	244	–	242	2
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lubsza	116	86	–	–	86
Olszanka	168	158	–	81	77
Skarbimierz	208	180	–	86	94
Powiat kluczborski	1298	1288	–	354	934
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Byczyna	122	122	–	122	–
Kluczbork	934	934	–	–	934
Wołczyn	232	222	–	222	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lasowice Wielkie	10	10	–	10	–
Powiat namysłowski	927	927	–	17	910
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Namysłów	910	910	–	–	910
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Domaszowice	–	–	–	–	–
Pokój	17	17	–	17	–
Świerczów	–	–	–	–	–
Wilków	–	–	–	–	–
Powiat nyski	4526	4466	–	381	4085
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Głucholazy	1589	1588	–	–	1588
Korfantów	73	70	–	70	–
Nysa	2102	2102	–	–	2102
Otmuchów	405	395	–	–	395
Paczków	202	202	–	202	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Kamiennik	12	12	–	12	–
Łambinowice	94	48	–	48	–
Pakośławice	–	–	–	–	–
Skoroszyce	49	49	–	49	–
Powiat prudnicki	1195	1189	–	1189	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Biała	42	38	–	38	–
Głogówek	234	232	–	232	–
Prudnik	919	919	–	919	–

^a Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz bez wód filtracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczonymi przez oczyszczalnię przemysłowe.

TABL. 21(36). ŚCIEKI KOMUNALNE ODPROWADZONE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ogółem	Ścieki oczyszczone ^a			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych					
Powiat prudnicki (dok.)					
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lubrza	–	–	–	–	–
PODREGION OPOLSKI	17828	17467	31	2689	14747
Powiat głubczycki	1321	1233	–	390	843
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Baborów	207	182	–	182	–
Głubczyce	857	843	–	–	843
Kietrz	142	117	–	117	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Branice	115	91	–	91	–
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	3542	3524	–	1097	2427
<i>Gminy miejskie:</i>					
Kędzierzyn-Koźle	3183	3183	–	960	2223
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Bierawa	117	117	–	56	61
Cisek	–	–	–	–	–
Pawłowiczki	116	98	–	–	98
Polska Cerekiew	54	54	–	54	–
Reńska Wieś	72	72	–	27	45
Powiat krapkowicki	1469	1438	–	32	1406
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Gogolin	318	293	–	–	293
Krapkowice	681	681	–	–	681
Zdzieszowice	395	395	–	–	395
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Strzeleczyki	2	2	–	2	–
Walce	73	67	–	30	37
Powiat oleski	898	848	17	107	724
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Dobrodzień	131	95	17	78	–
Gorzów Śląski	77	77	–	–	77
Olesno	303	302	–	–	302
Praszka	288	288	–	–	288
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Radłów	16	16	–	16	–
Rudniki	83	70	–	13	57
Zębówice	–	–	–	–	–
Powiat opolski	2482	2327	14	884	1429
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Niemodlin	291	282	–	34	248
Ozimek	457	457	14	–	443
Prószków	211	170	–	101	69

^a Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz bez wód filtracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczonymi przez oczyszczalnię przemysłowe.

TABL. 21(36). ŚCIEKI KOMUNALNE ODPROWADZONE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN W 2008 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ogółem	Ścieki oczyszczane ^a			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych					
Powiat opolski (dok.)					
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Chrzastowice	52	52	–	–	52
Dąbrowa	60	60	–	–	60
Dobrzeń Wielki	495	495	–	495	–
Komprachcice	202	185	–	–	185
Łubniany	63	63	–	–	63
Murów	50	50	–	50	–
Popielów	77	60	–	–	60
Tarnów Opolski	147	123	–	–	123
Tułowice	206	204	–	204	–
Turawa	171	126	–	–	126
Powiat strzelecki	1675	1656	–	179	1477
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Kolonowskie	90	78	–	78	–
Leśnica	100	100	–	–	100
Strzelce Opolskie	1066	1066	–	–	1066
Ujazd	101	101	–	101	–
Zawadzkie	229	225	–	–	225
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Izbicko	27	24	–	–	24
Jemielnica	62	62	–	–	62
Miasto na prawach powiatu – – Opole	6441	6441	–	–	6441

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód filtracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczonymi przez oczyszczalnię przemysłową.

TABL. 22(37). LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW^a
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W % ludności ogółem	Z ogółem z oczyszczalni		
			mechanicznych	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
WOJEWÓDZTWO					
..... 2005	599290	57,2	2000	156410	440880
..... 2007	632259	61,0	2005	192413	437841
..... 2008	647974	62,7	2005	125757	520212
PODREGION NYSKI	244729	60,0	–	71227	173502
Powiat brzeski	72728	79,0	–	11207	61521
<i>Gminy miejskie:</i>					
Brzeg	37625	100,0	–	–	37625
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Grodków	9796	49,6	–	–	9796

^a Na podstawie szacunków.

TABL. 22(37). LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW^a
 WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (cd.)
 Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W % ludności ogółem	Z ogółem z oczyszczalni		
			mechanicz- nych	biologicznych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
Powiat brzeski (dok.)					
<i>Gminy miejsko-wiejskie (dok.):</i>					
Lewin Brzeski	8692	64,0	–	7192	1500
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lubsza	4800	54,4	–	–	4800
Olszanka	4465	90,9	–	2065	2400
Skarbimierz	7350	99,2	–	1950	5400
Powiat kluczborski	37325	54,1	–	11525	25800
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Byczyna	3800	39,2	–	3800	–
Kluczbork	25800	68,0	–	–	25800
Wołczyn	7225	50,5	–	7225	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lasowice Wielkie	500	7,1	–	500	–
Powiat namysłowski	17420	39,8	–	516	16904
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Namysłów	16904	64,7	–	–	16904
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Domaszowice	–	x	–	–	–
Pokój	516	9,3	–	516	–
Świerczów	–	x	–	–	–
Wilków	–	x	–	–	–
Powiat nyski	83533	57,9	–	14256	69277
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Głuchołazy	15685	61,6	–	–	15685
Korfantów	1850	19,2	–	1850	–
Nysa	48592	81,9	–	–	48592
Otmuchów	5000	35,3	–	–	5000
Paczków	7601	56,2	–	7601	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Kamiennik	310	8,4	–	310	–
Łambinowice	1500	18,6	–	1500	–
Pakosławice	–	x	–	–	–
Skoroszyce	2995	46,1	–	2995	–
Powiat prudnicki	33723	57,1	–	33723	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Biała	1500	13,2	–	1500	–
Głogówek	7730	54,7	–	7730	–
Prudnik	24493	84,1	–	24493	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Lubrza	–	x	–	–	–
PODREGION OPOLSKI	403245	64,5	2005	54530	346710
Powiat głubczycki	24087	48,6	–	8618	15469
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Baborów	4192	64,8	–	4192	–
Głubczyce	15469	64,7	–	–	15469

^a Na podstawie szacunków.

TABL. 22(37). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW^a**
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W % ludności ogółem	Z ogółem z oczyszczalni		
			mechanicz- nych	biologicznych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
Powiat głubczycki (dok.)					
<i>Gminy miejsko-wiejskie (dok.):</i>					
Kietrz	2940	25,0	–	2940	–
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Branice	1486	19,9	–	1486	–
Powiat kędzierzyńsko- -kozielski	79975	79,3	–	12240	67735
<i>Gminy miejskie:</i>					
Kędzierzyn-Koźle	64129	98,7	–	7000	57129
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Bierawa	4314	54,3	–	1600	2714
Cisek	–	x	–	–	–
Pawłowiczki	3600	43,5	–	–	3600
Polska Cerekiew	2600	57,4	–	2600	–
Reńska Wieś	5332	62,3	–	1040	4292
Powiat krapkowicki	42473	63,6	–	350	42123
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Gogolin	8898	75,1	–	–	8898
Krapkowice	18600	76,8	–	–	18600
Zdzieszowice	13825	80,4	–	–	13825
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Strzeleczyki	150	1,9	–	150	–
Walce	1000	17,3	–	200	800
Powiat oleski	28590	42,4	805	4520	23265
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Dobrodzień	3925	37,9	805	3120	–
Gorzów Śląski	3564	47,0	–	–	3564
Olesno	7000	37,5	–	–	7000
Praszka	10151	73,4	–	–	10151
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Radłów	800	17,6	–	800	–
Rudniki	3150	37,0	–	600	2550
Zębowice	–	x	–	–	–
Powiat opolski	58153	43,2	1200	21065	35888
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Niemodlin	3000	21,6	–	1000	2000
Ozimek	11998	57,9	1200	–	10798
Prószków	6638	67,4	–	4138	2500
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Chrzastowice	1400	20,9	–	–	1400
Dąbrowa	1700	17,7	–	–	1700
Dobrzeń Wielki	9500	66,4	–	9500	–
Komprachcice	5000	44,1	–	–	5000
Łubniany	1040	11,2	–	–	1040
Murów	1150	20,0	–	1150	–
Popielów	3350	39,7	–	–	3350

^a Na podstawie szacunków.

TABL. 22(37). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW^a**
WEDŁUG PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (dok.)
 Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W % ludności ogółem	Z ogółem z oczyszczalni		
			mechanicz- nych	biologicznych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
Powiat opolski (dok.)					
<i>Gminy miejsko-wiejskie (dok.):</i>					
Tarnów Opolski	4100	41,8	–	–	4100
Tułowice	5277	96,9	–	5277	–
Turawa	4000	41,8	–	–	4000
Powiat strzelecki	43967	55,4	–	7737	36230
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>					
Kolonowskie	2700	44,1	–	2700	–
Leśnica	4400	51,9	–	–	4400
Strzelce Opolskie	20430	61,9	–	–	20430
Ujazd	5037	81,3	–	5037	–
Zawadzkie	7220	57,9	–	–	7220
<i>Gminy wiejskie:</i>					
Izbicko	1100	19,8	–	–	1100
Jemielnica	3080	40,9	–	–	3080
Miasto na prawach powiatu – – Opole	126000	99,8	–	–	126000

^a Na podstawie szacunków.

TABL. 23(38). **KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW WEDŁUG PODREGIONÓW
I POWIATÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Typ oczyszczalni			Przepustowość oczyszczalni			Ścieki oczyszczane ^a w dam ³
	mecha- niczny	biolo- giczny	z pod- wyższo- nym usu- waniem biogenów	mecha- nicznych	biolo- gicznych ^b	z pod- wyższo- nym usu- waniem biogenów	
WOJEWÓDZTWO							
2005	1	41	19	60	52782	163076	36497
2007	1	43	18	60	–	147425	40757
2008	2	41	22	135	46301	192550	40356
Podregion nyski	–	17	5	–	33272	68500	16859
powiaty:							
Brzeski	–	5	2	–	2558	22000	4707
Kluczborski	–	3	1	–	3020	10000	2108
Namysłowski	–	1	1	–	500	8500	1509
Nyski	–	5	1	–	5244	28000	6671
Prudnicki	–	3	–	–	21950	–	1864
Podregion opolski	2	24	17	135	13029	124050	23497
powiaty:							
Głubczycki	–	9	1	–	4194	6915	1499
Kędzierzyńsko-kozielski	–	3	3	–	878	20600	3869
Krapkowicki	–	2	1	–	109	21100	1496
Oleski	1	2	4	60	1868	5250	1513
Opolski	1	6	5	75	4830	7685	2471
Strzelecki	–	2	2	–	1150	17500	3116
Miasto na prawach powiatu – – Opole	–	–	1	–	–	45000	9533

^a Łącznie z wodami opadowymi i dowożonymi do oczyszczalni, bez ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach przemysłowych. ^b Części biologicznej.

DZIAŁ IV. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA POWIETRZA

Uwagi metodyczne

Zawarte w tym dziale informacje charakteryzują źródła, rozmiary, strukturę zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego oraz przedsięwzięcia mające na celu ochronę powietrza atmosferycznego przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Dotyczy to w szczególności charakterystyki stanu wyposażenia i efektów eksploatacji zainstalowanych w zakładach urządzeń do ochrony powietrza.

Przez **zanieczyszczanie powietrza** rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Przez **źródło emisji zanieczyszczeń powietrza** należy rozumieć miejsce, w którym następuje wprowadzenie (wyemitowanie) do powietrza substancji zanieczyszczających. Źródłami zanieczyszczeń są: zakłady energetyczne (elektrownie i elektrociepłownie), zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, paleniska indywidualne (domowe), środki transportu, źródła wtórne powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy, wysypiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych czy stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe, pyły kosmiczne).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i rodzajów zanieczyszczeń (określonych prawnie) może być ustalona albo na drodze pomiarów, albo na drodze obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych. Zbiorowość źródeł zanieczyszczeń objętą statystyczną charakterystyką w oparciu o coroczną sprawozdawczość GUS stanowią tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono: zakłady przemysłowe, zakłady energetyki zawodowej oraz pozostałe jednostki organizacyjne wnoszące opłaty za wprowadzanie substancji zanieczyszczających do powietrza.

Zbiorowość podanych jednostek została ustalona przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późniejszymi zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji. W niniejszej publikacji dla zbiorowości tej przyjęto określenie „**zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**”.

Dane o emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych dotyczy ilości zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych dotyczy ilości zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu (wyrażone w dwutlenku azotu – NO₂), tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 260, poz. 2176 z późniejszymi zmianami).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych oraz dwutlenku siarki określana jest zazwyczaj metodami pomiarowymi, a w przypadku braku urządzeń pomiarowych dokonuje się oszacowania wielkości emisji. Wielkości emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń gazowych opierają się przeważnie na ustaleniach szacunkowych, przy czym część sprawozdawców nie jest w stanie dokonać oszacowania wszystkich emitowanych do powietrza i objętych badaniem statystycznym rodzajów zanieczyszczeń. Dane te mają zatem charakter orientacyjny i niepełny, dają obraz w pewnym stopniu zaniżony w stosunku do rzeczywistych rozmiarów sumarycznej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Dotyczy to m.in. danych o wielkości emisji **dwutlenku węgla (CO₂)**. Ze względu na to, że wielkość emisji CO₂ charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, prezentowany w publikacji **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia wielkości emisji CO₂**.

Mimo powyższych zastrzeżeń, jednolita metodologia określania emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń i w miarę stabilna w kolejnych latach zbiorowość zakładów pozwala na ogólną ocenę skali zjawisk oraz tendencji i dynamiki zmian zagrożenia atmosfery ze strony głównych przemysłowych i energetycznych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Mając na uwadze niepełną porównywalność danych o emisji zanieczyszczeń między kolejnymi latami, wynikającą m.in. z niewielkich zmian zbiorowości badanych zakładów, zastępowania metod szacunkowych pomiarami, obejmowania przez zakłady kontrolą nowych rodzajów zanieczyszczeń, zmiany w stanach emisji scharakteryzowano odrębnym wskaźnikiem „**saldo: wzrost (+), zmniejszenie (-)**” określonym w warunkach porównywalnych, tj. dla tych samych zakładów i zanieczyszczeń obliczonych według tych samych metod. Uwzględnia on zatem rzeczywiste zmiany w wielkościach emisji spowodowane oddaniem do użytku inwestycji ochrony powietrza, wykonaniem remontów lub modernizacji urządzeń i instalacji oczyszczających, zmianami wielkości produkcji i procesów technologicznych, zmianami ilości i jakości zużytego paliwa i innymi czynnikami.

Dane dotyczące **emisji metali ciężkich** zostały oszacowane w oparciu o wskaźniki emisji i dane o wielkości produkcji i zużyciu materiałów według poszczególnych rodzajów działalności, zgodnie z systematyką SNAP97 oraz NFR.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Źródła zanieczyszczeń są obowiązane prawnie do stosowania metod, technologii i środków technicznych chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem.

Dane o **ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń** pyłowych oraz gazowych (według rodzajów) obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Skuteczność działania urządzeń oczyszczających, określana jako **stopień redukcji zanieczyszczeń**, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wyemitowanego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń.

Dane o **emitorach** na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza przedstawiają ilość oraz udział emitorów w ogólnej emisji zorganizowanej z podziałem według ich wysokości.

TABL. 1(39). **ZAKŁADY SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG WIELKOŚCI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008	2005	2007	2008
	zakłady emitujące zanieczyszczenia								
	pyłowe			gazowe					
				bez dwutlenku węgla			z dwutlenkiem węgla		
OGÓLEM	78	83	83	89	95	92	93	101	98
Emisja zanieczyszczeń w t/r:									
25 i mniej	53	57	57	41	43	41	8	8	8
26– 100	17	16	18	17	23	19	3	4	5
101– 500	6	9	8	21	19	20	15	19	15
501– 1000	2	1	–	4	3	5	7	9	14
1001– 2000	–	–	–	2	1	2	7	8	7
2001– 5000	–	–	–	1	2	1	12	12	10
5001–10000	–	–	–	2	1	2	10	10	9
10001–20000	–	–	–	1	3	2	5	7	7
20001–50000	–	–	–	–	–	–	13	12	10
50001 i więcej	–	–	–	–	–	–	13	12	13

TABL. 2(40). **ZAKŁADY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zakłady posiadające		Zakłady nieposiadające			określonej emisji dopuszczalnej
		urządzenia do redukcji zanieczyszczeń		wyników pomiarów			
		pyłowych	gazowych	emisji		imisji	
				pyłów	gazów		
WOJEWÓDZTWO							
2005	94	49	3	36	38	83	16
2007	104	49	3	43	43	98	22
2008	99	59	6	38	44	90	22
Podregion nyski	43	23	–	19	20	41	13
powiaty:							
Brzeski	12	9	–	3	3	11	5
Kluczborski	7	3	–	3	3	7	3
Namysłowski	7	2	–	5	5	6	1
Nyski	12	6	–	6	6	12	1
Prudnicki	5	3	–	2	3	5	3
Podregion opolski	56	36	6	19	24	49	9
powiaty:							
Głubczycki	4	2	–	3	3	3	2
Kędzierzyńsko-kozielski	14	7	4	3	3	9	–
Krapkowicki	8	4	1	3	3	7	2
Oleski	6	4	–	3	4	6	–
Opolski	12	9	1	4	5	12	2
Strzelecki	4	3	–	1	1	4	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	8	7	–	2	5	8	3

TABL. 3(41). **EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w tonach		
Emisja zanieczyszczeń pyłowych:			
Ogółem	3821	3891	3103
w tym:			
ze spalania paliw	2753	2354	1873
cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	398	738	589
krzemowe	36	26	16
nawozów sztucznych	281	196	230
węglowo-grafitowe, sadza	45	37	36
Na 1 km ² powierzchni ogólnej	0,4	0,4	0,3

TABL. 3(41). **EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w tonach		
Emisja zanieczyszczeń gazowych:			
Ogółem	13272882	15549982	14270634
w tym:			
dwutlenek siarki	12290	13612	12494
tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	20894	25013	23098
tlenek węgla	17343	22786	21195
dwutlenek węgla	13221088	15486993	14210862
Na 1 km ² powierzchni ogólnej	1410,2	1652,1	1516,2
w tym:			
dwutlenek siarki	1,3	1,4	1,3
tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	2,2	2,7	2,5
tlenek węgla	1,8	2,4	2,3
dwutlenek węgla	1404,7	1645,5	1509,9

TABL. 4(42). **EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG RODZAJU SUBSTANCJI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w tonach		
OGÓLEM	13276703	15553817	14273738
Aldehydy alifatyczne	8	7	8
Alkohole alifatyczne i ich pochodne	86	83	136
Amoniak	427	512	502
Benzen	9	7	4
Benzo(a)piren	0	0	0
Dwutlenek siarki	12290	13612	12494
Dwutlenek węgla	13221088	15486993	14210862
Ketony i ich pochodne	21	28	27
Metan	17	40	1638
Pyły cementowo-wapienne i materiałów ogniotrwałych ...	398	738	589
Pyły nawozów sztucznych	281	196	230
Pyły węglowo-grafitowe, sadza	45	37	36
Pyły ze spalania paliw	2753	2354	1873
Pyły pozostałe	307	536	354
Tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	20894	25013	23098
Tlenek węgla	17343	22786	21195
Węglowodory alifatyczne i ich pochodne ^a	415	379	241
Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne ...	141	172	166
Pozostałe wyżej niewymienione	180	324	285

^a Z wyjątkiem wymienionych w innych grupach.

TABL. 5(43). **EMISJA METALI CIĘŻKICH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w kilogramach		
Arsen	5	2	1
Chrom	38	112	159
Kadm	39	29	31
Mangan	12	44	95
Nikiel	5	60	63
Ołów	106	97	180

TABL. 6(44). **ZMIANY^a EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	wzrost (+) lub zmniejszenie (-) w t/r		
Zanieczyszczenia pyłowe	-578	+54	-788
w tym:			
Pyły ze spalania paliw	-572	-287	-481
Pyły cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych ...	-40	+163	-149
Zanieczyszczenia gazowe	-449022	+1290714	-1279348
w tym:			
Dwutlenek węgla	-448121	+1287025	-1276131
Dwutlenek siarki	-216	+646	-1118

^a W stosunku do stanu na koniec roku poprzedniego w warunkach porównywalnych, tj. dla tych samych zakładów i rodzajów zanieczyszczeń obliczonych według tych samych metod.

TABL. 7(45). **EMITORY NA TERENIE ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG WIELKOŚCI EMISJI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Liczba emitorów ogółem	2051	2298	2276
o wysokości:			
Do 50 m	1979	2211	2190
51–99 m	53	67	65
Od 100 m	19	20	21
Emisja zanieczyszczeń w tys. t/r:			
pyłowych z emitorów o wysokości:			
Do 50 m	1,5	1,6	1,5
51–99 m	0,9	0,8	0,6
Od 100 m	1,4	1,3	0,8
gazowych z emitorów o wysokości:			
Do 50 m	1571,2	1806,3	1443,6
51–99 m	1669,9	2097,4	2026,6
Od 100 m	10030,0	9365,6	10797,6

TABL. 8(46). **WYPOSAŻENIE ZAKŁADÓW W PODSTAWOWE URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
Stan w dniu 31 XII

URZĄDZENIA	Ogółem		Urządzenia o skuteczności						
	w szt.	prze- pływ gazów odloto- wych w dam ³ /h	niskiej		średniej		wysokiej		
			w szt.	prze- pływ gazów odloto- wych w dam ³ /h	w szt.	prze- pływ gazów odloto- wych w dam ³ /h	w szt.	prze- pływ gazów odloto- wych w dam ³ /h	
Cyklony	2005	190	3326	28	200	58	694	104	2432
	2007	206	3019	51	150	50	562	105	2307
	2008	247	4727	89	830	53	1475	105	2422
Multicyklony	2005	26	631	3	9	14	259	9	363
	2007	29	605	8	9	10	171	11	425
	2008	42	981	21	180	11	262	10	539
Filtry tkaninowe	2005	239	5289	11	198	28	2157	200	2934
	2007	279	4865	12	77	38	577	229	4211
	2008	293	6894	17	113	33	437	243	6344
Elektrofiltry	2005	22	8592	–	–	–	–	22	8592
	2007	30	10851	–	–	7	1767	23	9084
	2008	25	9456	–	–	2	504	23	8952
Urządzenia mokre	2005	98	9801	52	1761	24	269	22	7771
	2007	100	9885	54	1708	21	206	25	7971
	2008	110	12371	65	1849	22	2623	23	7899

TABL. 9(47). **ZAKŁADY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG STOPNIA REDUKCJI WYTWORZONYCH ZANIECZYSZCZEŃ**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Zakłady emitujące zanieczyszczenia pyłowe ogółem	78	83	83
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	49	49	59
Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń w %	99,6	99,8	99,9
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	29	34	24
Nieposiadające wyników pomiarów emisji	36	43	38
Zakłady emitujące zanieczyszczenia gazowe ogółem	93	101	98
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	3	3	6
Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń w %	62,2	67,0	62,2
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	90	98	92
Nieposiadające wyników pomiarów emisji	38	43	44
Posiadające zagospodarowaną strefę ochronną	1	–	–

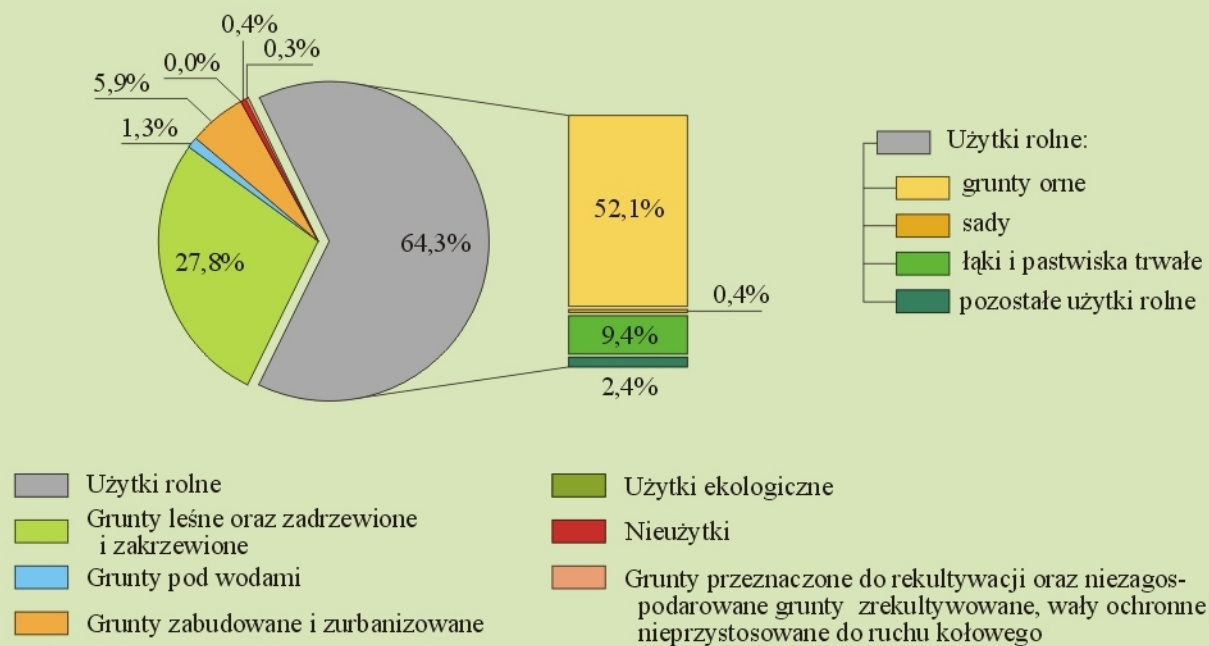
TABL. 10(48). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA^a WEDŁUG
PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym				pyłowych	gazowych ^c
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	tlenku węgla	dwutlenku węgla		
w tysiącach ton									
WOJEWÓDZTWO ...	3,1	1,9	14270,6	12,5	23,1	21,2	14210,9	99,9	62,2
Podregion nyski	0,6	0,5	398,4	1,6	0,6	1,2	394,9	x	x
powiaty:									
Brzeski	0,2	0,2	122,9	0,6	0,2	0,3	121,8	86,4	x
Kluczborski	0,1	0,0	52,7	0,2	0,1	0,2	52,2	87,3	x
Namysłowski	0,1	0,1	21,8	0,1	0,0	0,1	21,5	82,6	x
Nyski	0,1	0,1	148,0	0,5	0,2	0,5	146,7	90,5	x
Prudnicki	0,1	0,1	53,0	0,2	0,1	0,1	52,7	85,5	x
Podregion opolski	2,5	1,4	13872,2	10,9	22,5	20,0	13816,0	x	x
powiaty:									
Głubczycki	0,2	0,2	13,7	0,1	0,1	0,5	13,1	69,7	x
Kędzierzyńsko-kozielski	0,6	0,4	1356,7	3,1	3,7	3,2	1346,0	99,4	56,0
Krapkowicki	0,5	0,1	4333,7	1,7	5,4	11,2	4315,1	100,0	66,4
Oleski	0,1	0,0	11,3	0,0	0,0	0,1	11,0	66,9	x
Opolski	0,8	0,5	7629,2	5,3	12,5	3,5	7607,9	99,9	69,3
Strzelecki	0,0	0,0	47,0	0,1	0,1	0,0	46,8	90,0	x
Miasto na prawach powiatu – Opole	0,3	0,2	480,6	0,6	0,7	1,5	476,1	99,7	x

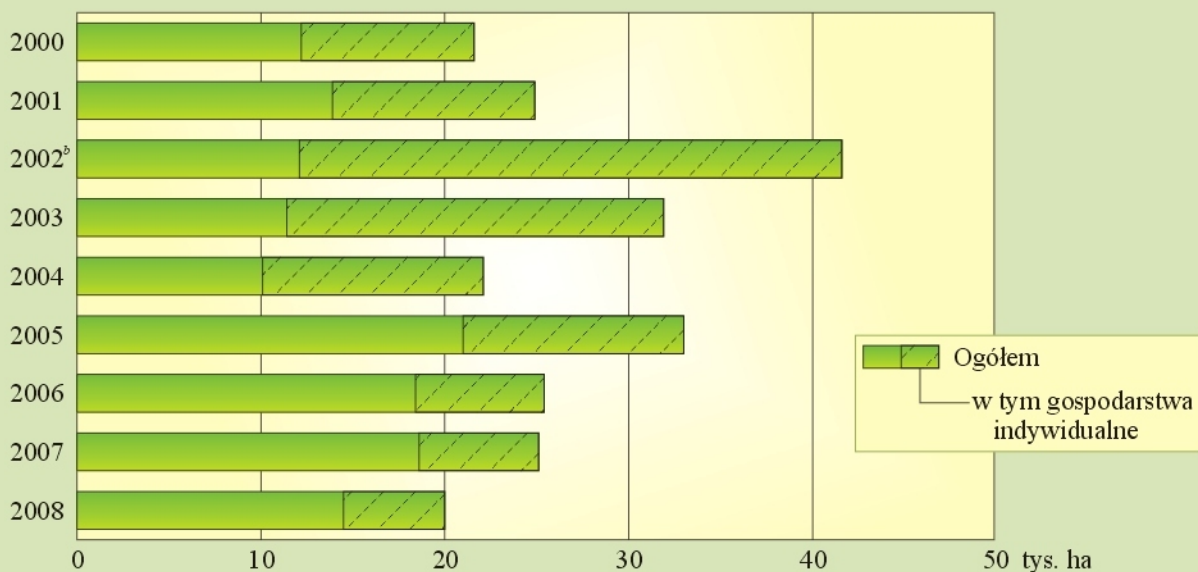
^a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b W przeliczeniu na NO₂. ^c Bez dwutlenku węgla.

KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA W 2009 R.

Stan w dniu 1 I

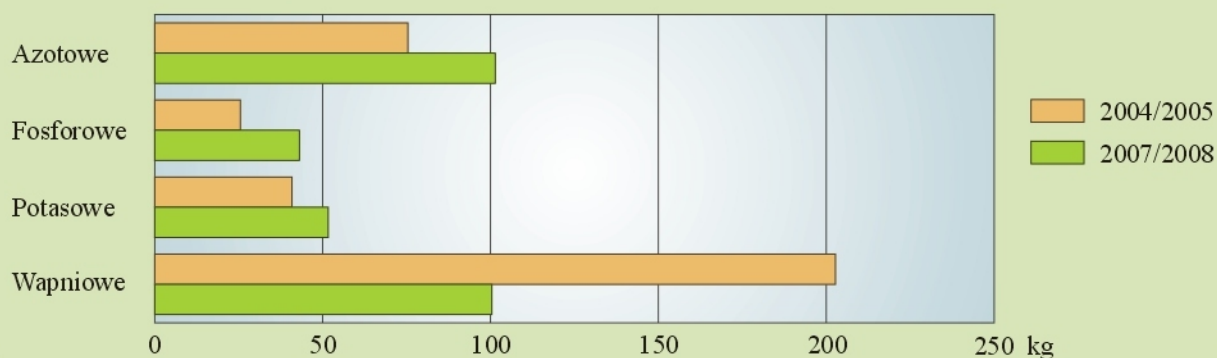

POWIERZCHNIA GRUNTÓW UGOROWANYCH^a NA GRUNTACH ORNYCH W LATACH 2000-2008

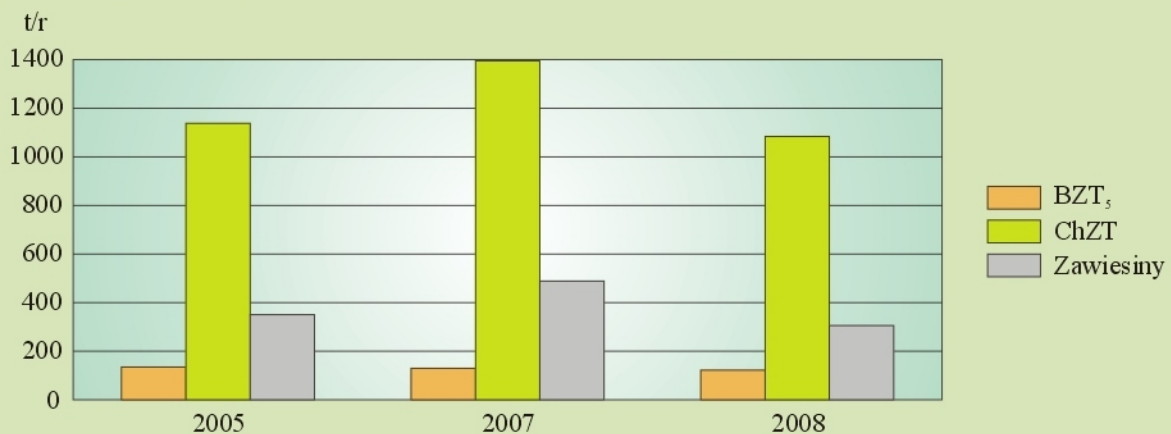

^a Do 2006 r. "Powierzchnia odłogów i ugorów". ^b Dane z Powszechnego Spisu Rolnego 2002.

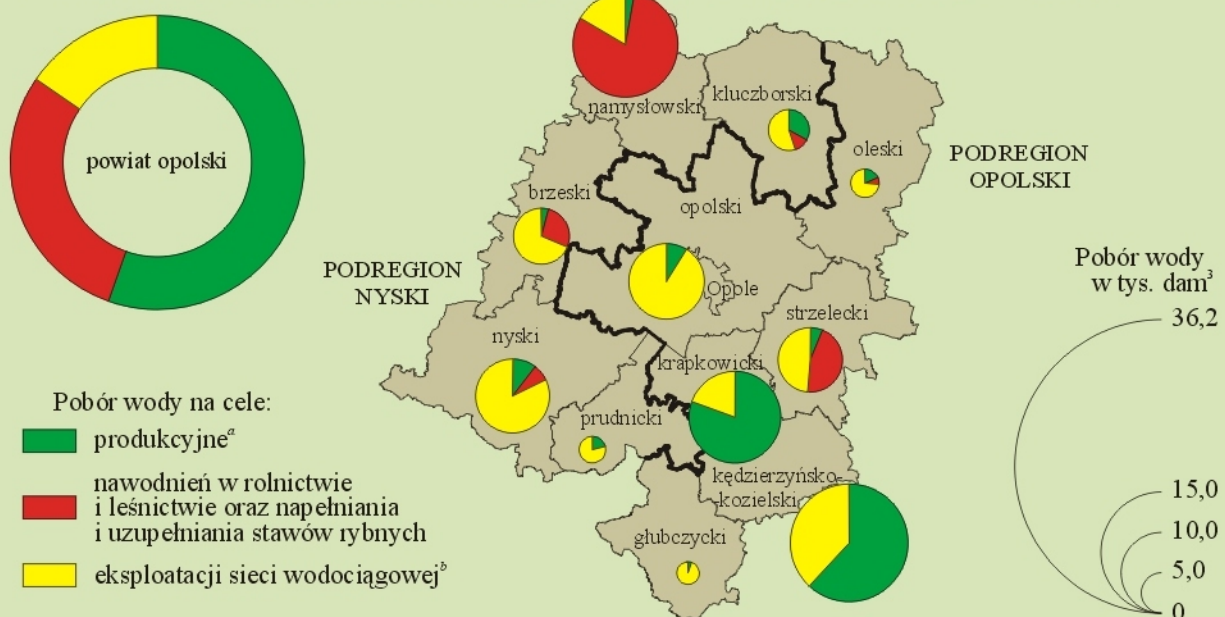
ZUŻYCIENIA NAWOZÓW SZTUCZNYCH W kg NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

ŁADUNKI ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH PRZEMYSLOWYCH ODPROWADZONYCH DO WÓD LUB DO ZIEMI

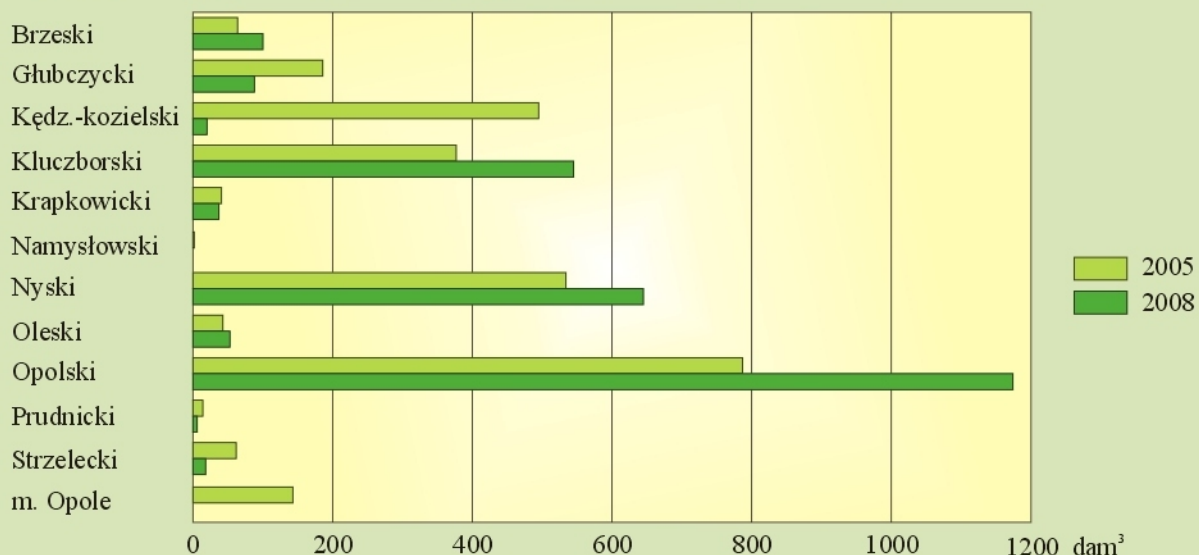

POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2008 R.

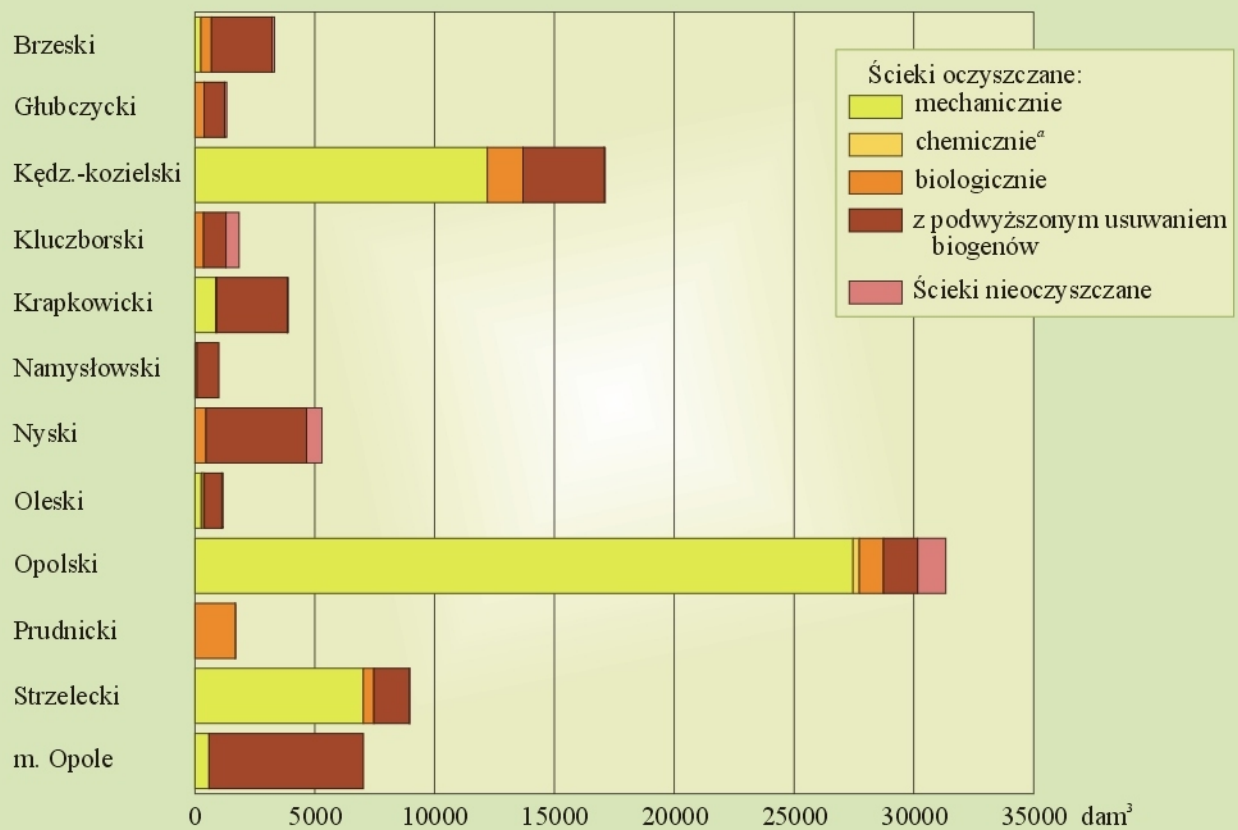

^a Poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem – z ujęć własnych. ^b Pobór wód mierzony na ujęciach, przed wtórczeniem do sieci.

NIEOCZYSZCZANE ŚCIEKI PRZEMYSLOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

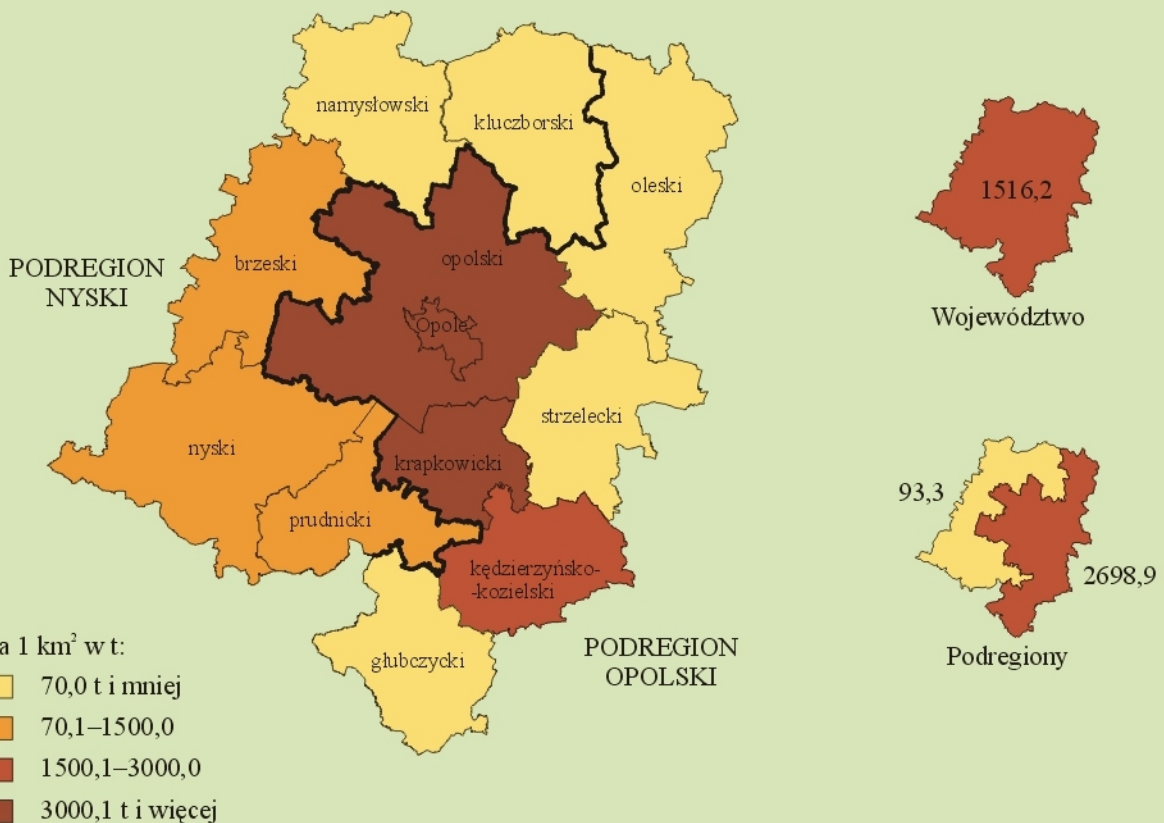

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI W 2008 R.

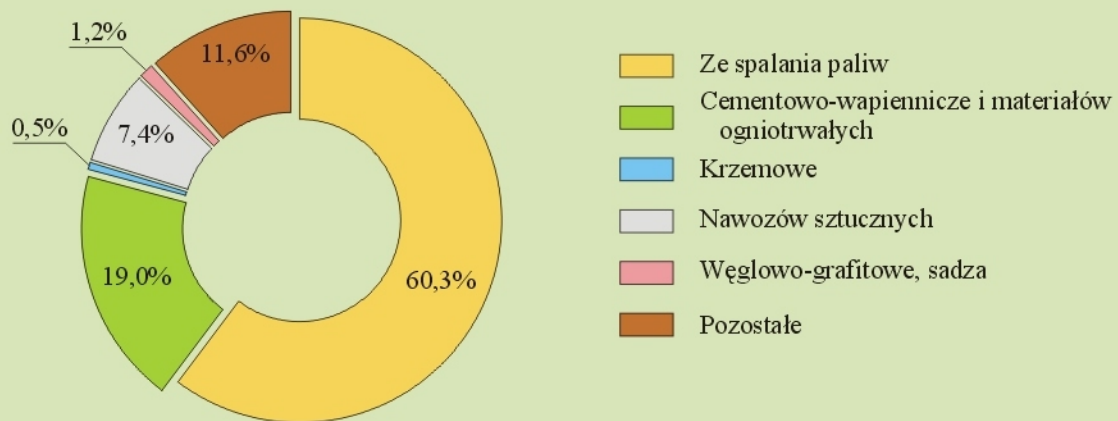

^a Dotyczy ścieków przemysłowych.

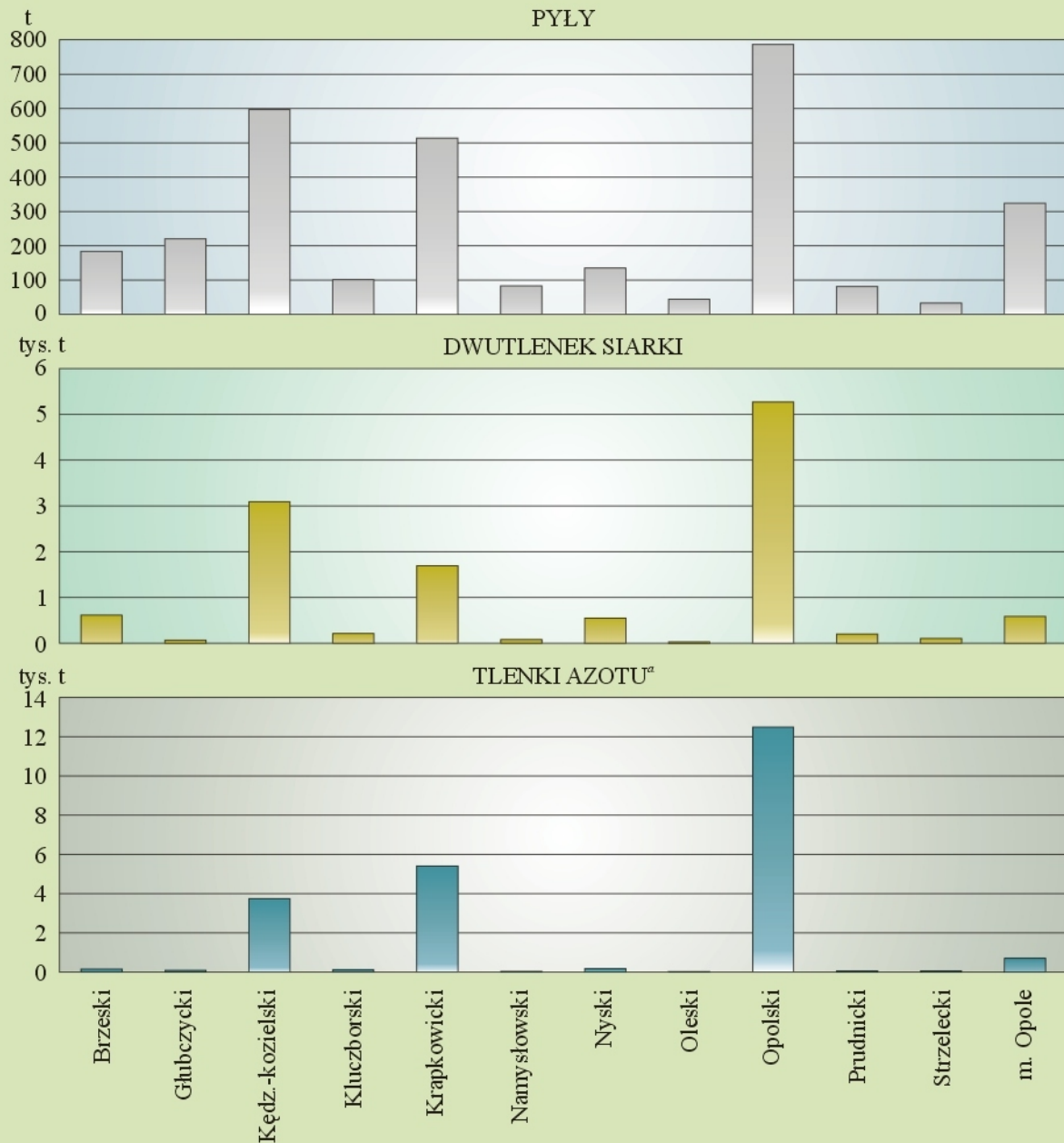
EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA W 2008 R.

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA W 2008 R.

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.

^a W przeliczeniu na NO₂.

DZIAŁ V. OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Uwagi metodyczne

W dziale zawarto statystyczną charakterystykę zagadnień dotyczących obszarów i obiektów objętych ochroną prawną, stanu zasobów leśnych oraz zagrożeń środowiska leśnego.

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach; zadrzewień.

Różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów.

Ochrona krajobrazowa oznacza zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

Ochrona ścisła oznacza całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Ochrona częściowa oznacza ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów dopuszczającą możliwość redukcji liczebności populacji oraz pozyskiwania osobników tych gatunków lub ich części.

Otulina to strefa ochronna granicząca z formą ochrony przyrody i wyznaczona indywidualnie dla formy ochrony przyrody w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka.

Formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe;
- rezerwaty przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Uznanie obszaru za rezerwat następuje w drodze rozporządzenia wojewody.

W zestawieniach tabelarycznych przyjęto klasyfikację rezerwatów zgodnie z dotychczas stosowanym ich podziałem na 9 typów, opracowanym przez Z. Czubińskiego.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze rozporządzenia wojewody.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub na mocy uchwały rady gminy.

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Obowiązek podjęcia takich działań wynika z postanowień Konwencji o różnorodności biologicznej (tzw. Konwencja z Rio, sporządzona w Rio de Janeiro w 1992 r.). Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dwa akty prawne: Dyrektywa w sprawie ochrony dzikich ptaków, zwana Dyrektywą Ptasią (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r.) oraz Dyrektywa w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zwana Dyrektywą Siedliskową (92/43/EWG z 21 maja 1992 r.). Przewidują one stworzenie systemu obszarów połączonych korytarzami ekologicznymi, czyli fragmentami krajobrazu zagospodarowanymi w sposób umożliwiający migrację, rozprzestrzenianie i wymianę puli genetycznej gatunków. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych charakterystycznych dla regionów biogeograficznych (np. alpejskiego, atlantyckiego, kontynentalnego). Jej tworzenie jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, a wybór sposobu ochrony poszczególnych elementów sieci pozostawia się danemu państwu.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów). Wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Ustanowienie stanowiska dokumentacyjnego następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

Do **powierzchni gruntów leśnych, w rozumieniu ustawy o lasach**, zalicza się grunty:

- 1) o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji lub stanowiące rezerваты przyrody, wchodzące w skład parków narodowych lub wpisane do rejestrów zabytków. Są one definiowane określeniem „**powierzchnia lasów**”;
- 2) związane z gospodarką leśną, zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Powierzchnia zalesiona obejmuje grunty pokryte uprawami, młodnikami i starszymi drzewostanami oraz plantacjami: topoli, nasiennymi i drzew szybko rosnących.

Powierzchnia niezalesiona obejmuje grunty:

- znajdujące się w produkcji ubocznej (np. plantacje choinek, poletka łowieckie),
- przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach (tj. zręby, halizny, płazowiny),
- przewidziane do objęcia ochroną prawną (np. śródleśne oczka wodne, hale, połoniny),
- przeznaczone do wyłączenia z produkcji grunty leśne wylesione (np. zalewiska i zapadliska na obszarze szkód górniczych).

Zręby są to grunty leśne pozbawione drzewostanu w okresie ostatnich 2 lat.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 2 lata oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Plazowiny są to grunty leśne pokryte drzewostanem II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie (z wyjątkiem klasy odnowienia i do odnowienia).

Przez **odnowienia** rozumie się powstanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew,
- odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu lub odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu drzewostanów na gruntach pozostających dotychczas poza uprawą leśną (nie zaliczone do powierzchni leśnej).

Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Przestoje są to drzewa od II klasy wieku wzwyż na gruntach leśnych niezalesionych i w uprawach nie zaliczane do składu gatunkowego oraz drzewa powyżej II klasy wieku rozmieszczone pojedynczo lub grupami w drzewostanach i przeznaczone do usunięcia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu, w których co najmniej 50% powierzchni (w przypadku rębni złożonych – 30%) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych ze względu na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Grubizna jest to drewno okrągłe wielkowymiarowe i średniowymiarowe. Drewno wielkowymiarowe jest to drewno o średnicy górnej od 14 cm (bez kory) mierzone w pojedynczych sztukach. Drewno średniowymiarowe jest to drewno o średnicy (mierzonej bez kory): górnej od 5 cm wzwyż i dolnej do 24 cm – mierzone w pojedynczych sztukach, w sztukach grupowo i stosach. Drewno małowymiarowe (drobnica) to drewno okrągłe o średnicy dolnej do 5 cm (bez kory) mierzone w sztukach grupowo lub w stosach.

Lasy ochronne (lasy szczególnie chronione) to obszary leśne podlegające ochronie ze względu na spełnianie funkcje. Za lasy ochronne mogą być uznane lasy, które ochronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem; powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin; chronią brzegi wód przed obrywaniem się, a źródła rzek przed zasypaniem; ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków; stanowią drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu; stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej; mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa; są położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców; w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk; w strefie górnej granicy lasów.

TABL. 1(49). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		
	w ha			w % powierzchni ogólnej województwa	na 1 mieszkańca w m ²
OGÓŁEM^a	255463,0	255827,6	256064,3	27,2	2479
Rezerваты przyrody ^b	801,6	813,9	811,9	0,1	8
Parki krajobrazowe ^{bc}	62403,0	62403,0	62407,1	6,6	604
Obszary chronionego krajobrazu ^c	189207,3	189553,5	189554,6	20,1	1835
Stanowiska dokumentacyjne	2,7	18,7	18,7	0,0	0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	2583,5	2583,5	2583,5	0,3	25
Użytki ekologiczne	464,9	455,0	688,5	0,1	7

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^b Bez otuliny. ^c Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

TABL. 2(50). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obszary prawnie chronione							Pomniki przyrody
	ogółem		w tym					
	w ha	w % powierzchni ogólnej województwa	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe ^{bc}	obszary chronionego krajobrazu ^c	użytki ekologiczne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	
WOJEWÓDZTWO	256064,3	27,2	811,9	62407,1	189554,6	688,5	2583,5	638
Podregion nyski	105288,7	24,6	369,7	29130,1	74675,9	380,9	713,6	254
powiaty:								
Brzeski	14785,3	16,9	160,3	9735,9	3920,4	240,9	709,3	109
Kluczborski	30924,7	36,3	111,5	2842,5	27915,4	55,3	–	51
Namysłowski	34873,5	46,6	–	11735,7	23085,9	47,6	4,3	29
Nyski	23048,7	18,8	94,4	3163,0	19754,2	37,1	–	57
Prudnicki	1656,5	2,9	3,5	1653,0	–	–	–	8
Podregion opolski	150775,6	29,3	442,2	33277,0	114878,7	307,6	1869,9	384
powiaty:								
Głubczycki	8415,5	12,5	93,4	–	8322,1	–	–	10
Kędzierzyńsko-kozielski	4658,0	7,5	–	–	4636,7	21,3	–	74
Krapkowicki	9380,4	21,2	61,1	1113,8	8184,3	21,2	–	38
Oleski	8754,7	9,0	–	–	8686,6	32,3	35,8	37
Opolski	88170,9	55,6	122,0	28258,3	59573,0	27,9	189,5	140
Strzelecki	31396,1	42,2	165,7	3904,9	25476,0	204,9	1644,6	54
Miasto na prawach powiatu – Opole	–	x	–	–	–	–	–	31

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^b Bez otuliny. ^c Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

TABL. 3(51). **REZERWATY PRZYRODY^a**
Stan w dniu 31 XII

LATA REZERWATY PRZYRODY	Obiekty	Powierzchnia w ha			
		ogółem	w tym lasy	przeciętna 1 obiektu	z ogółem – – pod ochroną ścisłą
OGÓŁEM 2005	35	801,6	682,1	22,9	5,9
..... 2007	35	813,9	689,8	23,3	5,9
..... 2008	35	811,9	687,5	23,3	5,1
Faunistyczne	–	–	–	–	–
Krajobrazowe	–	–	–	–	–
Leśne	26	633,5	632,7	24,4	–
Torfowiskowe	2	74,6	–	37,3	–
Florystyczne	3	86,2	54,8	28,7	–
Wodne	–	–	–	–	–
Przyrody nieożywionej	2	11,7	–	5,9	–
Stepowe	2	5,9	–	3,0	5,1

^a Bez otuliny.

TABL. 4(52). **REZERWATY PRZYRODY^a W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Typ	Cel ochrony
Przyłęk Powiat nyski	1955	0,8	leśny	Zachowanie fragmentu lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego.
Śmiechowice Powiat brzeski	1955	0,5	leśny	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu modrzewiowego o cechach zespołu naturalnego.
Góra Gipsowa Powiat głubczycki	1958	0,8	stepowy	Zachowanie naturalnego zbiorowiska roślinności stepowej występującej na jednym z nielicznych stanowisk w tej części kraju.
Lubsza Powiat brzeski	1958	15,9	leśny	Zachowanie pozostałości naturalnego lasu mieszanego z udziałem buka i dębu.
Płużnica Powiat strzelecki	1957	3,2	leśny	Zachowanie lasu mieszanego o charakterze naturalnym.
Staw Nowokuźnicki Powiat opolski	1957	20,0	florystyczny	Zachowanie stanowisk rzadkich roślin wodnych, a w szczególności gatunku kotewki orzecha wodnego oraz ptaków wodnych i błotnych.
Kamień Śląski Powiat krapkowicki	1958	13,6	leśny	Zachowanie lasu mieszanego ze stanowiskiem jarząba brekini.
Leśna Woda Powiat brzeski	1958	15,7	leśny	Zachowanie lasu mieszanego naturalnego pochodzenia.
Przysiecz Powiat opolski	1958	3,1	leśny	Zachowanie pozostałości starodrzewia modrzewia sudeckiego naturalnego pochodzenia.

^a Bez otuliny.

TABL. 4(52). REZERWATY PRZYRODY^a W 2008 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierz- chnia w ha	Typ	Cel ochrony
Smolnik Powiat kluczborski	1958	24,9	florystyczny	Zachowanie zbiornika wodnego ze stanowiskami roślin chronionych oraz przylegającego lasu o charakterze naturalnym.
Blok Powiat nyski	1959	6,6	leśny	Zachowanie boru świeżego naturalnego pochodzenia stanowiącego pozostałość dawnej Puszczy Niemodlińskiej.
Jeleni Dwór Powiat prudnicki	1959	3,5	leśny	Zachowanie fragmentu lasu mieszanego naturalnego pochodzenia stanowiącego pozostałość dawnej Puszczy Niemodlińskiej.
Ligota Dolna Powiat strzelecki	1959	5,1	stepowy	Zachowanie zbiorowisk kserotermicznych ze stanowiskami chronionych gatunków roślin.
Komorzno Powiat kluczborski	1969	3,7	leśny	Zachowanie fragmentu buczyny niżowej.
Bażany Powiat kluczborski	1969	21,8	leśny	Zachowanie rosnącego na wydmach naturalnego boru sosnowego ze stanowiskiem jałowca pospolitego.
Jaśkowice Powiat opolski	1969	5,9	leśny	Zachowanie lasu mieszanego z udziałem modrzewia sudeckiego oraz dębów bezszypułkowego i szypułkowego.
Krzywiczyny Powiat kluczborski	1969	19,8	leśny	Zachowanie fragmentu lasu mieszanego ze stanowiskiem jodły na krańcach jej północnego zasięgu na Śląsku.
Przylesie Powiat brzeski	1969	16,8	leśny	Zachowanie fragmentów drzewostanów naturalnego pochodzenia tworzących leśne formy przejściowe od grądu do olsu.
Rogalice Powiat brzeski	1969	6,1	leśny	Zachowanie drzewostanu olszy czarnej naturalnego pochodzenia.
Góra Św. Anny Powiat strzelecki	1972	2,7	przyrody nieożywio- nej	Zachowanie rzadkich profili oraz zjawisk geologicznych.
Boże Oko Powiat strzelecki	1997	68,9	leśny	Zachowanie lasu świeżego z licznie występującym ponad 100-letnim bukiem.
Grafik Powiat strzelecki	1997	27,4	leśny	Zachowanie lasu bukowego o charakterze naturalnym z udziałem licznych drzew pomnikowych.
Lesisko Powiat krapkowicki	1997	47,5	leśny	Zachowanie buczyny sudeckiej z udziałem starych dębów i modrzewi.
Cicha Dolina Powiat nyski	1999	56,9	leśny	Zachowanie lasu mieszanego górskiego o zróżnicowanej strukturze wiekowej i gatunkowej oraz dobrze wykształconego drzewostanu bukowego.
Nad Białką Powiat nyski	1999	9,0	przyrody nieożywio- nej	Zachowanie walorów krajobrazowych i geologicznych przełomu rzeki Białej Głuchołaskiej ze śladami po eksploatacji złota z XII – XIII wieku.
Las Bukowy Powiat nyski	1999	21,1	leśny	Zachowanie drzewostanu o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

^a Bez otuliny.

TABL. 4(52). **REZERWATY PRZYRODY^a W 2008 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Typ	Cel ochrony
Dębina Powiat brzeski	2000	61,1	leśny	Zachowanie fragmentu Puszczy Niemodlińskiej ze zbiorowiskami grądowymi i łągowymi o cechach naturalnych.
Kokorycz Powiat brzeski	2000	44,3	leśny	Zachowanie fragmentu Puszczy Niemodlińskiej ze zbiorowiskami grądowymi o cechach naturalnych.
Tęczynów Powiat strzelecki	2000	33,9	leśny	Zachowanie drzewostanu buczyny niżowej i grądu subkontynentalnego z rzadkimi i chronionymi gatunkami runa.
Rozumice Powiat głubczycki	2000	92,6	leśny	Zachowanie zbiorowisk leśnych o cechach naturalnych z licznymi gatunkami chronionymi i rzadkimi.
Biesiec Powiat strzelecki	2001	24,5	leśny	Zachowanie zbiorowiska lasu bukowego z rzadkimi i podlegającymi ochronie prawnej gatunkami roślin.
Kamieniec Powiat kluczborski	2001	41,3	florystyczny	Zachowanie dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych, torfowiskowych i wodnych.
Prądy Powiat opolski	2001	36,8	torfowiskowy	Zachowanie ekosystemu torfowiska.
Złote Bagna Powiat opolski	2001	37,8	torfowiskowy	Zachowanie ekosystemu torfowiska.
Srebrne Źródła Powiat opolski	2005	18,4	leśny	Zachowanie dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych: łągowych i grądowych oraz źródliska dopływu rzeki Jemielnica.

^a Bez otuliny.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

TABL. 5(53). **PARKI KRAJOBRAZOWE^a W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII

PARKI KRAJOBRAZOWE LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Góra Św. Anny Powiaty: krapkowicki, strzelecki	1989	5051,0	Ochrona i zachowanie walorów krajobrazowo-przyrodniczych zachodniego krańca Wyżyny Śląskiej, zwanego Garbem Chełmu, wyróżniającego się szczególnymi wartościami historycznymi i kulturowymi.
Góry Opawskie Powiaty: nyski, prudnicki	1989	4903,0	Ochrona i zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych i przyrodniczych przygranicznej części Gór Opawskich z przełomami Złotego Potoku i Białej Głuchołaskiej.
Stobrawski Powiaty: brzeski, namysłowski, kluczborski, opolski	1999	52636,5	Ochrona i zachowanie mozaikowych ekosystemów leśnych, łąkowych i wodnych z licznymi kompleksami stawów rybnych w dolinach rzek: Budkowiczanki, Stobrawy i Brynicy.

^a Bez otuliny.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

TABL. 6(54). **PARKI KRAJOBRAZOWE WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW**
Stan w dniu 31 XII

LATA PARKI KRAJOBRAZOWE	Powierzchnia							strefy ochronnej
	parku krajobrazowego ^a						z ogółem rezerwa- tów i po- zostałych form ochrony przyrody	
	ogółem		w tym			w hektarach		
	w ha	w % powierz- chni ogólnej woje- wództwa	lasów	użytków rolnych	wód			
OGÓŁEM	2005	62590,5	6,7	45745,0	14783,9	895,5	187,5	11407,0
	2007	62590,5	6,7	45745,0	14783,9	895,5	187,5	11407,0
	2008	62590,5	6,7	45745,0	14783,9	895,5	183,4	11407,0
Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych:								
Góra Świętej Anny		5051,0	0,5	1030,0	3553,0	46,0	32,3	6374,0
Góry Opawskie		4903,0	0,5	3157,0	1230,0	60,0	87,0	5033,0
Stobrawski		52636,5	5,6	41558,0	10000,9	789,5	64,1	–

^a Bez otuliny.

TABL. 7(55). **OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Lasy Stobrawsko-Turawskie	1989	118385,4	Zachowanie rozległych kompleksów leśnych i obszarów zlewniowych z licznymi stawami hodowlanymi, zajmującymi dość znaczną powierzchnię terenu.
Powiaty: namysłowski, kluczborski, opolski, brzeski, strzelecki, oleski			
Bory Niemodlińskie	1989	48189,0	Zachowanie zwartego kompleksu borów i borów mieszanych dawnej Puszczy Śląskiej z licznymi zbiorowiskami torfowiskowymi i kompleksami stawów rybnych.
Powiaty: opolski, krapkowicki, nyski, prudnicki, brzeski			
Rejon Jezior Otmuchowskiego i Nyskiego	1989	11785,3	Zachowanie dwóch zbiorników zaporowych – Jezioro Otmuchowskie i Jezioro Nyskie, które z przyrodniczego punktu widzenia są miejscem odpoczynku i koncentracji ptaków wodnych oraz błotnych na przelotach.
Powiat nyski			
Łęg Zdieszowicki	1989	600,0	Zachowanie jednego z nielicznych w górnym i środkowym odcinku Odry kompleksu lasów łąkowych i łęgowych.
Powiaty: krapkowicki, kędzierzyńsko-kozielski			
Las Głubczycki	1989	1597,5	Zachowanie największego kompleksu leśnego Płaskowyżu Głubczyckiego z malowniczymi wąwozami i parowami.
Powiat głubczycki			
Rejon Wronin-Maciowakrze	1989	4307,6	Zachowanie pagórkowatego terenu z rozległymi wierzchowinami lessowymi oraz dolinami z licznymi mokradłami i oczkami wodnymi.
Powiaty: głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski			
Rejon Mokre Lewice	1989	6527,7	Zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu z porastającymi strome stoki drzewostanami, dolinami z niewielkimi sadzawkami i szczytkowymi formami starorzeczy.
Powiat głubczycki			

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

TABL. 8(56). **OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia						z ogółem rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody
	ogółem		w tym				
	w ha	w % powierzchni ogólnej województwa	lasów	użytków rolnych	wód		
						w hektarach	
OGÓŁEM 2005	191392,5	20,3	103112,0	71144,2	7649,3	2213,8	
2007	191392,5	20,3	103112,0	71136,2	7638,6	2220,6	
2008	191392,5	20,3	103112,0	71136,2	7638,6	2219,5	
Lasy Stobrawsko-Turawskie	118385,4	12,6	73697,0	41428,4	2367,3	1972,2	
Bory Niemodlińskie	48189,0	5,1	26184,0	14750,0	1062,0	247,3	
Rejon Jezior Otmuchowskiego i Nyskiego	11785,3	1,3	409,0	6024,0	4128,3	–	
Łęg Zdieszowicki	600,0	0,1	395,0	174,0	1,0	–	
Las Głubczycki	1597,5	0,2	628,0	835,5	13,0	–	
Rejon Wronin-Maciowakrze	4307,6	0,5	445,0	3572,6	21,0	–	
Rejon Mokre-Lewice	6527,7	0,7	1354,0	4351,7	46,0	–	

TABL. 9(57). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych							Lesistość w %
	ogółem	w tym lasy	z ogółem publiczne				prywatne	
			razem	własność Skarbu Państwa	w tym w zarządzie Lasów Państwowych	własność gmin		
	w hektarach							
WOJEWÓDZTWO 2005	254859	248053	243917	242420	237473	1497	10943	26,4
2007	255790	248764	244475	242966	238187	1509	11315	26,4
2008	256474	249427	244753	243233	238463	1520	11720	26,5
Podregion nyski	86601	84230	83992	83293	79591	699	2608	19,7
powiaty:								
Brzeski	16808	16370	16465	16435	16169	30	343	18,7
Kluczborski	26098	25342	25628	25447	22611	181	471	29,8
Namysłowski	21078	20439	20735	20703	20611	33	343	27,3
Nyski	15955	15589	14683	14277	13831	405	1271	12,7
Prudnicki	6662	6490	6481	6431	6369	50	180	11,4
Podregion opolski	169873	165197	160761	159940	158872	821	9112	32,1
powiaty:								
Głubczycki	4276	4191	3987	3583	3478	404	289	6,2
Kędzierzyńsko-kozielski ...	15163	14630	14761	14738	14584	23	402	23,4
Krapkowicki	10822	10495	10317	10287	10178	30	505	23,8
Oleski	35056	34267	30665	30627	30403	39	4390	35,2
Opolski	72599	70543	70478	70193	69881	285	2122	44,5
Strzelecki	31003	30143	29663	29642	29484	20	1340	40,5
Miasto na prawach powiatu – Opole	954	928	890	870	864	20	64	9,6

TABL. 10(58). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZALESIENIA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunty leśne						Grunty przeznaczone do zalesienia ^a
	ogółem	lasy				grunty związane z gospodarką leśną	
		razem	grunty				
			zalesione	niezalesione			
w hektarach							
OGÓŁEM	2005	254859	248053	245395	2658	6807	390
	2007	255790	248764	246104	2660	7026	173
	2008	256474	249427	246511	2916	7047	226
Lasy publiczne		244753	237706	234938	2768	7047	226
Własność Skarbu Państwa		243233	236218	233477	2741	7015	226
w tym w zarządzie Lasów Państwowych		238463	231508	228780	2729	6955	226
Własność gmin ^b		1520	1488	1461	27	32	–
Lasy prywatne		11720	11720	11572	148	–	–

^a W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. ^b Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

TABL. 11(59). **POWIERZCHNIA PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA LEŚNEGO – LASY PAŃSTWOWE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
	w ha		
OGÓŁEM	245330	245768	245866
Grunty leśne	237473	238187	238463
Zalesione	228278	228768	228780
Niezalesione	2477	2482	2729
w tym do odnowienia	1808	1745	1969
Związane z gospodarką leśną	6718	6936	6955
Pozostałe grunty (nieleśne)	7857	7581	7403
w tym:			
Grunty zadrzewione i zakrzewione	42	50	34
Użytki rolne	5898	5758	5632
Wody	106	91	55
Tereny różne	432	273	280
Nieużytki	554	540	520

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

TABL. 12(60). **POWIERZCHNIA LASÓW ORAZ ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH WEDŁUG WIEKU I SKŁADU
GATUNKOWEGO DRZEWOSTANÓW W 2008 R.**
Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia		Grubizna brutto (w korze)	
	w tys. ha	w odsetkach	w hm ³	w odsetkach
WEDŁUG KLAS WIEKU				
OGÓŁEM	231,3	100,0	52,9	100,0
w tym na powierzchni zalesionej	228,8	98,9	52,8	99,9
Drzewostany w klasach wieku:				
I (1–20 lat)	37,6	16,3	0,5	1,1
II (21–40 lat)	42,3	18,3	5,8	10,9
III (41–60 lat)	53,5	23,1	14,2	26,9
IV (61–80 lat)	34,3	14,8	11,1	21,0
V i wyższych (81 lat i więcej)	53,0	22,9	19,1	36,1
Drzewostany w klasie odnowienia, w klasie do odnowienia i o budowie przerębowej ...	8,1	3,5	1,6	3,0
Przestoje ^a	–	x	0,5	0,9
WEDŁUG SKŁADU GATUNKOWEGO DRZEWOSTANÓW				
OGÓŁEM	231,3	100,0	52,8	100,0
Drzewa iglaste	181,7	78,6	42,9	81,0
sosna i modrzew	175,3	75,8	41,3	78,1
świerk	6,2	2,7	1,5	2,8
jodła i jedlica	0,2	0,1	0,1	0,1
Drzewa liściaste	49,5	21,4	9,9	19,0
dąb, jesion, klon, jawor i wiąz	21,7	9,4	4,9	9,3
buk	3,8	1,6	0,6	1,2
grab	0,6	0,3	0,1	0,3
brzoza i robinia akacjowa	12,8	5,5	1,9	3,6
olcha	9,2	4,0	2,0	3,8
osika, lipa, wierzba i topola	1,4	0,6	0,4	0,8

^a Drzewa nie wycięte w terminie przewidzianym kolejnością rębności.

Ź r ó d ł o: dane Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

TABL. 13(61). WYBRANE DANE O POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH
NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA WEDŁUG
PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			Z ogółem			
		odno- wienia sztuczne i natu- ralne	zalesie- nia gruntów nieleś- nych	powie- rzchnia lasów ochron- nych	prywatne		gminne	
					razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych	razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych
w hektarach								
WOJEWÓDZTWO 2005	12440	14	12	2646	10943	1572	1497	1074
2007	12824	29	109	1181	11315	423	1509	758
2008	13241	29	76	1395	11720	629	1520	766
PODREGION NYSKI	3308	6	59	729	2608	228	699	501
Powiat brzeski	373	3	2	–	343	–	30	–
<i>Gminy miejskie:</i>								
Brzeg	1	–	–	–	1	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Grodków	132	1	–	–	127	–	5	–
Lewin Brzeski	43	0	1	–	30	–	13	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Lubsza	120	2	1	–	108	–	12	–
Olszanka	43	0	–	–	43	–	–	–
Skarbimierz	34	0	–	–	34	–	–	–
Powiat kluczborski	651	2	4	144	471	–	181	144
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Byczyna	126	–	4	–	106	–	20	–
Kluczbork	320	2	–	144	176	–	144	144
Wołczyn	109	–	–	–	93	–	16	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Lasowice Wielkie	96	–	–	–	96	–	1	–
Powiat namysłowski	376	0	52	50	343	50	33	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Namysłów	148	–	–	–	125	–	23	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Domaszowice	60	–	–	–	60	–	0	–
Pokój	56	–	–	50	53	50	3	–
Świerczów	80	0	52	–	77	–	3	–
Wilków	32	–	–	–	28	–	4	–
Powiat nyski	1677	1	1	535	1271	178	405	357
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Głucholazy	630	–	–	361	447	178	183	183
Korfantów	120	–	–	–	115	–	5	–
Nysa	300	1	–	69	231	–	69	69
Otmuchów	338	–	–	105	220	–	117	105
Paczków	60	–	1	–	45	–	15	–

TABL. 13(61). **WYBRANE DANE O POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH
NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA WEDŁUG
PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (cd.)**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			Z ogółem			
		odno- wienia sztuczne i natu- ralne	zalesie- nia gruntów nieleś- nych	powie- rzchnia lasów ochron- nych	prywatne		gminne	
					razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych	razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych
w hektarach								
Powiat nyski (dok.)								
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Kamiennik	95	–	–	–	88	–	6	–
Łambinowice	89	–	–	–	85	–	5	–
Pakosławice	20	–	–	–	20	–	–	–
Skoroszyce	25	–	–	–	20	–	5	–
Powiat prudnicki	231	–	–	–	180	–	50	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Biała	37	–	–	–	37	–	–	–
Głogówek	87	–	–	–	45	–	42	–
Prudnik	69	–	–	–	61	–	7	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Lubrza	38	–	–	–	37	–	1	–
PODREGION OPOLSKI	9933	23	17	666	9112	401	821	265
Powiat głubczycki	693	10	–	–	289	–	404	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Baborów	44	–	–	–	44	–	–	–
Głubczyce	600	10	–	–	208	–	392	–
Kietrz	47	–	–	–	35	–	12	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Branice	2	–	–	–	2	–	–	–
Powiat kędzierzyńsko- -kozielski	425	–	1	8	402	–	23	8
<i>Gminy miejskie:</i>								
Kędzierzyn-Koźle	142	–	–	8	134	–	8	8
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Bierawa	147	–	1	–	138	–	9	–
Cisek	27	–	–	–	27	–	–	–
Pawłowiczki	67	–	–	–	61	–	6	–
Polska Cerekiew	12	–	–	–	12	–	–	–
Reńska Wieś	30	–	–	–	30	–	–	–
Powiat krapkowicki	535	–	3	109	505	109	30	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Gogolin	253	–	1	–	250	–	3	–
Krapkowice	60	–	–	–	37	–	23	–
Zdzieszowice	151	–	–	109	150	109	1	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Strzeleczyki	58	–	2	–	58	–	–	–
Walce	13	–	–	–	10	–	3	–

TABL. 13(61). WYBRANE DANE GRUNTÓW POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH
NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA WEDŁUG
PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			Z ogółem			
		odno- wienia sztuczne i natu- ralne	zalesie- nia gruntów nieleś- nych	powie- rzchnia lasów ochron- nych	prywatne		gminne	
					razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych	razem	w tym powie- rzchnia lasów ochron- nych
w hektarach								
Powiat oleski	4429	8	2	–	4390	–	39	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Dobrodzień	551	–	–	–	551	–	–	–
Gorzów Śląski	387	–	–	–	387	–	–	–
Olesno	1287	2	–	–	1287	–	–	–
Praszka	773	–	–	–	748	–	25	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Radłów	361	1	–	–	357	–	4	–
Rudniki	347	–	–	–	339	–	8	–
Zębówice	723	5	2	–	721	–	2	–
Powiat opolski	2406	3	11	463	2122	228	285	235
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Niemodlin	92	–	–	–	87	–	5	–
Ozimek	567	2	–	–	561	–	6	–
Prószków	19	–	–	–	18	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Chrzastowice	263	0	1	–	262	–	1	–
Dąbrowa	57	–	–	–	54	–	3	–
Dobrzeń Wielki	132	–	–	–	123	–	9	–
Komprachcice	80	–	–	–	80	–	0	–
Łubniany	236	1	–	–	233	–	3	–
Murów	70	–	5	–	69	–	2	–
Popielów	146	0	–	–	140	–	6	–
Tarnów Opolski	267	0	2	–	264	–	3	–
Tułowice	30	–	–	–	29	–	1	–
Turawa	447	–	3	463	202	228	246	235
Powiat strzelecki	1361	2	–	2	1340	–	20	2
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Kolonowskie	211	–	–	–	208	–	3	–
Leśnica	187	–	–	–	179	–	8	–
Strzelce Opolskie	236	1	–	2	233	–	3	2
Ujazd	75	–	–	–	74	–	1	–
Zawadzkie	110	0	–	–	109	–	1	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Izbicko	132	–	–	–	128	–	3	–
Jemielnica	410	1	–	–	409	–	1	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	84	–	–	84	64	64	20	20

TABL. 14(62). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008				
	ogółem		lasy publiczne				lasy prywatne ^a
			razem	własność			
				Skarbu Państwa	gmin		
w hektarach							
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	99	97	97	97	97	–	–
Odnowienia i zalesienia ^b	1832	1960	1859	1771	1754	16	89
sztuczne	1718	1836	1741	1656	1641	15	85
zrębów ^c	1509	1468	1516	1504	1494	10	12
halizn i płazowin	92	99	53	52	51	1	1
użytków rolnych ^d i nieużytków	117	269	172	100	96	4	72
naturalne	113	124	119	115	113	2	4
Poprawki i uzupełnienia	305	248	228	225	225	–	3
Pielęgnowanie lasu ^e	12338	11355	11531	11417	11362	55	114
w tym:							
upraw ^f	8827	8166	8423	8309	8255	54	114
młodników	3475	3189	3106	3106	3106	–	–
wprowadzanie podszytów	1	–	–	–	–	–	–
Melioracje leśne	1717	1692	1957	1957	1957	–	–
Trzebieże	10843	10360	12236	11913	11830	83	323

^a Dane szacunkowe. ^b Bez dolesień luk w drzewostanach i wprowadzania II piętra. ^c Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanu. ^d Nieprzydatnych do produkcji rolnej, określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. ^e Bez cięć trzebieżowych. ^f Pielęgnowanie gleby i czyszczenia wczesne.

TABL. 15(63). **GRUNTY NIELEŚNE ZALESIONE I PRZEZNACZONE DO ZALESIENIA WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zalesienia gruntów nieleśnych		Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia	
	publiczne ^a	prywatne	ogółem	w tym Lasy Państwowe
	w hektarach			
WOJEWÓDZTWO 2005	113,6	3,5	390,4	390,4
2007	159,6	108,9	172,6	172,6
2008	100,3	71,9	226,2	226,2
Podregion nyski	91,7	54,5	210,0	210,0
powiaty:				
Brzeski	14,1	1,4	145,5	145,5
Kluczborski	4,9	–	0,7	0,7
Namysłowski	21,2	52,0	14,3	14,3
Nyski	45,5	1,1	36,8	36,8
Prudnicki	6,0	–	12,7	12,7
Podregion opolski	8,6	17,4	16,2	16,2
powiaty:				
Głubczycki	–	–	–	–
Kędzierzyńsko-kozielski	–	1,3	–	–
Krapkowicki	–	3,2	–	–
Oleski	2,7	1,6	–	–
Opolski	5,9	11,3	16,2	16,2
Strzelecki	–	–	–	–
Miasto na prawach powiatu – – Opole	–	–	–	–

^a Zalesień dokonano wyłącznie na gruntach Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Lasów Państwowych.

TABL. 16(64). POZYSKANIE DREWNA^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		
			ogółem	w tym lasy publiczne	
				razem	w tym własność Skarbu Państwa
OGÓŁEM w dm³	987,3	1140,7	1088,6	1076,9	1071,9
Grubizna	951,7	1111,5	1055,2	1043,4	1038,4
Grubizna iglasta	752,5	897,1	831,5	822,6	818,3
w tym drewno:					
wielkowymiarowe	297,8	416,5	388,5	381,9	379,1
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	375,5	398,4	357,6	356,2	355,2
Grubizna liściasta	199,3	214,4	223,6	220,8	220,1
w tym drewno:					
wielkowymiarowe	64,2	71,1	65,6	63,9	63,6
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	84,3	93,3	104,3	103,8	103,7
Drewno małowymiarowe	35,5	29,3	33,5	33,5	33,5
Do przerobu przemysłowego	2,8	0,7	0,9	0,9	0,9
Opałowe	32,7	28,6	32,6	32,6	32,6
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	383,7	446,8	423,0	438,9	439,6

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień.

TABL. 17(65). POWIERZCHNIA LASÓW OCHRONNYCH W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH WEDŁUG KATEGORII OCHRONNOŚCI
Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	
	w ha			w odsetkach
OGÓŁEM	148891	148357	149541	100,0
w % powierzchni lasów	60,0	59,6	60,0	x
Glebochronne	1376	1258	1259	0,8
Wodochronne	58282	58038	59350	39,7
Uzdrowiskowe	53	–	–	x
W strefie oddziaływania przemysłu	65866	66759	66629	44,6
Nasienne	102	88	88	0,1
Cenne pod względem przyrodniczym	254	254	254	0,2
Na stałych powierzchniach badawczych	887	883	883	0,6
W miastach i wokół miast	17215	16347	16348	10,9
Obronne	3949	3949	3949	2,6
Ostoje zwierząt	907	781	781	0,5

Ź r ó d ł o: dane Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

TABL. 18(66). **ODSTRZAŁ WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/2005	2006/2007	2007/2008
	w szt.		
Daniele	184	206	260
Jelenie	2266	2261	2475
Sarny	7268	5261	6145
Dziki	7171	6865	7713
Lisy	5397	3865	4276
Zające	28	2	28
Bażanty	3144	3120	3152

^a Dane szacunkowe, dotyczą roku łowieckiego.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego.

TABL. 19(67). **POŻARY LASÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Liczba pożarów	244	136	116
w tym według przyczyn:			
podpalenie	138	73	53
nieostrożność: nieletnich	2	–	1
dorośli	45	24	30
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	145	43	35
w tym według przyczyn:			
podpalenie	88	14	17
nieostrożność: nieletnich	1	0	0
dorośli	32	11	11
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,59	0,32	0,30

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

DZIAŁ VI. ODPADY

Uwagi metodyczne

Przedstawione w dziale dane charakteryzują ilościową i jakościową skalę zagrożenia dla środowiska oraz uciążliwości spowodowane wytwarzaniem odpadów przemysłowych, komunalnych i innych, w tym odpadów niebezpiecznych oraz przedsięwzięcia podejmowane w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. Uciążliwość dla środowiska przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem odpadami wód i gleb, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów.

Informacje o odpadach za lata 2005–2008 opracowano w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2007, Nr 39, poz. 251), która weszła w życie w dniu 1 października 2001 r. oraz o **Katalog odpadów** wprowadzony w życie dnia 1 stycznia 2002 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206). Katalog odpadów dzieli odpady na grupy, podgrupy i rodzaje ze względu na źródło ich powstawania. Prezentowane dane o odpadach w tabl. 1–4 dotyczą pierwszych 19 grup katalogu, tj. **nie obejmują danych o odpadach komunalnych**. Odpady komunalne (grupa 20 katalogu) są prezentowane w tabl. 5–7.

Dane o odpadach dotyczą jednostek wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych.

Zawarte w dziale informacje o odpadach innych, niż komunalne prezentują ilości i rodzaje:

- odpadów wytworzonych w ciągu roku, z określeniem ilości odpadów poddanych odzyskowi, unieszkodliwionych, w tym składowanych na składowiskach (wysypiskach, hałdach, w stawach osadowych) własnych i innych, unieszkodliwionych termicznie, kompostowanych oraz magazynowanych czasowo,
- odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenach zakładów, tj. zalegających na składowiskach (wysypiskach, hałdach, w stawach osadowych).

Ponadto w dziale zamieszczone są informacje o powierzchni składowisk (wysypisk, hałd, stawów osadowych) niezrekultywowanych i zreultywowanych w ciągu roku.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2007, Nr 39, poz. 251), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany. Przez **wytwórcę odpadów** rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Unieszkodliwianie odpadów polega na poddaniu odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Do **procesów unieszkodliwiania** odpadów

zalicza się m.in. składowanie na składowiskach, obróbkę w glebie i ziemi, retencję powierzchniową (np. umieszczanie odpadów na poletkach osadowych lub lagunach), termiczne przekształcanie odpadów.

Składowisko odpadów jest to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów. Wyróżnia się następujące typy składowisk odpadów: składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem. Odpady przeznaczone do odzysku lub unieszkodliwiania, z wyjątkiem składowania, mogą być magazynowane, jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów, nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat. Odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane jedynie w celu zebrania odpowiedniej ich ilości do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej jednak niż przez okres 1 roku. Magazynowanie może odbywać się na terenie, do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny. Miejsce magazynowania odpadów nie wymaga wyznaczenia w trybie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekułtywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in.: właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Dane o odpadach komunalnych dotyczą ilości zebranych stałych odpadów komunalnych, które przedstawiono w wagowych jednostkach miary (tony) oraz ilości wywiezionych nieczystości ciekłych, przedstawionych w objętościowych jednostkach miary (dekametry sześciennie). Przy ustalaniu ilości odpadów uwzględniono pojemność taboru służącego do wywozu odpadów oraz ilość kursów. Pojemność taboru do wywozu odpadów stałych i nieczystości ciekłych jest określona przez producenta lub ustalona przez przedsiębiorstwo (zakład) oczyszczania. Przedstawiono także dane dotyczące: rodzajów wyselekcjonowanych stałych odpadów komunalnych, odpadów zebranych z gospodarstw domowych, ilości unieszkodliwionych odpadów w kompostowniach i spalarniach odpadów oraz zdeponowanych na składowiskach, liczby i powierzchni zorganizowanych składowisk czynnych (tj. takich, na które w roku sprawozdawczym były wywożone odpady) oraz zamkniętych.

TABL.1(68). **ODPADY^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	45	44	42
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1643,0	1536,5	848,7
poddane odzyskowi: w tysiącach ton	1487,5	1323,2	737,4
w % wytworzonych	90,5	86,1	86,9
unieszkodliwione: w tysiącach ton	102,8	89,9	95,0
w % wytworzonych	6,3	5,9	11,2
w tym składowane ^b : w tysiącach ton	96,4	77,2	84,9
w % wytworzonych	5,9	5,0	10,0
magazynowane czasowo: w tysiącach ton	52,7	123,4	16,3
w % wytworzonych	3,2	8,0	1,9
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^c (stan w końcu roku) w tys. t	23481,8	23322,4	23120,0
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	218,7	106,7	310,8
Tereny składowania odpadów w ha:			
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	234,1	233,8	230,7
zrekultywowane (w ciągu roku)	1,5	0,6	1,3

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. *b* Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. *c* Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych.

TABL. 2(69). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone (w ciągu roku)					Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^b ; stan w końcu roku)
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione		magazynowane czasowo	
			razem	w tym składowane ^c		
w tysiącach ton						
OGÓŁEM	848,7	737,4	95,0	84,9	16,3	23120,0
w tym:						
Żuźle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	243,8	236,7	1,8	1,8	5,3	55,9
Popioły lotne z węgla	84,5	80,5	4,0	–	–	234,4
Mieszanki popiołowo-żuźłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	116,2	106,4	1,2	1,2	8,6	19047,2
Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania	32,2	32,2	–	–	–	2213,7
Osady z klarowania wody	47,4	21,0	26,4	26,4	–	271,6

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. *b* Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych. *c* Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

TABL. 3(70). **ODPADY^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone (w ciągu roku)					Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{bc}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowanych ^c w ha
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione		magazy- nowane czasowo		
			razem	w tym składowane ^d			
w tysiącach ton							
WOJEWÓDZTWO	848,7	737,4	95,0	84,9	16,3	23120,0	230,7
Podregion nyski	123,5	110,3	7,9	5,4	5,3	5,8	6,3
powiaty:							
Brzeski	17,2	15,8	0,6	0,6	0,8	–	1,1
Kluczborski	8,3	8,3	–	–	–	–	–
Namysłowski	12,4	12,1	0,2	0,2	0,1	–	–
Nyski	80,5	72,2	4,4	4,4	3,9	–	3,7
Prudnicki	5,1	1,9	2,7	0,2	0,5	5,8	1,5
Podregion opolski	725,2	627,1	87,1	79,5	11,0	23114,2	224,4
powiaty:							
Głubczycki	6,0	6,0	–	–	–	–	–
Kędzierzyńsko-kozielski	159,8	110,3	42,2	41,6	7,3	18896,3	169,3
Krapkowicki	88,1	78,6	7,6	7,1	1,9	1167,8	30,5
Oleski	1,1	1,1	–	–	–	–	–
Opolski	47,6	45,6	1,8	1,2	0,2	2722,5	15,1
Strzelecki	14,3	13,3	0,2	0,2	0,8	–	–
Miasto na prawach powiatu – – Opole	408,3	372,2	35,3	29,4	0,8	327,6	9,5

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych. ^c Stan w końcu roku. ^d Na składowiskach (wysypiskach, hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

TABL. 4(71). **ODPADY KOMUNALNE^a I NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Odpady komunalne zebrane w t	254571	270047	250021
w tym z gospodarstw domowych	199322	213074	193096
Zdeponowane na składowiskach	237405	257161	235286
Unieszkodliwione biologicznie	23	–	68
Wyselekcjonowane	15762	10832	11745
w tym:			
papier i tektura	1010	1345	1669
szkło	12393	4151	4048
tworzywa sztuczne	1018	2298	1478
metale	32	29	17
tekstylna	–	828	1036
Nieczystości ciekłe odebrane w dam³	601	539	527
w tym z gospodarstw domowych	369	368	356

^a Dane szacunkowe.

TABL. 5(72). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Składowiska czynne kontrolowane	40	35	33
powierzchnia w ha	190,2	198,9	196,2
powierzchnia zrekultywowana (w ciągu roku) w ha	–	–	–
Składowiska kontrolowane o zakończonej eksploatacji	5	3	1
powierzchnia w ha	36,0	12,2	2,2
powierzchnia zrekultywowana (w ciągu roku) w ha	–	–	–

TABL. 6(73). **ODPADY I SKŁADOWISKA (WYSYPISKA) KOMUNALNE WEDŁUG
PODREGIONÓW I POWIATÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady zebrane (w ciągu roku)			Czynne składowiska (wysypiska) zorganizowane		
	stałe zdeponowane na składowiskach ^a w tys. t	nieczystości ciekłe		liczba	powierzchnia w ha	
		ogółem	w tym z gospodarstw domowych			
						w dam ³
				stan w dniu 31 XII		
WOJEWÓDZTWO	2005	237,4	600,6	369,1	40	190,2
	2007	257,2	538,5	368,3	35	198,9
	2008	235,3	527,1	356,2	33	196,2
Podregion nyski		91,1	205,8	149,3	10	71,5
powiaty:						
Brzeski		22,6	41,3	27,0	–	–
Kluczborski		9,7	34,0	23,7	3	8,5
Namysłowski		9,2	28,0	19,4	1	1,5
Nyski		35,3	84,3	69,2	5	54,0
Prudnicki		14,3	18,2	10,0	1	7,5
Podregion opolski		144,2	321,3	206,9	23	124,7
powiaty:						
Głubczycki		7,2	20,0	12,7	3	10,8
Kędzierzyńsko-kozielski		20,5	31,0	24,4	4	14,9
Krapkowicki		18,7	33,9	22,9	1	26,0
Oleski		10,0	27,4	15,7	7	11,5
Opolski		24,5	104,0	65,1	3	11,8
Strzelecki		14,3	68,0	44,1	4	27,7
Miasto na prawach powiatu – Opole		49,0	37,0	22,0	1	22,0

^a Dane szacunkowe.

DZIAŁ VII. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA

Uwagi metodyczne

Prezentowane w dziale dane dotyczą:

- wyników kontroli terenowo-laboratoryjnej wody dostarczanej ludności do spożycia, stanu sanitarnego urządzeń i artykułów spożywczych oraz stanu sanitarno-porządkowego obiektów kontrolowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną i przez Inspekcję Weterynaryjną,
- wyników kontroli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu w zakresie czystości powietrza, wód, gleby oraz ochrony środowiska przed odpadami,
- niektórych wskaźników demograficznych,
- zachorowań na niektóre choroby (w tym zawodowe) według badań Ministerstwa Zdrowia,
- zgonów według niektórych przyczyn.

Informacje o **jakości wody** pobieranej z wodociągów opracowane są w ujęciu zgodnym z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 417). Ponadto warunki zaopatrzenia w wodę i jakość wody określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858).

Wodociągi to zespoły urządzeń rozprowadzających wodę w sposób ciągły, których głównym przeznaczeniem jest zaopatrywanie w wodę gospodarstw domowych na zasadzie powszechnej dostępności. **Kontrola wodociągów** przeprowadzana jest w reprezentatywnych punktach charakterystycznych dla danego wodociągu, uzgodnionych między odpowiednią powiatową stacją sanitarno-epidemiologiczną a zarządcą wodociągu. Wodociągi pogrupowano według ich wydajności dobowej. Na podstawie wyników analiz fizyczno-chemicznych i badań bakteriologicznych wyróżnia się dwie kategorie urządzeń – dostarczających wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym i dostarczających wodę niespełniającą wymagań sanitarnych.

Informacje dotyczące **ujęć wód powierzchniowych i kąpielisk** opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 X 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530) i rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 XI 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728). Dane opracowano na podstawie wyników badań terenowo-laboratoryjnych wykonywanych przez stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Dane dotyczące oceny **stanu sanitarnego obiektów i jakości środków spożywczych** opracowano na podstawie wyników badań laboratoryjnych w oparciu o analizy, m.in. mikrobiologiczne, chemiczne i organoleptyczne tych artykułów, prowadzone przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w punktach sprzedaży i Weterynaryjnego Inspektoratu Sanitarnego w punktach uboju (w zakresie mięsa) na mocy ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. 2006 r. Nr 17, poz. 127) oraz ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1225).

Nadzór ten, prowadzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczy m.in.:

- higieny środowiska, a zwłaszcza czystości powietrza atmosferycznego, gleby, wody i innych elementów środowiska w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach,

- utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, zakładów pracy, instytucji, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, dróg, ulic oraz środków komunikacji publicznej,
- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi,
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Inspekcja Weterynaryjna sprawuje nadzór m.in. nad:

- miejscami uboju, zakładami przetwórstwa mięsnego i ubocznych artykułów ubojowych zwierząt rzeźnych,
- pozyskiwaniem, transportem i przetwórstwem mleka,
- obrotem mięsem mniej wartościowym w punktach sprzedaży takiego mięsa,
- targowiskową sprzedażą w miejscach wyznaczonych.

Środki spożywcze – produkty żywnościowe, substancje lub ich mieszaniny zawierające składniki przeznaczone do odżywiania ludzi, w stanie naturalnym lub przetworzonym.

Jakość zdrowotna żywności – ogół cech i kryteriów, przy pomocy których charakteryzuje się żywność pod względem wartości odżywczej, jakości organoleptycznej oraz bezpieczeństwa dla zdrowia konsumenta.

Jakość organoleptyczna żywności – zespół cech obejmujących smak, zapach, wygląd, barwę i konsystencję, które można wyodrębnić i ocenić przy pomocy zmysłów człowieka.

GHP (Good Hygiene Practice) – Dobra Praktyka Higieniczna – działania, które muszą być podjęte i warunki higieniczne, które muszą być spełniane i kontrolowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu, aby zapewnić bezpieczeństwo żywności.

GMP (Good Manufacturing Practice) – Dobra Praktyka Produkcyjna. To działania, które muszą być podjęte i warunki, które muszą być spełniane, aby produkcja żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością odbywała się w sposób zapewniający jej właściwą jakość zdrowotną zgodnie z przeznaczeniem.

System HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) – Analiza Zagrożeń i Krytyczne Punkty Kontroli. Oznacza system organizacji działania w firmach mających do czynienia z żywnością, służący zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego tej żywności.

Grupowanie jednostek chorobowych oraz przyczyn zgonów dokonano na podstawie „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych – X Rewizja”.

Zgonem jest trwałe, czyli nieodwracalne ustanie czynności narządów niezbędnych do życia, konsekwencją czego jest ustanie czynności całego ustroju. Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku, za **zgon noworodka** – zgon dziecka w wieku poniżej 4 tygodni (do 27 dni życia); przez zero (0) dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin. Przy opracowaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjmuje się za wyjściową przyczynę zgonu chorobę według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-10), tj. chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku, którego nastąpił zgon.

TABL. 1(74). JAKOŚĆ WODY DOSTARCZANEJ LUDNOŚCI DO SPOŻYCIA Z WODOCIĄGÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	% ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów o wydajności w m ³ /d								
	poniżej 100	100– –1000	1001– –10000	10001– –100000	poniżej 100	100– –1000	1001– –10000	10001– –100000	
	odpowiadającą wymaganiom				nieodpowiadającą wymaganiom				
Miasta	2005	95,8	68,6	85,8	100,0	4,2	31,4	14,2	–
	2007	100,0	94,2	95,0	100,0	–	5,8	5,0	–
	2008	100,0	85,5	84,8	100,0	–	14,5	15,2	–
Wieś	2005	78,5	81,1	86,9	100,0 ^a	21,5	18,9	13,1	–
	2007	88,7	91,1	97,2	100,0 ^a	11,3	8,9	2,8	–
	2008	81,0	89,3	87,0	100,0^a	19,0	10,7	13,0	–

^a Dotyczy ludności wsi zaopatrywanej w wodę z wodociągów zlokalizowanych na terenie miast.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia.

TABL. 2(75). OCENA SANITARNA UJEĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I KĄPIELISK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
UJĘCIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH			
Obiekty w ewidencji ^a	5	5	5
w tym skontrolowane	5	5	5
w których jakość wody odpowiada wymaganiom w % skontrolowanych	100,0	100,0
% ludności korzystającej z ujęć wodociągowych w których woda odpowiada wymaganiom	100,0	100,0
KĄPIELISKA			
Obiekty w ewidencji ^a	22	22	22
w tym skontrolowane	21	21	21
Nie odpowiadające klasie czystości wód w % obiektów skontro- lowanych	14,3	4,8	19,0
pod względem:			
fizykochemicznym	9,5	4,8	9,5
biologicznym	14,3	4,8	14,3

^a Stan w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia.

TABL. 3(76). **DZIAŁAŃ KONTROLNA WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Zakłady (podmioty) w ewidencji	953	1048	1048
w tym skontrolowane	163	206	474
Przeprowadzone kontrole	382	612	570
w tym z pomiarem	35	26	23
Przypadki wystąpienia poważnych awarii	6	5	6

W ZAKRESIE OCHRONY WÓD

Monitoring rzek:			
długość odcinków badanych rzek w km	744	1313	1158
stanowiska pomiarowe	41	90	54
Pobrane próbki	500	644	462
w tym w ramach: monitoringu	434	611	341
kontroli	55	31	31
akcji związanych z poważnymi awariami	3	2	10
Wykonane oznaczenia	14596	26817	18479
w tym w ramach: monitoringu	9209	20140	12470
kontroli	1277	918	670
akcji związanych z poważnymi awariami	72	28	195

W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

Monitoring powietrza:			
stanowiska pomiarowe	50	52	52
pobrane próbki	5508	5537	5901
wykonane oznaczenia	11250	17994	17493
W ramach kontroli:			
pobrane próbki	4	–	–
wykonane oznaczenia	16	–	–

W ZAKRESIE OCHRONY GLEB

W ramach kontroli:			
pobrane próbki pierwotne	9	5	–
wykonane oznaczenia	24	57	–

W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI

W ramach kontroli:			
pobrane próbki pierwotne	–	2	–
wykonane oznaczenia	–	36	–

Ź r ó d ł o: dane Inspekcji Ochrony Środowiska w Opolu.

TABL. 4(77). STAN SANITARNY OBIEKTÓW PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ
ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU
Z ŻYWNOŚCIĄ WEDŁUG OCENY PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji		Przepr- wadzone kontrole	Wydane decyzje adminis- tracyjne	Obiekty o złym sta- nie sanitar- nym w % skontrolo- wanych	
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolo- wane				
OGÓLEM	2005	8176	6182	9723	3023	7,1
	2007	8224	5474	8003	1916	3,4
	2008	8246	5835	8519	2107	4,2
OBIEKTY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI						
Wytwornie lodów		20	19	26	–	x
Automaty do lodów		55	49	55	4	2,0
Wytwornie tłuszczów roślinnych i mies- szanin tłuszczów zwierzęcych z roślin- nymi		2	2	4	–	x
Piekarnie		254	247	442	211	8,9
Ciastkarnie		70	68	96	31	2,9
Przetwornie owocowo-warzywne i grzybowe		9	9	15	3	x
Browary i słodownie		4	3	5	–	x
Wytwornie napojów bezalkoholowych i rozlewni piwa		2	1	2	1	x
Wytwornie naturalnych wód mineral- nych, naturalnych wód źródłanych i stołowych		1	1	10	5	x
Zakłady garmazeryjne		9	9	17	5	11,1
Zakłady przemysłu zbożowo-młynar- skiego		15	15	28	5	x
Wytwornie makaronów		1	–	–	–	x
Wytwornie wyrobów cukierniczych		15	14	29	7	x
Wytwornie koncentratów spożywczych		1	1	1	–	x
Wytwornie chrupek, chipsów i prażynek		2	2	4	–	x
Wytwornie suplementów diety		1	1	9	–	x
Wytwornie środków spożywczych spe- cjalnego przeznaczenia żywieniowego		1	1	15	–	x
Wytwornie substancji dodatkowych		3	3	3	–	x
Cukrownie		3	3	4	–	x
Inne wytwornie żywności		17	15	18	1	x
OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ						
Sklepy spożywcze		3510	2561	4005	1049	6,4
Kioski spożywcze		522	268	347	59	3,4
Magazyny hurtowe		204	195	270	71	1,5
Obiekty ruchome i tymczasowe		63	3	57	10	x
Inne obiekty obrotu żywnością		137	100	116	16	1,0
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte ..		1873	1359	1811	457	3,1
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte ..		853	722	961	167	0,4
Środki transportu żywności		575	143	146	3	x
Wytwornie materiałów i wyrobów prze- znaczonych do kontaktu z żywnością		8	7	8	1	x
Miejsca obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywno- ścią		16	14	15	1	x

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu.

TABL. 5(78). **OBIEKTY PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ WEDŁUG OCENY PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Obiekty według ewidencji	8176	8224	8246
w tym skontrolowane	6182	5474	5879
Ocenione na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	3266	3235
Z wdrożonymi zasadami GHP/GMP ^a	6332	6452
Z wdrożonym systemem HACCP ^a	298	492
Przeprowadzone kontrole i rekontrole	9723	8003	8519
Wskaźnik częstotliwości kontroli i rekontroli	1,6	1,5	1,5
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	3023	1916	2107
w tym unieruchomienia, przerwania produkcji	30	19	17

^a Patrz „Uwagi metodyczne” do działu.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu.

TABL. 6(79). **DZIAŁALNOŚĆ LABOLATORYJNA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Liczba zbadanych próbek	2492	2971	2335
Środki spożywcze	1969	2458	1894
krajowe			
z importu	323	238	223
Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością	62	30	31
krajowe			
z importu	18	19	22
Badania sanitarne	53	25	39
Zatrucia pokarmowe	67	201	126
W tym % próbek zdyskwalifikowanych			
Środki spożywcze	3,4	1,5	1,4
krajowe			
z importu	x	2,9	1,8
Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością	x	x	x
krajowe			
z importu	x	x	x
Badania sanitarne	x	x	x
Zatrucia pokarmowe	x	8,5	4,8

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu.

TABL. 7(80). OCENA SANITARNA NIEKTÓRYCH KRAJOWYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH PRZEZ PAŃSTWOWĄ INSPEKCJĘ SANITARNA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008
Próby zdyskwalifikowane w % ogółem zbadanych:		
Mleko i przetwory mleczne	0,1	x
Mięso, podroby i przetwory mięsne według badań Inspekcji Sanitarnej	0,7	0,7
Tłuszcze roślinne	x	x
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	x	0,6
Warzywa (w tym strączkowe suche)	7,5	1,4
Owoce	3,3	4,1
Grzyby	26,9	18,5
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	7,5	2,6

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Opolu.

TABL. 8(81). NIEKTÓRE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
Ludność (stan w dniu 31 XII)	1047407	1037088	1033040
mężczyźni	507195	501228	499058
kobiety	540212	535860	533982
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,1	8,2	8,9
Zgony ^a na 1000 ludności	9,0	9,3	9,5
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	4,9	4,4	5,9
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,9	-1,1	-0,6

^a Łącznie ze zgonami niemowląt.

TABL. 9(82). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008
	w liczbach bezwzględnych			na 100 tys. ludności		
Krztusiec	77	22	59	7,3	2,1	5,7
Wirusowe zapalenie wątroby	83	116	125	7,9	11,2	12,1
Różyczka	160	109	344	15,2	10,5	33,2
AIDS ^a	2	2	4	0,2	0,2	0,4
Salmonellozy	297	281	212	28,3	27,0	20,5
Biegunki u dzieci do lat 2 ^b	225	517	641	135,5	308,2	373,9
Szkarlatyna (płonica)	270	284	548	25,7	27,3	53,0
Zapalenie opon mózgowych ^c	60	48	58	5,7	4,6	5,6
Wirusowe zapalenie mózgu	20	4	11	1,9	0,4	1,1
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	2211	164	110	210,7	15,8	10,6
Toksoplazmoza	7	11	5	0,7	1,1	0,5
Tasiemczyce	13	4	4	1,2	0,4	0,4
Świerzb	215	192	568	20,5	18,5	54,9
Grypa ^d	25045	30737	18940	2386,3	2957,1	1830,6

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^c Bakteryjne i wirusowe lub bakteryjne zapalenie mózgu. ^d Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Państwowego Zakładu Higieny.

TABL. 10(83). ZACHOROWANIA NA CHOROBY ZAWODOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach
OGÓLEM	45	51	100,0
w tym:			
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	–	–	x
Pylice płuc	1	–	x
Astma oskrzelowa	1	2	3,9
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	–	–	x
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nad- miernym wysiłkiem głosowym	14	24	47,1
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uzna- nych za rakotwórcze u ludzi	1	1	2,0
Choroby skóry	3	1	2,0
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	2	–	x
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	5	3	5,9
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	1	–	x
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	14	15	29,4

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

TABL. 11(84). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2005	2007
	w odsetkach		na 100 tys. ludności	
OGÓLEM	100,0	100,0	903,2	926,8
w tym:				
Choroby zakaźne i pasożytnicze	0,5	0,6	4,6	5,8
Nowotwory	26,2	25,6	236,7	237,6
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1,8	2,2	16,5	20,4
w tym cukrzyca	1,8	2,2	16,0	19,9
Choroby układu nerwowego	0,9	1,0	8,2	9,0
Choroby układu krążenia	49,3	49,2	444,9	456,1
w tym:				
choroba niedokrwienna serca	9,4	9,1	85,2	84,5
choroby naczyń mózgowych	7,3	8,1	66,4	75,1
Choroby układu oddechowego	4,2	4,6	38,2	42,9
Choroby układu trawiennego	4,3	3,1	38,4	28,7
Choroby układu moczowo-płciowego	1,4	1,5	12,3	14,1
Objawy i stany niedokładnie określone ^b	5,0	5,6	45,2	51,5
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	5,7	6,1	51,9	56,3

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). ^b Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane.

DZIAŁ VIII. EKONOMICZNE ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA

Uwagi metodyczne

W dziale wyodrębniono informacje o zakresie i formach funkcjonowania oraz skuteczności ekonomicznych narzędzi i środków w przedsięwzięciach na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Całkowite nakłady na ochronę środowiska stanowią sumę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i kosztów bieżących.

Przedsięwzięcia „**końca rury**” – nie ingerujące w proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tej inwestycji), lecz redukujące lub unieszkodliwiające zanieczyszczenia powstałe w procesie produkcji. Nakłady na tego typu przedsięwzięcia – zgodnie z metodologią zalecaną przez Biuro Statystyczne Unii Europejskiej EUROSTAT – w całości zaliczane są do nakładów na ochronę środowiska.

Przedsięwzięcia „**zintegrowane**” **zapobiegające zanieczyszczeniom** – prowadzące do zmniejszenia ilości wytwarzanych zanieczyszczeń poprzez modyfikację procesów technologicznych (wymiana lub modernizacja linii produkcyjnej, zakup dodatkowych urządzeń), co powoduje, że produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna środowisku. Jeżeli wprowadzany jest nowy proces technologiczny, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska obejmują nakłady przewyższające te, które byłyby poniesione na wyposażenie tańsze i sprawne, ale zapewniające produkcję mniej przyjazną środowisku. W przypadku, gdy modernizowany jest zakład już istniejący, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska są równe całkowitym nakładom poniesionym na dostosowanie do wymagań środowiska.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i ich efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z **Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska** wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznej Dotyczącej Ochrony Środowiska (SERIEE), wdrażanego przez Unię Europejską (EUROSTAT). Wyróżniono 9 dziedzin ochrony środowiska:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.
2. Gospodarka ściekowa i ochrona wód.
3. Gospodarka odpadami.
4. Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.
5. Zmniejszanie hałasu i wibracji.
6. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.
7. Ochrona przed promieniowaniem jonizującym.
8. Działalność badawczo-rozwojowa.
9. Pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Prezentowany podział nakładów inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „SNA 1993”. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- nabycie gruntów (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu),
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (w tym m.in.: na roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe),
- urządzenia techniczne i maszyny,
- środki transportu,
- narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie,
- inne środki trwałe, których celem jest uzyskanie efektów ochronnych lub efektów w gospodarce wodnej.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie i z wyłączeniem osób fizycznych i spółek cywilnych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów); jednostek budżetowych prowadzących działalność zaklasyfikowaną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) do: poboru, uzdatniania i rozprowadzania wody (dział 41), wznoszenia kompletnych obiektów budowlanych lub ich części; inżynierii lądowej i wodnej (grupa 45.2), działalności w zakresie architektury, inżynierii (grupa 74.2), badań i analiz technicznych (grupa 74.3), administracji publicznej oraz polityki ekonomicznej i społecznej (grupa 75.1), usług na rzecz całego społeczeństwa (grupa 75.2 z wyłączeniem klasy 75.23 – wymiar sprawiedliwości), ochrony zdrowia ludzkiego (grupa 85.1), odprowadzania ścieków, wywozu odpadów, usług sanitarnych i pokrewnych (dział 90), a także gmin oraz spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę zatrudnionych.

Do **inwestycji związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu** zalicza się instalacje urządzeń oczyszczających i dezodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową eksploatację instalacji oraz urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających lub emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno-pomiarową zanieczyszczeń powietrza.

Ponadto zaliczono: nowe techniki i technologie spalania paliw; modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydanych do powietrza powstających w procesie spalania; niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód

geotermicznych); dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrykingu.

Nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych zakładu produkcyjnego.

Do **inwestycji związanych z gospodarką ściekową i ochroną wód** zalicza się urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych i do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania (mechanicznego, chemicznego, biologicznego i o podwyższonym usuwaniu biogenów, a także oczyszczalnie indywidualne przydomowe i inwestycje związane ze wstępnym oczyszczaniem ścieków), urządzenia do rolniczego (leśnego) wykorzystania ścieków, do utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, do gromadzenia ścieków, jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe; urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków; systemy obiegowego zasilania wodą; zabezpieczenia przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym; tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody.

Do **inwestycji związanych z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb oraz ochroną wód podziemnych i powierzchniowych** zalicza się:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało i bezodpadowe,
- zbieranie, w tym selektywne odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. metody i sposoby oraz urządzenia, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzystanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,
- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk, hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zreaktywowanej powierzchni do zagospodarowania,
- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działanie związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,

- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby oraz wód podziemnych i powierzchniowych.

Do **inwestycji związanych z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu** zalicza się:

- ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk – rodzaje działalności związane z ochroną ekosystemów i siedlisk istotnych dla utrzymania gatunków zwierząt i roślin. Obejmuje również ochronę wartości estetycznych krajobrazu, jak również ochronę prawnie chronionych obiektów przyrodniczych,
- ochronę naturalnego i półnaturalnego krajobrazu – każda działalność związana z ochroną lasów i zadrzewień jako naturalnych elementów środowiska, obejmująca m.in. działania mające na celu zapobieganie pożarom na obszarach leśnych.

Do **inwestycji związanych ze zmniejszaniem hałasu i wibracji** zalicza się:

- urządzenia lub zakup wyposażenia, przy pomocy których uzyskuje się ogólne zmniejszanie poziomu hałasu w okolicy źródła i u „odbiorcy”,
- budowę urządzeń antyhałasowych (ekranów, barier, wałów, żywopłotów i okien dźwiękoszczelnych itp. działań zmniejszających uciążliwość hałasu drogowego, szynowego, a także powodowanego ruchem lotniczym),
- urządzenia i zakup przyrządów pomiarowych do pomiaru natężenia hałasu i wibracji (nie zalicza się zadań związanych z bhp – zmniejszanie hałasu na stanowiskach pracy).

W każdym wyżej wymienionym kierunku inwestowania uwzględniono również **nakłady na budowę poszczególnych podsystemów monitoringowych** polegających na budowie sieci stacji kontrolno-pomiarowych i stanowisk pomiarowych szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska, a także **nakłady na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych oraz na szkolenia**.

Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną**, zalicza się:

- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulację rzek i zabudowę potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Oplaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian są to kwoty pieniężne pobierane za emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód, z urządzeń wodnych i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, a także za wydobywanie materiałów z wód stanowiących własność Państwa. Zasady naliczania i uiszczania opłat określa ustawa „Prawo Ochrony Środowiska” z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008, Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami).

Kary za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska są to kwoty pieniężne wymierzane za wprowadzanie do środowiska zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne normy i za wprowadzanie zmian w środowisku.

Fundusze ekologiczne są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, w tym za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód i ziemi, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynikających z ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz z opłat za wyłączenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, a także z kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji lub z rażącym naruszeniem jej warunków – art. 128 prawa geologicznego i górniczego oraz innych wpływów (m.in. za żeglugę i spław oraz wydobycie kruszywa i piasku z wód, zwroty niewykorzystanych w ustalonym czasie, z prowadzonych operacji finansowych, oprocentowania pożyczek, rachunków bankowych, uzyskane pożyczki). Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub w części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Udział poszczególnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w dochodach z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska oraz kar pieniężnych za naruszanie warunków korzystania ze środowiska według obowiązującej ustawy „Prawo Ochrony Środowiska” kształtuje się następująco:

ŹRÓDŁO DOCHODÓW	Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	w %			
Opłaty i kary za usuwanie drzew i krzewów	100,0	x	x	x
Opłaty i kary za zrzut zasolonych wód kopalnianych oraz emisję NOx	20,0	10,0	45,5	24,5
Opłaty za składowanie odpadów i kary związane z niewłaściwym składowaniem	50,0	10,0	26,0	14,0
Pozostałe opłaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych a także kary z tytułu naruszania zasad korzystania ze środowiska	20,0	10,0	45,5	24,5

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zostały utworzone z dniem 1 lipca 1989 r. na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. „o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy – Prawo wodne” (Dz. U. Nr 26, poz. 139). Ponadto od połowy 1993 r. utworzono **gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej**, a równocześnie z wdrożeniem ustawy reformującej administrację publiczną (Dz. U. z 1998 r. Nr 133, poz. 872) utworzono **powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej**.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych został utworzony na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 26 marca 1982 r. (Dz. U. Nr 11, poz. 79) i utrzymany mocą nowej ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi

zmianami). Dochodami Funduszu są: należności i opłaty związane z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji, opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby, opłaty podwyższone za nieterminową rekultywację gruntów zdewastowanych, a także darowizny i inne dochody.

Fundusz dzieli się na terenowy i centralny. Środkami funduszu terenowego (80% dochodów) dysponuje samorząd województwa, a środkami funduszu centralnego, tworzonego z 20% dochodów – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 1(85). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
OCHRONA ŚRODOWISKA			
OGÓLEM w tys. zł	202927,0	416562,8	255576,1
na 1 mieszkańca w zł	193	401	247
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	7,6	11,2	6,6
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	36071,0	31235,0	61860,9
w tym nakłady na:			
zapobieganie zanieczyszczeniom ^a	16093,5	7882,9	17660,6
w zakresie ochrony powietrza	11425,5	6633,9	16221,6
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw	11049,5	6255,3	11954,4
w zakresie ochrony klimatu i warstwy ozonowej ^b	4668,0	1249,0	1439,0
redukcję zanieczyszczeń	19900,9	23222,1	44112,0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	142067,3	327535,2	152229,3
w tym nakłady na:			
zapobieganie zanieczyszczeniom ^c	17426,6	3018,2	495,8
oczyszczanie ścieków	21352,7	35347,7	11455,2
w tym komunalnych	16944,7	15199,5	2620,3
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki	97943,7	277985,9	123229,9
sieć kanalizacyjną odprowadzającą wody (ścieki) opadowe	4956,9	11137,1	16796,5
Gospodarka odpadami	16153,8	42420,9	16814,6
w tym nakłady na:			
zbieranie odpadów i ich transport	3847,5	6473,0	4766,1
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych	1380,0	–	577,8
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	9426,7	25370,5	2446,8
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1012,6	4232,6	3119,8
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	96,4	10,9	6,0
Zmniejszanie hałasu i wibracji ^d	705,9	1017,3	5008,8
Działalność badawczo-rozwojowa	–	–	–
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	6820,0	10110,9	16536,7

^a Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii. ^b Dotyczy emisji gazów cieplarnianych oraz gazów, które niekorzystnie wpływają na warstwę ozonową stratosfery (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, freony i halony). ^c Poprzez modyfikację procesów technologicznych. ^d Z wyłączeniem ochrony miejsc pracy.

TABL. 1(85). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące) (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
GOSPODARKA WODNA			
OGÓŁEM w tys. zł	37990,3	70301,4	58258,7
na 1 mieszkańca w zł	36	68	56
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	1,4	1,9	1,5
z ogółem nakłady na:			
Ujęcia i doprowadzenia wody	9966,2	20026,5	32236,8
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	5515,5	8614,7	8344,6
Zbiorniki i stopnie wodne	796,5	19594,9	1111,9
Regulację i zabudowę rzek i potoków górskich	19603,6	16584,2	10516,0
Obwałowania przeciwpowodziowe	2108,5	5481,1	5196,7
Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	–	–	852,7

TABL. 2(86). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA, PODREGIONÓW I POWIATÓW (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy			
			centralnego	wojewódz-twa	powiatu	gminy (współ-udział)				
w tysiącach złotych										
OCHRONA ŚRODOWISKA										
WOJEWÓDZ-2005	202927,0	68565,0	1137,4	901,8	75,8	6708,0	51170,3	43689,2	24853,1	5826,4
TWO 2007	416562,8	174205,7	398,9	106,5	25,0	14002,3	83417,8	87514,8	32772,8	24119,0
2008	255576,1	119913,7	2003,9	5973,1	20,0	7586,3	20846,8	58086,5	23400,1	17745,7
Podregion nyski	77954,6	27864,6	475,0	2870,9	20,0	1336,3	14472,2	21454,2	7028,9	2432,5
powiaty:										
Brzeski	35269,0	7890,9	–	830,9	–	36,0	11017,3	11944,2	1117,2	2432,5
Kluczborski	10529,6	7060,6	469,0	–	–	–	–	3000,0	–	–
Namysłowski	1779,0	1273,8	–	–	20,0	–	–	68,2	417,0	–
Nyski	23395,0	8534,3	6,0	2040,0	–	1300,3	2810,0	3903,0	4801,4	–
Prudnicki	6982,0	3105,0	–	–	–	–	644,9	2538,8	693,3	–
Podregion opolski	177621,5	92049,1	1528,9	3102,2	–	6250,0	6374,6	36632,3	16371,2	15313,2
powiaty:										
Głubczycki	1259,2	647,5	–	–	–	–	–	179,7	432,0	–
Kędzierzyńsko-kozielski	29722,3	14580,9	79,1	–	–	–	–	13269,0	1200,0	593,3
Krapkowicki	35040,6	32204,4	–	–	–	12,0	–	–	–	2824,2
Oleski	4046,4	1381,5	–	718,2	–	–	–	1717,1	–	229,6
Opolski	40314,1	11825,7	496,3	1176,0	–	6198,1	1504,4	4843,5	3173,6	11096,5
Strzelecki	8470,9	3681,3	266,1	1208,0	–	–	–	2393,5	922,0	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	58768,0	27727,8	687,4	–	–	39,9	4870,2	14229,5	10643,6	569,6

TABL. 2(86). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA, PODREGIONÓW I POWIATÓW (ceny bieżące) (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy			
			centralnego	wojewódz-twa	po-wia-tu	gminy (współ-udział)				
w tysiącach złotych										

GOSPODARKA WODNA

WOJEWÓDZ-2005	37990,3	9507,4	12013,7	1039,7	–	900,0	1842,8	10683,9	473,9	1528,9
TWO 2007	70301,4	11528,4	23396,7	219,3	–	–	21113,1	8045,8	3138,3	2859,8
2008	58258,7	19146,3	13006,6	583,3	–	151,1	7759,5	11494,3	5495,7	621,9
Podregion nyski	12012,5	3577,5	4765,7	154,8	–	141,1	355,6	1235,5	1391,0	391,3
powiaty:										
Brzeski	4418,5	1136,2	1626,6	117,2	–	6,1	355,6	285,5	500,0	391,3
Kluczborski	271,1	271,1	–	–	–	–	–	–	–	–
Namysłowski	1824,4	933,4	–	–	–	–	–	–	891,0	–
Nyski	2164,6	501,8	1027,3	–	–	135,0	–	500,5	–	–
Prudnicki	3333,9	735,0	2111,8	37,6	–	–	–	449,5	–	–
Podregion opolski	46246,2	15568,8	8240,9	428,5	–	10,0	7403,9	10258,8	4104,7	230,6
powiaty:										
Głubczycki	645,0	645,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Kędzierzyńsko-kozielski	12274,8	5558,9	4333,5	39,3	–	–	–	2343,1	–	–
Krapkowicki	1098,6	1088,6	–	–	–	10,0	–	–	–	–
Oleski	1079,3	879,1	29,9	–	–	–	–	170,3	–	–
Opolski	5145,8	3031,6	733,7	8,0	–	–	527,5	424,4	190,0	230,6
Strzelecki	3213,1	1625,3	901,3	151,4	–	–	299,0	236,1	–	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	22789,6	2740,3	2242,5	229,8	–	–	6577,4	7084,9	3914,7	–

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące)

A. OGÓŁEM ORAZ OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					
		razem	w tym				
			nowe techniki i technologie spalania paliw		redukcja zanieczyszczeń		
			razem	w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	razem	w tym pyłowych	
w tysiącach złotych							
WOJEWÓDZTWO 2005	202927,0	36071,0	11049,5	11049,5	19900,9	19579,9	
2007	416562,8	31235,0	6255,3	6255,3	23222,1	21275,6	
2008	255576,1	61860,9	11954,4	11954,4	44112,0	30403,7	
PODREGION NYSKI	77954,6	11269,8	5874,6	5874,6	3503,2	3469,8	
Powiat brzeski	35269,0	2518,9	333,5	333,5	293,4	260,0	
<i>Gminy miejskie:</i>							
Brzeg	6252,3	2165,4	–	–	293,4	260,0	
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>							
Grodków	4318,2	–	–	–	–	–	
Lewin Brzeski	5790,7	–	–	–	–	–	
<i>Gminy wiejskie:</i>							
Lubsza	6215,4	–	–	–	–	–	
Olszanka	740,6	333,5	333,5	333,5	–	–	
Skarbimierz	11951,8	20,0	–	–	–	–	
Powiat kluczborski	10529,6	1763,9	60,0	60,0	1703,9	1703,9	
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>							
Byczyna	–	–	–	–	–	–	
Kluczbork	8783,4	1763,9	60,0	60,0	1703,9	1703,9	
Wołczyn	1101,2	–	–	–	–	–	
<i>Gminy wiejskie:</i>							
Lasowice Wielkie	645,0	–	–	–	–	–	
Powiat namysłowski	1779,0	254,6	–	–	254,6	254,6	
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>							
Namysłów	1543,1	120,0	–	–	120,0	120,0	
<i>Gminy wiejskie:</i>							
Domaszowice	–	–	–	–	–	–	
Pokój	144,2	134,6	–	–	134,6	134,6	
Świerczów	49,0	–	–	–	–	–	
Wilków	42,7	–	–	–	–	–	
Powiat nyski	23395,0	5494,4	4243,1	4243,1	1251,3	1251,3	
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>							
Głucholazy	977,8	547,0	547,0	547,0	–	–	
Korfantów	104,6	–	–	–	–	–	
Nysa	17990,3	4947,4	3696,1	3696,1	1251,3	1251,3	
Otmuchów	56,3	–	–	–	–	–	
Paczków	15,0	–	–	–	–	–	

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące) (cd.)

A. OGÓŁEM ORAZ OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu				
		razem	w tym			
			nowe techniki i technologie spalania paliw		redukcja zanieczyszczeń	
			razem	w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	razem	w tym pyłowych
w tysiącach złotych						
Powiat nyski (dok.)						
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Kamiennik	—	—	—	—	—	—
Łambinowice	58,0	—	—	—	—	—
Pakosławice	—	—	—	—	—	—
Skoroszyce	4193,0	—	—	—	—	—
Powiat prudnicki	6982,0	1238,0	1238,0	1238,0	—	—
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Biała	14,8	—	—	—	—	—
Głogówek	3046,5	—	—	—	—	—
Prudnik	3920,7	1238,0	1238,0	1238,0	—	—
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Lubrza	—	—	—	—	—	—
PODREGION OPOLSKI	177621,5	50591,1	6079,8	6079,8	40608,8	26933,9
Powiat głubczycki	1259,2	—	—	—	—	—
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Baborów	—	—	—	—	—	—
Głubczyce	607,0	—	—	—	—	—
Kietrz	652,2	—	—	—	—	—
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Branice	—	—	—	—	—	—
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	29722,3	1744,3	22,0	22,0	1722,3	1444,4
<i>Gminy miejskie:</i>						
Kędzierzyn-Koźle	24099,5	1721,2	22,0	22,0	1699,2	1421,3
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Bierawa	324,8	—	—	—	—	—
Cisek	—	—	—	—	—	—
Pawłowiczki	2155,0	—	—	—	—	—
Polska Cerekiew	52,0	—	—	—	—	—
Reńska Wieś	3091,0	23,1	—	—	23,1	23,1
Powiat krapkowicki	35040,6	28076,6	570,6	570,6	27417,7	23599,9
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Gogolin	23533,9	19084,3	—	—	19084,3	19084,3
Krapkowice	1884,6	46,0	—	—	46,0	—
Zdzieszowice	9368,8	8946,3	570,6	570,6	8287,4	4515,6
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Strzeleczyki	111,3	—	—	—	—	—
Walce	142,0	—	—	—	—	—

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące) (cd.)

A. OGÓŁEM ORAZ OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu				
		razem	w tym			
			nowe techniki i technologie spalania paliw		redukcja zanieczyszczeń	
			razem	w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	razem	w tym pyłowych
w tysiącach złotych						
Powiat oleski	4046,4	2396,2	21,0	21,0	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Dobrodzień	36,0	–	–	–	–	–
Gorzów Śląski	–	–	–	–	–	–
Olesno	8,7	–	–	–	–	–
Praszka	2806,7	2375,2	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Radłów	–	–	–	–	–	–
Rudniki	1101,0	–	–	–	–	–
Zębowice	94,0	21,0	21,0	21,0	–	–
Powiat opolski	40314,1	15867,0	4474,8	4474,8	10410,2	831,0
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Niemodlin	690,2	80,0	–	–	80,0	80,0
Ozimek	6890,2	4209,2	4100,6	4100,6	108,6	108,6
Prószków	920,5	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Chrzastowice	4228,1	–	–	–	–	–
Dąbrowa	4532,5	–	–	–	–	–
Dobrzeń Wielki	16523,1	10935,4	374,2	374,2	9579,2	–
Komprachcice	499,6	–	–	–	–	–
Lubniany	1630,4	–	–	–	–	–
Murów	68,0	–	–	–	–	–
Popielów	47,5	–	–	–	–	–
Tarnów Opolski	1214,6	642,4	–	–	642,4	642,4
Tułowice	50,5	–	–	–	–	–
Turawa	3018,9	–	–	–	–	–
Powiat strzelecki	8470,9	3,8	3,8	3,8	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>						
Kolonowskie	3412,3	–	–	–	–	–
Leśnica	872,0	–	–	–	–	–
Strzelce Opolskie	2132,9	3,8	3,8	3,8	–	–
Ujazd	1484,8	–	–	–	–	–
Zawadzkie	19,7	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>						
Izbicko	450,1	–	–	–	–	–
Jemielnica	99,1	–	–	–	–	–
Miasto na prawach powiatu – – Opole	58768,0	2503,2	987,6	987,6	1058,6	1058,6

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące) (cd.)

B. GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarka ściekowa i ochrona wód			Gospodarka odpadami					
	razem	w tym		razem	w tym				
		oczyszczanie ścieków	sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki		zbieranie odpadów i ich transport	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne		
							razem	w tym składowanie odpadów komunalnych	
w tysiącach złotych									
WOJEWÓDZTWO	2005	142067,3	21352,7	97943,7	16153,8	3847,5	1380,0	9426,7	9263,7
	2007	327535,2	35347,7	277985,9	42420,9	6473,0	–	25370,5	1265,5
	2008	152229,3	11455,2	123229,9	16814,6	4766,1	577,8	2446,8	406,0
PODREGION NYSKI		59473,7	3954,0	50024,0	2511,2	102,1	–	66,4	66,4
Powiat brzeski		29105,8	497,6	27510,1	1360,7	–	–	–	–
<i>Gminy miejskie:</i>									
Brzeg		2711,8	–	1613,7	998,1	–	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Grodków		2060,0	421,1	1638,9	362,6	–	–	–	–
Lewin Brzeski		5779,7	15,5	5764,2	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Lubsza		6215,4	25,0	6190,4	–	–	–	–	–
Olszanka		407,1	36,0	371,1	–	–	–	–	–
Skarbimierz		11931,8	–	11931,8	–	–	–	–	–
Powiat kluczborski		8491,2	1728,3	5724,2	50,0	–	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Byczyna		–	–	–	–	–	–	–	–
Kluczbork		6854,5	769,4	5046,4	–	–	–	–	–
Wołczyn		1006,7	958,9	47,8	35,0	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Lasowice Wielkie		630,0	–	630,0	15,0	–	–	–	–
Powiat namysłowski		502,4	–	278,1	1004,0	5,6	–	66,4	66,4
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>									
Namysłów		473,1	–	248,8	932,0	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>									
Domaszowice		–	–	–	–	–	–	–	–
Pokój		4,0	–	4,0	5,6	5,6	–	–	–
Świerczów		20,0	–	20,0	29,0	–	–	29,0	29,0
Wilków		5,3	–	5,3	37,4	–	–	37,4	37,4

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące) (cd.)

B. GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarka ściekowa i ochrona wód			Gospodarka odpadami				
	razem	w tym		razem	w tym			
		oczyszczanie ścieków	sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki		zbieranie odpadów i ich transport	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	
							razem	w tym składowanie odpadów komunalnych
w tysiącach złotych								
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	24982,0	783,3	24033,9	1213,2	433,0	–	4,0	4,0
<i>Gminy miejskie:</i>								
Kędzierzyn-Koźle	19382,3	683,3	18699,0	1213,2	433,0	–	4,0	4,0
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Bierawa	324,8	–	324,8	–	–	–	–	–
Cisek	–	–	–	–	–	–	–	–
Pawłowiczki	2155,0	100,0	2055,0	–	–	–	–	–
Polska Cerekiew	52,0	–	52,0	–	–	–	–	–
Reńska Wieś	3067,9	–	2903,1	–	–	–	–	–
Powiat krapkowicki	2440,4	1366,3	1071,1	2596,1	7,0	–	168,8	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Gogolin	1273,4	964,9	308,5	1343,6	7,0	–	168,8	–
Krapkowice	586,1	7,5	575,6	1252,5	–	–	–	–
Zdzieszowice	422,5	393,9	28,6	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Strzeleczyki	16,4	–	16,4	–	–	–	–	–
Walce	142,0	–	142,0	–	–	–	–	–
Powiat oleski	549,2	73,0	467,5	–	–	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Dobrodzień	36,0	–	36,0	–	–	–	–	–
Gorzów Śląski	–	–	–	–	–	–	–	–
Olesno	8,7	–	–	–	–	–	–	–
Praszka	431,5	–	431,5	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Radłów	–	–	–	–	–	–	–	–
Rudniki	–	–	–	–	–	–	–	–
Zębowice	73,0	73,0	–	–	–	–	–	–

TABL. 3(87). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (ceny bieżące) (dok.)

B. GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarka ściekowa i ochrona wód			Gospodarka odpadami				
	razem	w tym		razem	w tym			
		oczyszczanie ścieków	sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki		zbieranie odpadów i ich transport	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	
							razem	w tym składowanie odpadów komunalnych
w tysiącach złotych								
Powiat opolski	17191,0	226,2	16749,5	1893,5	–	–	–	–
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Niemodlin	602,2	–	602,2	–	–	–	–	–
Ozimek	734,2	–	734,2	1893,5	–	–	–	–
Prószków	920,5	124,0	796,5	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Chrząstowice	4228,1	–	4228,1	–	–	–	–	–
Dąbrowa	4532,5	3,5	4529,0	–	–	–	–	–
Dobrzeń Wielki	1685,3	98,7	1371,3	–	–	–	–	–
Komprachcice	499,6	–	499,6	–	–	–	–	–
Łubniany	1630,4	–	1630,4	–	–	–	–	–
Murów	68,0	–	68,0	–	–	–	–	–
Popielów	–	–	–	–	–	–	–	–
Tarnów Opolski	572,2	–	572,2	–	–	–	–	–
Tułowice	–	–	–	–	–	–	–	–
Turawa	1718,0	–	1718,0	–	–	–	–	–
Powiat strzelecki	7583,2	4551,6	2035,5	548,6	321,0	–	189,6	189,6
<i>Gminy miejsko-wiejskie:</i>								
Kolonowskie	3389,3	3356,0	33,3	23,0	–	–	–	–
Leśnica	872,0	–	872,0	–	–	–	–	–
Strzelce Opolskie	1415,3	1195,6	219,7	510,6	321,0	–	189,6	189,6
Ujazd	1484,8	–	488,7	–	–	–	–	–
Zawadzkie	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Gminy wiejskie:</i>								
Izbicko	322,7	–	322,7	15,0	–	–	–	–
Jemielnica	99,1	–	99,1	–	–	–	–	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	39697,8	498,8	28680,4	7536,8	3896,0	577,8	2018,0	146,0

TABL. 4(88). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG GRUP INWESTORÓW (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	
	w tys. zł			w odsetkach
OGÓŁEM	202927,0	416562,8	255576,1	100,0
grupy inwestorów:				
Przedsiębiorstwa	77307,6	222392,9	154429,6	60,4
Gminy	124322,6	193740,9	101040,5	39,5
Jednostki budżetowe	1296,8	429,0	106,0	0,1

TABL. 5(89). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG RODZAJU INWESTYCJI (ceny bieżące)

RODZAJE INWESTYCJI	2005	2007	2008
	w tys. zł		
OGÓŁEM	202927,0	416562,8	255576,1
Wyłącznie „końca rury”	159090,7	384497,8	216607,6
w tym monitoring	769,6	195,7	117,3
Zintegrowane	42862,5	27851,8	35751,7
Łączone (mieszane)	973,8	4213,2	3216,8
„końca rury”	509,8	2248,7	2658,8
zintegrowane	464,0	1964,5	558,0
Działalność badawczo-rozwojowa	–	–	–

TABL. 6(90). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG SEKCJI PKD W 2008 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ochrona środowiska		Gospodarka wodna	
	w tys. zł	w odsetkach	w tys. zł	w odsetkach
OGÓŁEM	255576,1	100,0	58258,7	100,0
Przemysł	134653,9	52,7	11652,5	20,0
Handel i naprawy ^Δ	664,1	0,3	10,8	0,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3134,6	1,2	–	x
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	321,0	0,1	–	x
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	101046,5	39,5	44445,6	76,3
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3346,2	1,3	–	x
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12409,8	4,9	2149,8	3,7

TABL. 7(91). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2008 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ujęcia i doprowadzenia wody	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Zbiorniki i stopnie wodne	Regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	Obwałowania przeciwpowodziowe	Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych
OGÓŁEM	58258,7	32236,8	8344,6	1111,9	10516,0	5196,7	852,7
Środki własne	19146,3	17000,7	831,9	–	346,7	967,0	–
Środki z budżetu:							
centralnego	13006,6	440,8	413,3	580,9	7316,1	3794,0	461,5
województwa	583,3	150,0	–	1,4	281,1	115,2	35,6
gminy (współdział)	151,1	16,1	135,0	–	–	–	–
Środki z zagranicy	7759,5	3418,1	3292,7	299,0	73,6	320,5	355,6
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	11494,3	7644,3	1729,7	–	2120,3	–	–
Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	5495,7	3553,7	1942,0	–	–	–	–
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	621,9	13,1	–	230,6	378,2	–	–

TABL. 8(92). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2008 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ujęcia i doprowadzenia wody	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Zbiorniki i stopnie wodne	Regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	Obwałowania przeciwpowodziowe	Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych
WOJEWÓDZTWO	58258,7	32236,8	8344,6	1111,9	10516,0	5196,7	852,7
Podregion nyski	12012,5	3700,4	1347,3	–	5955,5	156,6	852,7
powiaty:							
Brzeski	4418,5	1505,2	75,2	–	1828,8	156,6	852,7
Kluczborski	271,1	271,1	–	–	–	–	–
Namysłowski	1824,4	760,8	1063,6	–	–	–	–
Nyski	2164,6	501,8	135,0	–	1527,8	–	–
Prudnicki	3333,9	661,5	73,5	–	2598,9	–	–
Podregion opolski	46246,2	28536,4	6997,3	1111,9	4560,5	5040,1	–
powiaty:							
Głubczycki	645,0	645,0	–	–	–	–	–
Kędzierzyńsko-kozielski	12274,8	7215,2	–	–	1283,4	3776,2	–
Krapkowicki	1098,6	949,2	149,4	–	–	–	–
Oleski	1079,3	879,1	–	–	200,2	–	–
Opolski	5145,8	2304,3	309,8	736,8	531,0	1263,9	–
Strzelecki	3213,1	2128,1	709,9	375,1	–	–	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	22789,6	14415,5	5828,2	–	2545,9	–	–

TABL. 9(93). EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

A. OCHRONA POWIETRZA I GOSPODARKA ŚCIEKOWA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ochrona powietrza		Sieć kanalizacyjna odprowadzająca		Oczyszczalnie ścieków			
	zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń				ogółem		w tym komunalne	
	pyłowych	gazowych	ścieki	wody opadowe	obiekty w szt.	przepustowość w m ³ /d	obiekty w szt.	przepustowość w m ³ /d
	w t/r		w km					
WOJEWÓDZTWO 2005	658	1036	183,5	6,7	2	4600	2	4600
2007	26	463	191,4	12,3	2	1203	1	3
2008	2175	–	427,6	18,4	1	10120	–	–
Podregion nyski	552	–	207,7	8,2	–	–	–	–
powiaty:								
Brzeski	500	–	188,6	1,0	–	–	–	–
Kluczborski	40	–	7,8	0,2	–	–	–	–
Namysłowski	12	–	0,2	5,9	–	–	–	–
Nyski	–	–	10,2	1,1	–	–	–	–
Prudnicki	–	–	0,9	–	–	–	–	–
Podregion opolski	1623	–	219,9	10,2	1	10120	–	–
powiaty:								
Głubczycki	–	–	–	–	–	–	–	–
Kędzierzyńsko-kozielski	13	–	38,1	2,8	–	–	–	–
Krapkowicki	1606	–	1,8	3,0	–	9288	–	–
Oleski	–	–	0,1	–	–	–	–	–
Opolski	4	–	114,9	0,1	–	–	–	–
Strzelecki	–	–	5,7	0,8	1	832	–	–
Miasto na prawach powiatu – Opole	–	–	59,3	3,5	–	–	–	–

B. GOSPODARKA WODNA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ujęcia wody	Uzdatniania wody	Sieć wodociągowa ^a	Regulacja i zabudowa rzek ^b	Obwałowania przeciwpowodziowe	
	w m ³ /d		w km			
WOJEWÓDZTWO	2005	63	5375	96,6	41,3	7,6
2007	2154	–	54,7	14,1	–	
2008	3301	2940	83,5	61,0	7,4	
Podregion nyski	3133	1000	24,0	34,6	–	
powiaty:						
Brzeski	3133	1000	3,1	5,8	–	
Kluczborski	–	–	6,1	–	–	
Namysłowski	–	–	5,2	–	–	
Nyski	–	–	5,7	4,3	–	
Prudnicki	–	–	3,9	24,5	–	
Podregion opolski	168	1940	59,5	26,4	7,4	
powiaty:						
Głubczycki	168	–	7,2	–	–	
Kędzierzyńsko-kozielski	–	–	15,3	1,8	1,4	
Krapkowicki	–	–	3,2	–	–	
Oleski	–	–	9,5	3,9	–	
Opolski	–	1440	11,9	13,1	6,0	
Strzelecki	–	500	6,6	–	–	
Miasto na prawach powiatu – Opole ...	–	–	5,8	7,6	–	

a Łącznie z siecią wodociągową realizowaną na terenie wsi. b Łącznie z zabudową potoków górskich.

TABL. 10(94). FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008
	w tys. zł	
WOJEWÓDZKI		
Stan środków na początku roku	247833,8	262376,4
Wpływy	28927,0	32284,4
Z tytułu: opłat	21230,1	23118,9
kar	19,8	19,4
Przychody finansowe i inne	7677,1	9146,1
Wydatki	14384,4	11804,8
w tym na:		
Dotacje	4828,9	5614,1
Umorzenia pożyczek i kredytów ze środków funduszu	5986,6	2405,6
Koszty działalności operacyjnej	3101,0	3665,3
Stan środków na koniec roku	262376,4	282856,0
POWIATOWE		
Stan środków na początku roku	6058,7	6184,5
Wpływy	4935,1	5716,2
Z tytułu: opłat	4819,2	5540,1
kar	5,5	5,3
Inne wpływy	110,4	170,7
Wydatki	4809,3	4178,6
na:		
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	765,7	290,0
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	2063,0	2158,8
Gospodarkę odpadami	865,2	388,8
Pozostałe dziedziny	1011,6	1177,0
Inne wydatki	103,9	164,0
Stan środków na koniec roku	6184,5	7722,1
GMINNE		
Stan środków na początku roku	16185,6	18003,0
Wpływy	17676,5	16110,7
Z tytułu opłat i kar	17386,9	15924,5
Inne wpływy	289,6	186,2
Wydatki	15859,1	14937,5
na:		
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	5527,1	3684,6
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	3738,1	1798,8
Gospodarkę odpadami	3307,9	4956,4
Pozostałe dziedziny	3216,1	4250,6
Inne wydatki	69,9	247,1
Stan środków na koniec roku	18003,0	19176,2

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

TABL. 11(95). INWESTYCJE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA WSI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
WODOCIĄGI ZBIOROWE			
Nakłady inwestycyjne w tys. zł	8260,1	6033,8	12076,0
finansowane ze środków:			
Budżetu państwa	148,2	153,0	473,6
Samorządów gmin	5184,5	4240,1	7243,7
Mieszkańców wsi	65,9	472,0	45,5
Funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	465,4	241,7	–
w tym pożyczki	368,7	–	–
Funduszy strukturalnych Unii Europejskiej	924,3	–	396,9
Innych ^a	986,2	927,0	3916,3
Efekty rzeczowe inwestycji oddanych do użytku:			
Przyłącza do budynków:			
w sztukach	919	915	898
w kilometrach	21,4	23,4	21,2
Sieć wodociągowa w km	79,9	34,0	52,1
STACJE UZDATNIANIA WODY			
Nakłady inwestycyjne w tys. zł	3661,9	647,2	2973,9
Efekty rzeczowe inwestycji oddanych do użytku w szt.	3	8	5
Nowe	–	3	–
Zmodernizowane	3	5	5

a M.in.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Banku Ochrony Środowiska SA, Banku Gospodarki Krajowej, RZGW, Ekofunduszu.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 12(96). FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008
WPLYWY I WYDATKI w tys. zł			
Stan środków na początku roku	3756,1	1744,3	1799,3
Wpływy	5794,5	4571,8	7313,3
Uzyskane z centralnego Funduszu	2500,0	1000,0	2935,0
Wydatki	4680,9	4715,6	7018,2
na:			
rekultywację gruntów na cele rolnicze	253,0	–	172,0
budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji	–	764,2	–
budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych	4427,2	3931,7	6779,7
pozostałe wydatki	0,7	19,7	66,5
Przekazane na centralny Fundusz	1117,7	801,2	1364,2
Stan środków na koniec roku	6251,9	1799,3	3665,1
ZREALIZOWANE PRACE I PRZEDSIĘWZIĘCIA			
Rekultywacja gruntów na cele rolnicze w ha	14	–	1
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w km	28	23	41

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 13(97). **OPLATY ZA KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA I INNE WPŁYWY NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ORAZ ICH REDYSTRYBUCJA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008
	w tys. zł	
Stan środków na początku roku	983,7	1102,7
Wpływy ogółem	48874,0	55869,4
z tytułu opłat za:		
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	11948,9	11847,4
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	31356,5	32579,2
Gospodarkę odpadami	4479,8	10655,4
Inne wpływy ^a	1088,8	787,3
Wydatki ogółem	48755,0	55671,3
na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
Gminne	10978,5	14348,6
Powiatowe	4819,2	5540,1
Wojewódzki	21230,1	23118,9
Narodowy	11431,8	12449,1
Inne koszty i wydatki	295,4	214,6
Stan środków na koniec roku	1102,7	1300,7

^a Z tytułu m.in.: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, oprocentowanie rachunków bankowych, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi; nie obejmuje kar.

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

TABL. 14(98). **WPŁYWY NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ Z TYTUŁU KAR ORAZ ICH REDYSTRYBUCJA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008
	w tys. zł	
OGÓŁEM: wymierzono	353,7	87,6
wpłynęło	57,1	48,6
z tytułu kar za przekroczenie:		
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi:		
wymierzono	285,8	3,2
wpłynęło	5,3	3,2
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń powietrza:		
wymierzono	15,9	–
wpłynęło	49,4	–
Dopuszczalnego poziomu dźwięku:		
wymierzono	49,6	44,2
wpłynęło	–	45,4
Z tytułu składowania odpadów niezgodnie z przepisami:		
wymierzono	–	–
wpłynęło	–	–
Z tytułu nielegalnego poboru wody oraz piętrenia wody wyższego od dozwolonego:		
wymierzono	2,5	40,1
wpłynęło	2,5	–
Z ogółem przekazano na:		
Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
gminne	10,9	10,7
powiatowe	5,5	5,3
wojewódzki	19,8	19,4
Narodowy	10,7	10,5

Ź r ó d ł o: w zakresie wpływów – dane Inspekcji Ochrony Środowiska, w zakresie redystrybucji – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

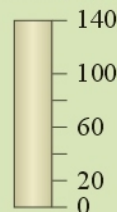
POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a W 2008 R.
 Stan w dniu 31 XII

W % powierzchni ogólnej województwa:

- 10% i mniej
- 11–25
- 26–40
- 41% i więcej

Pomniki przyrody

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin.

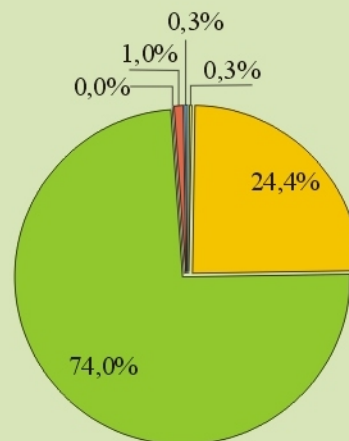
STRUKTURA POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONEJ^a W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

- Rezerваты przyrody^b
- Parki krajobrazowe^{bc}
- Obszary chronionego krajobrazu^f
- Stanowiska dokumentacyjne
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- Użytki ekologiczne

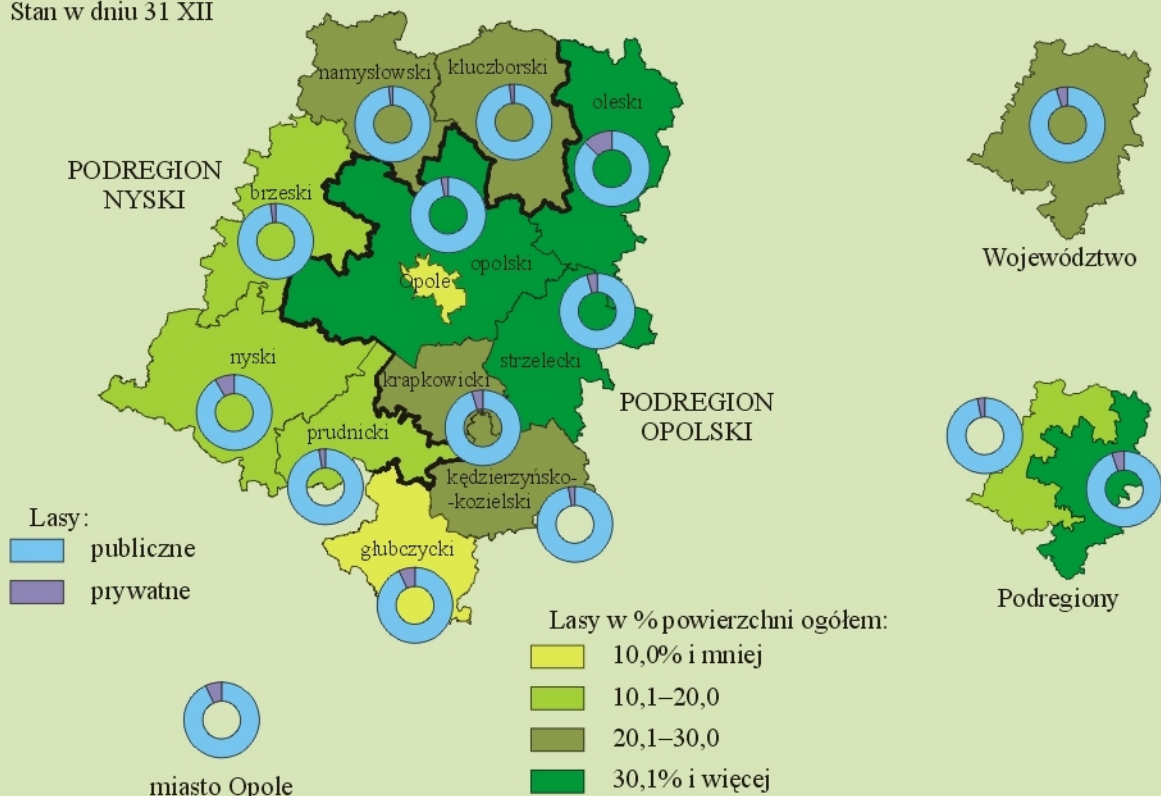
Ogółem w ha

256064,3

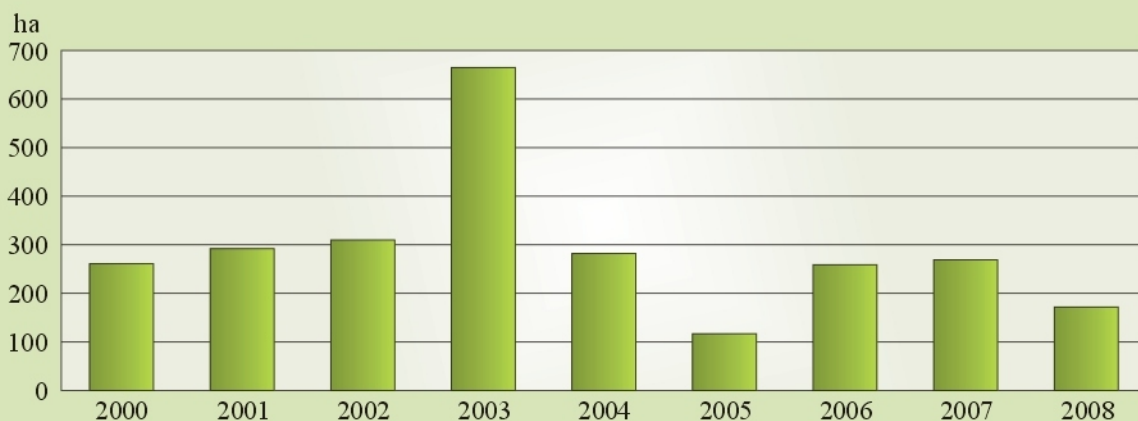

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^b Bez otuliny. ^c Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

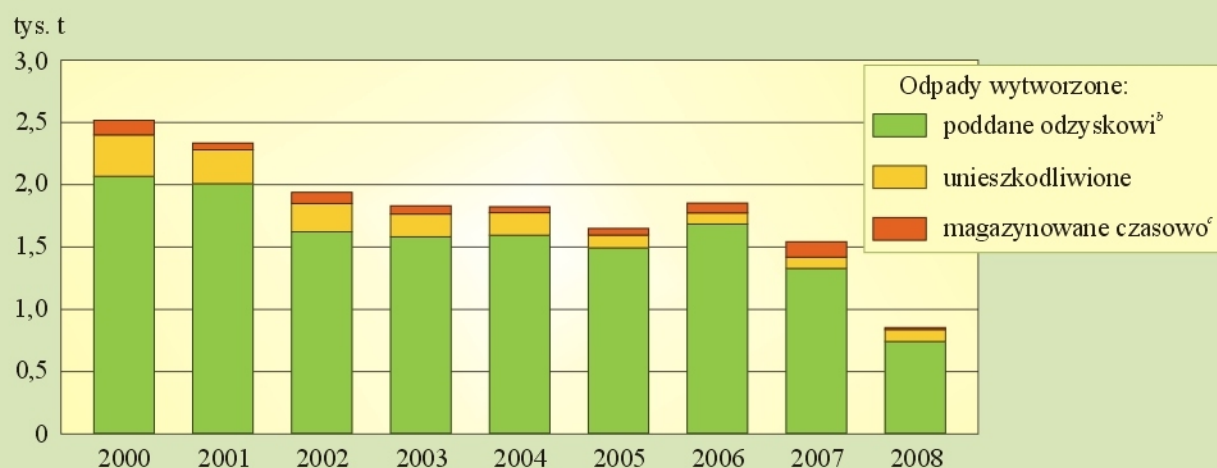
LESISTOŚĆ W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII

WYKONANIE ZALESIEŃ W LATACH 2000-2008

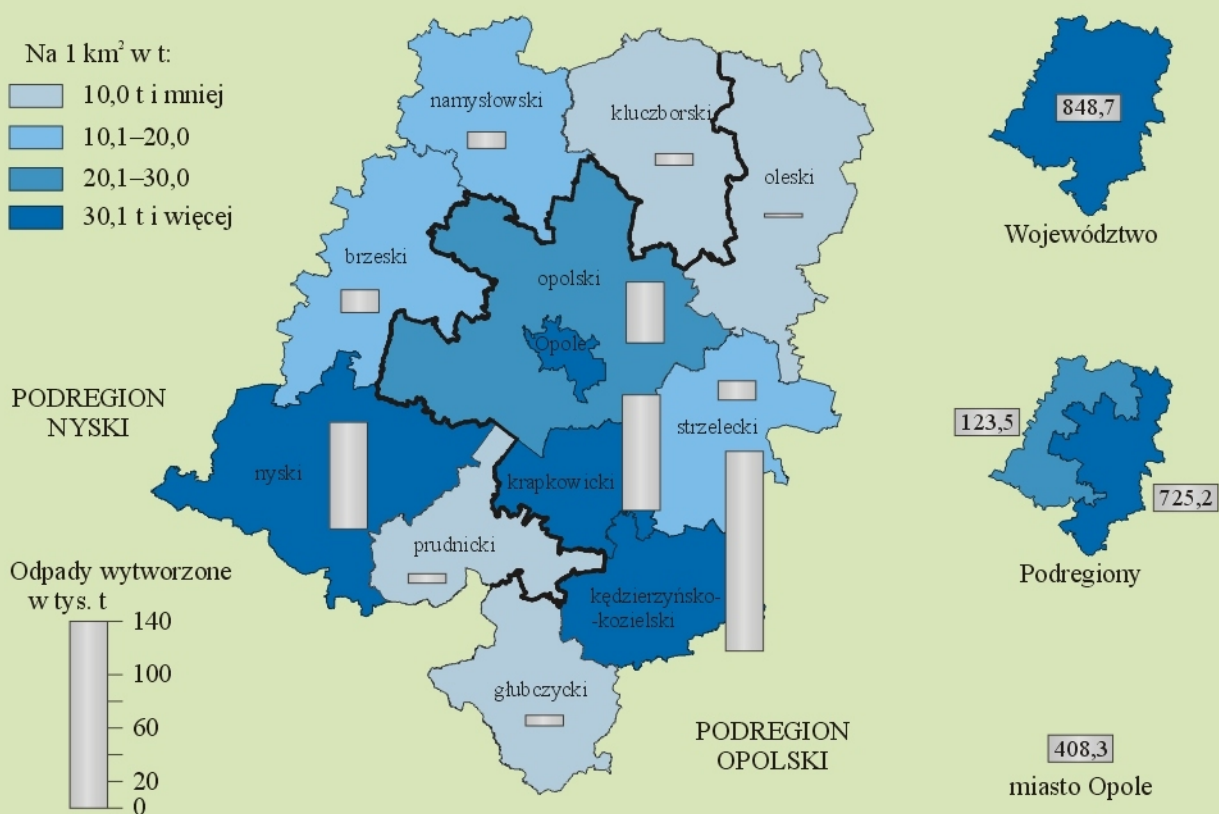

ODPADY WYTWORZONE^a W LATACH 2000-2008

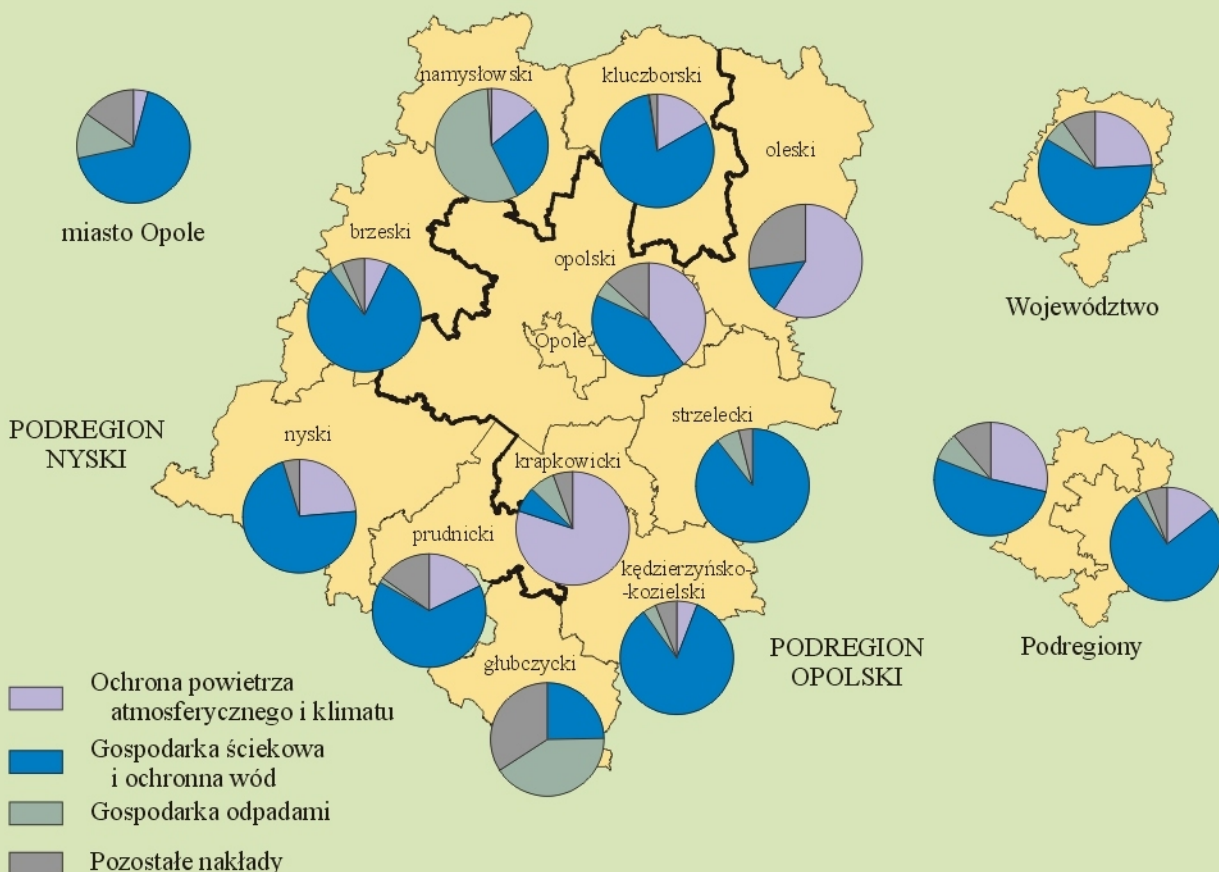
^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Do 2001 r. – wykorzystane. ^c Do 2001 r. – gromadzone przejściowo.

ODPADY^a WYTWORZONE W 2008 R.

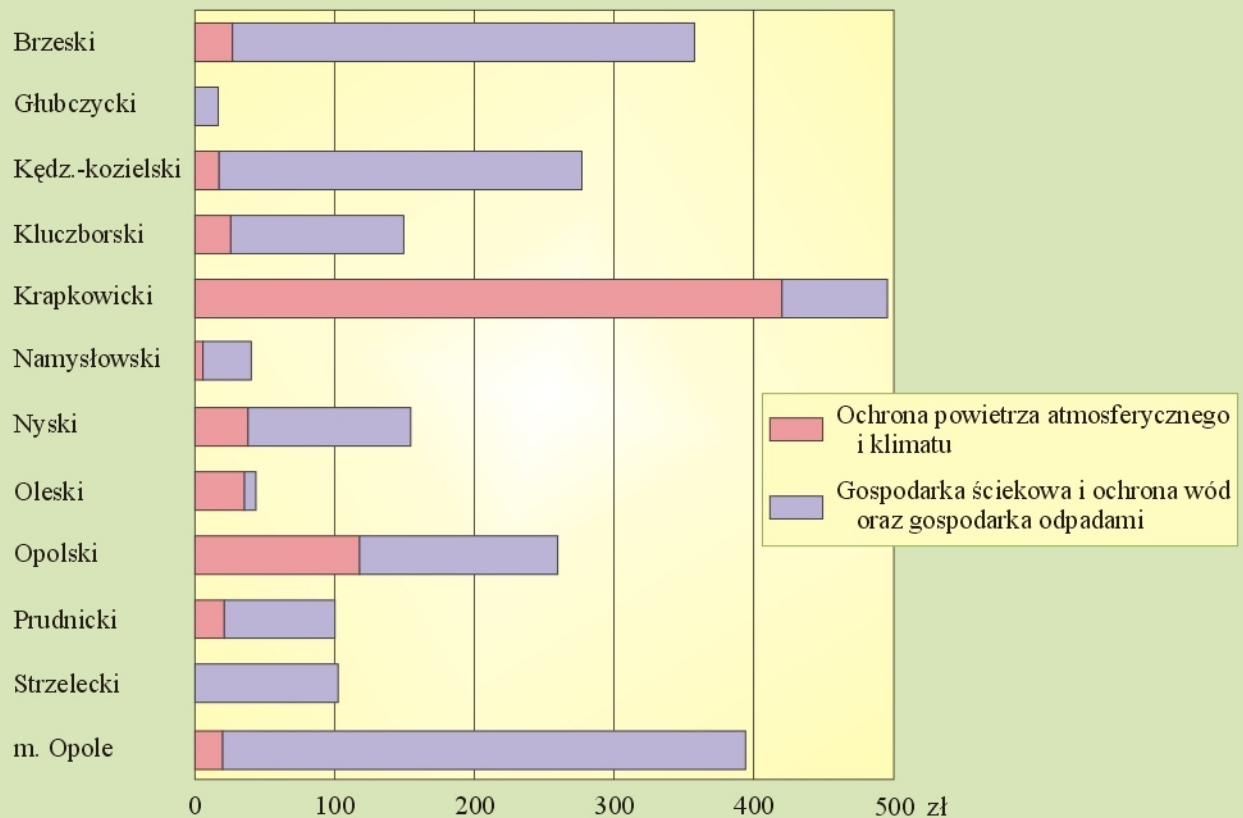

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA W 2008 R. (ceny bieżące)

NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA NA 1 MIESZKAŃCA W 2008 R. (ceny bieżące)

STRUKTURA NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)

